

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Opole, dnia 30 maja 2016 r.

Poz. 1164

UCHWAŁA NR XVIII/213/2016 RADY MIEJSKIEJ W KRAPKOWICACH

z dnia 18 maja 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2016-2019 dla Gminy Krapkowice”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446) w związku z art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 z późn. zm.) po uzyskaniu pozytywnej opinii Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Rada Miejska w Krapkowicach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2016-2019 dla Gminy Krapkowice”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Krapkowic.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego oraz Biuletynie Informacji Publicznej i tablicach ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy w Krapkowicach.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Andrzej Małkiewicz

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA GMINY KRAPKOWICE

na lata 2016-2019

Krapkowice 2016

Spis treści:

1. Wstęp
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
 - 3.1. Akty prawne
 - 3.2. Organy ochrony zabytków
 - 3.3. Zadania i kompetencje organów gminy w zakresie opieki nad zabytkami
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
 - 4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy).
 - 5.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.
 - 5.2.1. Charakterystyka ogólna gminy Krapkowice
 - 5.2.2. Zarys historii obszaru gminy w kontekście zasobów zabytkowych
 - 5.2.3. Krajobraz kulturowy - zabytki nieruchome
 - 5.2.4. Zabytki ruchome
 - 5.2.5. Zabytki archeologiczne
 - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony i ich stan zachowania
 - 5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków
 - 5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń
7. Założenia programowe
 - 7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami, kierunki działań, zadania
8. Instrumentarium realizacji programu nad zabytkami
9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami
10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków
12. Część graficzna programu opieki nad zabytkami
13. Aneksy
 - 13.1. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków
 - 13.2. Wykaz zabytków nieruchomych objętych gminną ewidencją zabytków
 - 13.3. Wykaz zabytków nieruchomych wprowadzonych do gminnej ewidencji
 - 13.4. Wykaz zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków
 - 13.5. Wykaz zabytków ruchomych objętych ewidencją zabytków
 - 13.6. Wykaz stanowisk archeologicznych

1. WSTĘP

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Krapkowice na lata 2016 – 2020 (GPONZ) jest dokumentem utworzonym na podstawie przepisu art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) zwanej dalej u.o.z.). Jednocześnie jest wypełnieniem art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.). Zgodnie z tą delegacją organy samorządowe różnego szczebla mają obowiązek kierowania ochroną dziedzictwa kulturowego na podległych im terenach.

Niniejszy dokument służy określeniu działań gminy Krapkowice w zakresie inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Działania te winny odbywać się w harmonii z działaniami gospodarczymi i społecznymi oraz zapewniać ochronę dziedzictwa kulturowego środkami prawnymi, takimi jak odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz finansowymi poprzez przeznaczenie części budżetu gminy na ochronę zabytków. Procesy rozwojowe zachodzić bowiem powinny przy zapewnieniu warunków trwania i zachowania dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń oraz przy wykorzystaniu zabytków na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Lokalne dziedzictwo kulturowe posiada potencjał wpływający na atrakcyjność ekonomiczną regionu poprzez rozwój turystyki w oparciu o zabytki i tradycję etnograficzną. Poprzez wyznaczone działania może przyczynić się do wzmocnienia świadomości wspólnoty kulturowej i lokalnej tożsamości.

Przedmiotem programu opieki nad zabytkami jest dziedzictwo kulturowe znajdujące się w granicach administracyjnych gminy Krapkowice. Są to pojedyncze obiekty i zespoły budowli, dzieła sztuki, elementy zagospodarowania przestrzeni, krajobraz miejski i wiejski, obszary kształtujące świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców, zdefiniowane poprzez wpis do rejestru zabytków i w formie gminnej ewidencji zabytków.

Program wskazuje działania służące poprawie stanu zabytków ich adaptacji i rewaloryzacji oraz zwiększenia do nich dostępności mieszkańców i turystów. Podmiotem programu jest społeczność lokalna, jest on adresowany do mieszkańców gminy, w tym do właścicieli zabytków, władz samorządu terytorialnego, miejscowych organizacji i osób zainteresowanych dziedzictwem kulturowym, mogących w praktyce zastosować się do nakreślonych postulatów i możliwości działań. Gminny program opieki nad zabytkami opracowywany jest na cztery kolejne lata, tym samym zadania w nim wskazane nie wyczerpują wszystkich zagadnień związanych z problematyką ochrony zabytków w gminie Krapkowice. Część tych rozwiązań będzie wymagała kontynuacji w kolejnej perspektywie.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Krapkowice na lata 2016-2020 jest dokumentem uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie, takich jak miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego czy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podstawą prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami jest art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. (Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), mówiący, że:

1. *Wójt, burmistrz lub prezydenta miasta sporządza na okres 4 lat program opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1 cyt. wyżej ustawy).*
2. *Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez radę (miasta, gminy, powiatu) po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (ust. 3 cyt. wyżej ustawy).*
3. *Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym (ust. 4 cyt. wyżej ustawy).*
4. *Z realizacji programu wójt, burmistrz lub prezydent sporządza, co dwa lata, sprawozdanie, które przedstawia Radzie (ust. 5 cyt. wyżej ustawy).*

W przypadku programów na poziomie gminnym podstawą ich sporządzenia jest Gminna Ewidencja Zabytków założona w oparciu o art. 21 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 poz. 1568 z dnia 17 września 2003 r. z późn. zm., ostatnia nowelizacja 18 marca 2010 r. – Dz. U. z 2010 r. nr 75 poz. 474).

Ustalania gminnego programu opieki nad zabytkami uwzględnione zostają w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 19 ust. 2 ww. ustawy).

Celem GPONZ w świetle art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
2. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
5. Podejmowanie zadań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

3.1. Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 z późn. zm.)

Ochrona dziedzictwa kulturowego została zadeklarowana, jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela (art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 86 Konstytucji RP)

art. 5: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”;

art. 6 ust. 1: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym.”;

art. 86: „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa”.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (u. o. z.) (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.)

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest ww. ustawa. Reguluje ona kwestie związane z:

- formami i sposobami ochrony zabytków,
- zagospodarowaniem zabytków,
- prowadzeniem badań, prac i robót oraz podejmowaniem innych działań przy zabytkach,
- nadzorem konserwatorskim,
- wywozem zabytków za granicę,
- restytucją zabytków wywiezionych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej
- zasadami finansowania opieki nad zabytkami,
- krajowym programem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz ochroną zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych,
- organizacją organów ochrony zabytków,
- przepisami karnymi.

Ustawa w art. 3 definiuje podstawowe pojęcia użyte w ustawie takie jak: zabytek, zabytek nieruchomy, zabytek ruchomy, zabytek archeologiczny, instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami, prace konserwatorskie, prace restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, architektoniczne, archeologiczne, historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny, historyczny zespół budowlany, krajobraz kulturowy, otoczenie zabytku. Art. 3 pkt 1 mówi, iż: zabytek jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, które są dziełem człowieka lub związane z jego działalnością. Stanowią one świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Ustawa wprowadziła pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami. Ochrona zabytków (art. 4) polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka (art. 5) nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Ponadto Ustawa definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz przedmiot, zakres, formy i sposób ich ochrony.

W myśl tejże ustawy (art. 6), ochronie i opiece podlegają (bez względu na stan zachowania):

- zabytki nieruchome będące w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

- zabytki ruchome będące w szczególności:
 - a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85 poz. 539, z 1998 r. Nr 106 poz. 668, z 2001 r. Nr 129 poz. 1440 oraz z 2002 r. Nr 113 poz. 984),
 - f) instrumentami muzycznymi,
 - g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

- zabytki archeologiczne będące w szczególności:
 - a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - b) cmentarzyskami,
 - c) kurhanami,
 - d) relikwiami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej (art. 6.1.);

- ponadto ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej (art. 6.2.).

W art. 7 Ustawa określa także formy i sposób ochrony zabytków.

Formami ochrony zabytków są:

1. **Wpis do rejestru zabytków**, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków (art. 8).
- Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru,

a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (art. 9).

- Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy (art. 10) na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę. Sprawy te reguluje w/w ustawa oraz Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 26.05.2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. Nr 113, poz. 661).
2. **Uznanie za pomnik historii** zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego (po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków) (art.15).
 3. **Utworzenie parku kulturowego** w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez Radę Gminy (art. 16). Na terenie parku kulturowego mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia (art. 17) związane z: prowadzeniem robót budowlanych oraz działalnością przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej, zmianami sposobu korzystania z zabytków nieruchomych, umieszczeniem tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, w wyjątku znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1, składowaniem lub magazynowaniem odpadów.
 4. **Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego** (art. 19). Punkt ten dotyczy zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, a także innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych, dla których w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w razie potrzeby ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy (art. 18), mające na celu ich ochronę.

Ustawa definiuje obowiązki oraz kompetencje samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

- Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza (na okres 4 lat) program opieki nad zabytkami (art. 87).
- Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, w tym zabytków nieruchomych znajdujących się w rejestrze, wojewódzkiej ewidencji oraz innych wskazanych przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 22 ust. 4 i 5). Ujęcie zabytku nieruchomego w gminnej ewidencji zabytków

samo w sobie nie stanowi formy jego ochrony, jednakże – obok zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia oraz parków kulturowych – stanowi podstawę do objęcia tych zabytków ochroną w formie zapisu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Ponadto, w myśl art. 19 ust.1a ustawy (u. o. z.) ochroną w w/w decyzjach obejmuje się zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków.

- Rada Gminy tworzy na podstawie uchwały, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, park kulturowy. Park kulturowy, przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał Rad Gmin (związku gmin), na terenie, których ten park ma być utworzony (art. 16).
- Na podstawie art. 18 i 19 u. o. z. ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.
- Organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale (art. 81).
- Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków wojewoda może powierzyć gminie prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych (art. 96).

Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)

- Art. 7 ust. 1 pkt 9 mówi, iż wykonanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym obowiązkiem samorządów: do zadań własnych gminy zaliczono „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty (...). W szczególności zadania własne gminy obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy.

W polskim ustawodawstwie zagadnienia związane z zabytkami regulują także następujące akty prawne:

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2015 r. poz. 199 z późn. zm.)

- zgodnie z art. 1 ust. 2, pkt 4 ustawy planowanie i zagospodarowanie przestrzenne musi uwzględnić m.in.: wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

- ustawa określa, iż studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powinno w swej treści zawierać następujące elementy:
 - uwzględnianie stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 10 ust. 1 pkt 4),
 - określenie obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 10 ust. 2 pkt 4);
- w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego określa się obowiązkowo:
 - zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego (art. 15 ust. 2 pkt 3),
 - zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 15 ust. 2 pkt 4). Wyznaczenie obszarów chronionych odbywa się poprzez określenie w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, granic stref ochrony konserwatorskiej, oznaczonych literami: A, B, E, K, OW, W,
 - określa się w zależności od potrzeb granice pomników zagłady oraz ich stref ochronnych, a także ograniczenia dotyczące prowadzenia na ich terenie działalności gospodarczej, określone w ustawie z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (art. 15 ust. 3 pkt 6);
- ustawa nakłada na wójta, burmistrza albo prezydenta miasta obowiązek zawiadomienia m.in. wojewódzkiego konserwatora zabytków o przystąpieniu do sporządzania studiów, planów zagospodarowania przestrzennego i występowania o opinie i wnioski, jak również opiniowania (studia) lub uzgadniania (art. 17 ust. 2 i 6 pkt b).

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. 2015 r. poz. 443 z późn. zm.)

- przepisy tej ustawy nie naruszają przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (art. 2 ust. 2 pkt 3);
- ustawa mówi, że obiekt budowlany należy projektować i budować zapewniając ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską (art. 5 ust. 1 pkt 7);
- dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub zlokalizowanych na obszarze wpisanym do rejestru zabytków Ustawa nakazuje wymóg uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przed wydaniem pozwolenia na budowę (art. 39 ust.1);
- w stosunku do obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków pozwolenie na budowę lub rozbiórkę wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Natomiast pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków po skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków (art. 39 ust. 2 i 3);
Budynki „podlegające ochronie na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”, nie wymagają świadectwa charakterystyki energetycznej;
- Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszać ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy lub spowodować pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków (ar. 30 ust. 7 pkt 2).

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.).

- zgodnie z zapisami art. 71 ust. 3 tej ustawy przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenu powinny w jak największym stopniu zapewniać zachowanie jego walorów krajobrazowych. Dotyczy to także krajobrazu kulturowego;
- art. 101 ust.1 określa, iż ochrona powierzchni ziemi polega m. in. na zachowaniu wartości kulturowych, z uwzględnieniem zabytków archeologicznych.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2013 r. nr 151, poz. 627 z późn. zm.),

- jednym z celów ochrony przyrody jest ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień (art. 2 ust. 2 pkt 5);
- art. 5 pkt 21 wprowadza definicję terenów zieleni, jako m.in. „(...) parki, zieleńce, promenady, bulwary (...) zabytkowe oraz cmentarze”, pkt 23 określa walory krajobrazowe - wartości ekologiczne, estetyczne lub kulturowe obszaru oraz związane z nim rzeźbę terenu, twory i składniki przyrody, ukształtowane przez siły przyrody lub działalność człowieka;
- w art. 6 ust.1 pkt 3 wymieniono jako jedną z form ochrony przyrody park krajobrazowy;
- zgodnie z art. 16 ust. 1 park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju;
- w art. 83 ust. 2 znajduje się informacja na temat zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, które wydaje wojewódzki konserwator zabytków. Zasada ta dotyczy również drzew owocowych.

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. 2015 r. poz. 782)

- w rozumieniu Ustawy „opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” jest celem publicznym wymienionym w art. 6 pkt 5;
- art. 13 ust. 4 określa, że: sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz wnoszenie tych nieruchomości, jako wkładów niepieniężnych do spółek, wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- art. 96 ust. 1 pkt 1a podział nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków dokonuje się na podstawie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej, na której zlokalizowane są obiekty wpisane do rejestru zabytków może wiązać się z wprowadzeniem przy określaniu sposobu korzystania nabywcy z tej nieruchomości obowiązku odbudowy lub remontu położonych na niej zabytkowych obiektów budowlanych, w terminie określonym w umowie (art. 29 ust. 2);
- cenę nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków obniża się o 50 %. Właściwy organ może, za zgodą odpowiednio wojewody albo rady lub sejmiku, podwyższyć lub obniżyć

tę bonifikatę (art. 68 ust. 3). Identyfikacja zapisu stosuje się w przypadku opłaty z tytułu użytkowania wieczystego jeżeli nieruchomości gruntowa została wpisana do rejestru zabytków (art. 73 ust.4) oraz w przypadku opłaty z tytułu trwałego zarządu (art. 84 ust.4);

- w przypadku sprzedaży (bądź prawa użytkowania wieczystego) nieruchomości wpisanej w rejestr zabytków prawo pierwokupu przysługuje gminie (art. 109 ust. 1 pkt 4).

Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz. U. 2012 r. poz. 406 z późn. zm.)

- zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy zarówno państwo jak i organy jednostek samorządu terytorialnego (art. 1 ust. 4) sprawują mecenat nad działalnością kulturalną polegającą m.in. na wspieraniu i promocji opieki nad zabytkami;
- art. 9 ust. 2 Ustawy mówi „prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym”, natomiast państwo, jako mecenas, wspiera tę działalność, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wspomóc finansowo realizację planowanych na dany rok zadań (art. 9a).

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. 2014 r. poz. 1118)

W myśl ustawy, gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe. Do strefy zadań organizacji pożytku publicznego (Fundacje i Stowarzyszenia) można zaliczyć działalność na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (art. 4 ust.1 pkt 16), które wymienione są w statucie organizacji. Na rzecz działalności statutowej organizacje takie mogą uzyskać w drodze otwartego konkursu ofert zlecenie na realizację zadania publicznego, związanego z ochroną i opieką nad zabytkami, rozumianą zarówno jako dbanie o fizyczny stan zachowania obiektów, jak też ich promocję, popularyzację i działalność edukacyjno-społeczną, opartą o regionalne i ponadregionalne dziedzictwo kulturowe.

Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 849)

- na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6 ustawa zwalnia od podatku od nieruchomości: grunty i budynki wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji, zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w:

Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz. U. 2012 r. poz. 987)

Ustawa określa podstawowe ramy i zasady funkcjonowania muzeów, którym został przypisane zadanie trwałej ochrony dóbr kultury, informowania o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechniania podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwienia kontaktu ze zbiorami.

Muzeum realizuje powyższe cele poprzez:

1. Gromadzenie dóbr kultury w statutowo określonym zakresie.
2. Katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów.
3. Przechowywanie gromadzonych dóbr kultury, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych.

4. Zabezpieczanie i konserwację muzealiów, oraz w miarę możliwości, zabezpieczanie stanowisk archeologicznych oraz innych nieruchomości obiektów kultury materialnej i przyrody.
5. Urządzanie wystaw.
6. Organizowanie i prowadzenie badań, ekspedycji naukowych oraz prac wykopaliskowych.
7. Prowadzenie działalności edukacyjnej.
8. Udostępnianie zbiorów do celów naukowych i edukacyjnych.
9. Zapewnienie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów.
10. Prowadzenie działalności wydawniczej.

Gmina jako podmiot tworzący (lub przejmujący muzeum) zobowiązana jest do:

1. Zapewnienia środków potrzebnych do utrzymania i rozwoju muzeum.
2. Zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonym zbiorom.
3. Sprawowania nadzoru nad muzeum.

Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz. U. 2012 r. poz. 642 z późn. zm.)

Ustawa mówi, iż biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe, służą zachowaniu dziedzictwa narodowego.

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t.j. Dz.U. z 2011 r. poz. 698 z późn. zm.)

Akty wykonawcze do ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 października 2015 r. sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015 r. poz. 1789).
2. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r. Nr 113 poz. 661).
3. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 399).
4. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 165 poz. 987).
5. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki "Za opiekę nad zabytkami" (Dz. U. z 2004 r. Nr 124 poz. 1304).
6. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę (Dz. U. z 2004 r. Nr 84 poz. 789).

7. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 r. Nr 30 poz. 259).
8. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 71 poz. 650).

Inne:

Ratyfikowane i opublikowane w Dzienniku Ustaw RP umowy międzynarodowe należą do źródeł prawa powszechnie obowiązującego (art. 87 ust. 1 Konstytucji RP). Obowiązek ich przestrzegania dotyczy zarówno wszystkich organów administracji publicznej, jak i obywateli. Są to w szczególności ratyfikowane Konwencje UNESCO oraz Rady Europy.

Wśród konwencji UNESCO są to:

1. Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji, oraz Protokół o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisane w Hadze 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957 r. Nr 46 poz. 212).
2. Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury sporządzona w Paryżu dnia 17 listopada 1970 r. (Dz. U. z 1974 r. Nr 20 poz. 106).
3. Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. (Dz. U. z 1976 r. Nr 32 poz. 190 i 191).
4. Konwencja UNESCO w sprawie ochrony kulturowego dziedzictwa niematerialnego (2003) (Dz.U. z 2011 r. Nr 172 poz. 1018).
5. Konwencja UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 20 października 2005 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 215 poz. 1585).

Wśród ratyfikowanych Konwencji Rady Europy są:

1. Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 120 poz. 564).
2. Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy sporządzona w Grenadzie dnia 3 października 1985 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 210).
3. Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14 poz.98).

oraz bogaty dorobek UNESCO w obszarze ochrony zabytków, będący źródłem standardów postępowania m.in.:

1. Międzynarodowa Karta Konserwacji i Restauracji Zabytków i Miejsc Zabytkowych (Karta Wenecka) przyjęta w Wenecji w dniach 25-31 maja 1964 r.
2. Rekomendacja w sprawie ochrony piękna i charakteru krajobrazów i miejsc (1962 r.).
3. Rekomendacja dotycząca ochrony dóbr zagrożonych przez prace publiczne lub prywatne (1968 r.).
4. Międzynarodowa Karta Ogrodów IFLA-ICOMOS (Karta Florencka przyjęta 15 grudnia 1981 r.).
5. Rekomendacja w sprawie ochrony kultury tradycyjnej i folkloru (1989 r.).
6. Rekomendacja w sprawie historycznego krajobrazu miejskiego (2011 r.).

3.2. Organy ochrony zabytków

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) w art. 89 wymienia organy ochrony zabytków, tj. ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu, którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków (GKZ) oraz wojewodę, w imieniu, którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Zgodnie z art. 90 ustawy Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Generalny Konserwator Zabytków realizuje przypisane mu zadania przy pomocy Departamentu Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy w szczególności:

- 1) opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 3) podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
- 4) prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
- 5) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
- 8) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
- 9) organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
- 10) organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
- 11) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki "Za opiekę nad zabytkami";
- 12) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
- 13) organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 14) podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności:

- 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) sporządzanie, w ramach przyznanego środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- 4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych zadań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- 9) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków, jako organ opiniotawczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Do zadań Rady Ochrony Zabytków należy wydawanie opinii w sprawach dotyczących w szczególności:

- 1) Założeń do projektu krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i projektu tego programu;
- 2) Oceny realizacji zadań wynikających z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w odniesieniu do zabytków;
- 3) Ochrony pomników historii;
- 4) Projektów aktów prawnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska, jako organ opiniotawczy do działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach. Główna Komisja Konserwatorska wydaje, w szczególności, opinie w sprawach:

- 1) stosowania metod, technologii i materiałów niezbędnych dla ratowania zabytków;
- 2) prawidłowości i zasadności planowanych oraz przeprowadzonych prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- 3) sposobu i zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla poszczególnych zabytków.

Istotną rolę w zakresie opieki i ochrony nad zabytkami odgrywa również Narodowy Instytut Dziedzictwa posiadający ośrodki regionalne w poszczególnych województwach.

3.3. Zadania i kompetencje organów gminy w zakresie opieki nad zabytkami

Za realizację zadań związanych z ochroną zabytków odpowiedzialna jest zarówno administracja rządowa (wojewódzcy konserwatorzy zabytków oraz Generalny Konserwator Zabytków), jak również jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli. Zadania odnoszą się zarówno do ochrony zabytków, jak i opieki nad zabytkami, bowiem jednostki samorządu terytorialnego są także właścicielami zabytków nieruchomości i na równi z pozostałymi właścicielami zobowiązane są do opieki nad nimi (art. 5 i art. 71 u. o. z.). W myśl art. 109 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami gminie przysługuje prawo pierwokupu w wypadku sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków lub prawo użytkowania wieczystego takiej nieruchomości.

Obok zadań własnych, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, u. o. z. przekazała jednostkom samorządu terytorialnego znaczące kompetencje w realizacji zadań ochronnych. Jednostki samorządu terytorialnego urzeczywistniając postanowienia programów opieki nad zabytkami uzupełniają działania państwa w zakresie prawnej ochrony zabytków (art. 87 u. o. z.): gminy dysponują kompetencjami w zakresie ustanowienia parku kulturowego, prowadzenia gminnych ewidencji zabytków oraz wprowadzania ochrony konserwatorskiej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 16 - 20 u. o. z.).

Regulacje w zakresie zadań i kompetencji organów samorządu gminnego w dziedzinie ochrony dóbr kultury zawarte są w dwóch ustawach:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 594 z późn. zm.).
 2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.).
- ad. 1. Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust. 1, pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zostały określone zadania własne gminy: „*zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy*

do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

- ad. 2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 81 dopuszcza możliwość udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane zgodnie z art. 77 może obejmować nakłady konieczne na:
- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
 - 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych;
 - 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
 - 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
 - 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;
 - 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
 - 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
 - 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
 - 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
 - 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności;
 - 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
 - 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
 - 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
 - 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych;
 - 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
 - 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
 - 17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Dotacja może być udzielona w wysokości do 100 % nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru. Łączna kwota dotacji nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót. **Organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach.**

Podkreślić należy, że jednostkom samorządu terytorialnego powierzona została troska o zachowanie krajobrazów kulturowych. Zostały one wyposażone w kompetencję tworzenia parków kulturowych, w celu ochrony wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Wprowadzenie formy ochrony w postaci parku kulturowego następuje w formie uchwały rady gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Krapkowice zbieżny jest dokumentami planistycznymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - zgodność programu z dokumentami stworzonymi na poziomie krajowym

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 i uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. oraz Uzupełnienie NSRK na lata 2004-2020 są rządowymi dokumentami tworzącymi ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnie pojmowanej polityki kulturowej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturowego regionów w Polsce. Misją tej strategii jest „zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów.”

Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury w sferze materialnej spuścizny kulturowej Polski jest Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego. Podstawą do sformułowania NPK „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

W programie przyjęto następujące priorytety:

1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.
 - Budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno-finansowych w sferze ochrony zabytków.
 - Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne.
 - Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych.
2. Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.
 - Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego. Działanie będzie realizowane dzięki podnoszeniu wykształcenia kadr zatrudnionych w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego. Ponadto będą podejmowane działania mające na celu podnoszenie zainteresowania społeczeństwa problematyką ochrony zabytków poprzez:
 - a) pobudzanie inicjatywy szkół wyższych na rzecz wprowadzania do programów studiów przedmiotów z zakresu ochrony zabytków i zarządzania dziedzictwem,
 - b) Akademię Dziedzictwa – studia podyplomowe prowadzone przez Akademię Ekonomiczną w Krakowie,
 - c) organizowanie letniej szkoły dziedzictwa dla uczniów i studentów z Polski i zagranicy (Akademia Dziedzictwa),
 - d) ochronę, dokumentację, popularyzację dziedzictwa kultury ludowej oraz aktywizację społeczności wiejskich, np. poprzez „Program ginące zawody”.
 - Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wwozem, wywozem i przewozem przez granice. *Podprogram „Absent Patrimonium”.*

Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 wprowadza programy operacyjne służące realizacji strategii. Jednym z nich jest Program Operacyjny „Dziedzictwo kulturowe”.

W programie wyróżnione zostały dwa priorytety:

- rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych oraz rozwój kolekcji muzealnych. Podstawowym zadaniem priorytetu jest poprawa stanu zachowania zabytków, kompleksowa ich rewaloryzacja, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę.
- zadania związane z zakupami dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych, zakupami starodruków i archiwaliów, konserwacji i digitalizacji muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych, wspieraniu rozwoju muzealnych pracowni konserwatorskich oraz nowych technik konserwacji zabytków ruchomych.

W dniu 6 września 2005 r. Rada Ministrów przyjęła kolejny dokument strategiczny: **Sektorowy program operacyjny: Rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego**.

Program ten rozwija cele *Narodowego Planu Rozwoju*, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację zadań infrastrukturalnych z zakresu kultury i szkolnictwa artystycznego o charakterze ponadregionalnym, które będą uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych. Zasady wdrażania programu opierają się na regułach określonych dla funduszy strukturalnych oraz na krajowych regulacjach dotyczących finansów publicznych, pomocy publicznej i podziału odpowiedzialności w realizacji polityki dotyczącej ochrony i zachowania dziedzictwa kultury pomiędzy samorządami a Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Program koncentruje się na działaniach o charakterze ponadregionalnym ważnych z punktu widzenia polityki kulturalnej państwa. Ma być uzupełnieniem działań z zakresu kultury realizowanych w ramach programów regionalnych oraz komplementarny do działań z zakresu kultury możliwych do realizacji w ramach innych programów sektorowych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, Konkurencyjna gospodarka, Sprawne państwo. Uchwała nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r. (poz. 882), Warszawa, wrzesień 2012. Jest najważniejszym dokumentem w perspektywie średniookresowej, wskazującym cele strategiczne dla rozwoju kraju do 2020 r. skoncentrowane w trzech obszarach:

1. Sprawne i efektywne państwo.
2. Konkurencyjna gospodarka.
3. Spójność społeczna i terytorialna

W strategii znajdują się zapisy mówiące o obowiązku sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów miejskich, związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego. Drugim działaniem jest digitalizacja zasobów dziedzictwa narodowego oraz zapewnienie ich właściwego przechowywania. Ponadto wspierany będzie rozwój infrastruktury społecznej – w tym infrastruktury kulturalnej oraz działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 przyjęta Uchwałą Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. (M. P. poz. 378). W Strategii wskazano iż dziedzictwo kulturowe stanowi (...) nie tylko przedmiot ochrony, ale jest również zasobem, który winien zostać wykorzystywany dla obecnego i przyszłego rozwoju. Obejmuje ono nie tylko materialne dobra kultury, ale także wartości artystyczne i poznawcze utrwalające naszą pamięć narodową oraz tworzące tożsamość. Walory oraz potencjał tkwiący w dziedzictwie kulturowym są postrzegane w strategii jako „kluczowy element potencjału kulturowego”, a tym samym jedna z „szans rozwojowych dla całego społeczeństwa”

W kontekście ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wyspecyfikowano:

Cel szczegółowy 4 Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

Kierunki działania:

4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu;

4.1.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury;

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017 – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 czerwca 2014 r. Program określił cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Celem głównym Krajowego Programu jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków.

Dla realizacji celu głównego opracowano trzy cele szczegółowe:

1. Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce.
2. Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków.
3. Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

Jednym ze strategicznych założeń Krajowego Programu jest wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków, w tym tworzenie podstaw współdziałania z organami samorządu terytorialnego. Wśród zagadnień wiodących wyznaczono zwiększenie zaangażowania samorządów, ze szczególnym uwzględnieniem gmin, w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków, w tym propagowanie parków kulturowych (ich stanowienie jest władczą kompetencją rad gmin) jako skutecznej formy ochrony zabytków. Do realizacji tego celu wyznaczono Kierunek działania 4: *Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków poprzez:*

- Przygotowanie i prowadzenie portalu informacyjnego dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków.
- Cykl szkoleń dotyczących zarządzania dziedzictwem w samorządzie.
- Wsparcie samorządu terytorialnego przy tworzeniu dokumentów planistycznych poprzez opracowanie studiów ochrony wartości kulturowych, opracowanie wytycznych dla tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz zasad przygotowania i treści planu ochrony parku kulturowego.

Część celów i kierunków działań Krajowego Programu winna być uwzględniona w lokalnych programach opieki nad zabytkami. Zgodnie z założeniami Krajowego Programu w ciągu najbliższych trzech lat zaangażowanie samorządów w opiekę nad zabytkami powinno znacznie wzrosnąć.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r. Dokument określa zasady polityki państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Jest najważniejszym dokumentem dotyczącym ładu przestrzennego Polski.

Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju zakłada efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych — konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

W Koncepcji określono, że „głównym celem przestrzennego zagospodarowania Polski jest osiągnięcie trwałego, wysokiego tempa wzrostu polskiej gospodarki, przy zapewnieniu poprawy stanu

środowiska przyrodniczego i umożliwieniu obecnym i przyszłym mieszkańcom kraju równoprawnego dostępu do zasobów przyrody i dóbr kultury.”

Sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności;
- poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów;
- poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Jako cele polityki przestrzennej w aspekcie ochrony zabytków wskazano:

- ograniczenie presji urbanizacyjnej na obszary dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, poprzez rozwój narzędzi wspierania finansowego ochrony przyrody i krajobrazu,
- wprowadzenie standardów zabudowy i zagospodarowania terenu na terenach o niższym reżimie ochronnym,
- wprowadzenie narzędzi kompensacji utraconych korzyści ekonomicznych na terenach o wysokich restrykcjach konserwatorskich,
- wspieranie rewitalizacji zdegradowanych przestrzeni: starych dzielnic mieszkaniowych, obiektów poprzemysłowych, pokolejowych, opuszczonych wsi przez przyjęcie regulacji z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich i starych zasobów mieszkaniowych.

Przedstawiono „zasady wynikające z założeń zrównoważonego rozwoju”, wśród których najważniejsze dla szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego są:

- przestrzeń, ze względu na jej wysoką wartość przyrodniczą i kulturową, winna być użytkowana bardzo oszczędnie,
- uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe terenu powinny stanowić podstawę do kształtowania funkcji rozwojowych struktur przestrzennych,
- zajmowanie wartościowej z punktu widzenia ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego przestrzeni winno odbywać się jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Dotyczy to przede wszystkim rozwoju infrastruktury transportowej i rozbudowy miast.

Koncepcja odwołuje się do koncepcji KSOCh - Krajowego Systemu Obszarów Chronionych, podkreślając wzajemną korelację pomiędzy chronionymi zespołami przyrodniczymi (w tym Natura 2000), a znajdującymi się w ich obrębie siedliskami ludzkimi, układami urbanistycznymi, ruralistycznymi, które jako całość posiadają niejednokrotnie nie wykorzystany potencjał, mogący wspierać atrakcyjność danego regionu.

W Koncepcji podkreślono występowanie złej tendencji, jaką jest suburbanizacja polegająca na przenoszeniu cech zabudowy miejskiej na wsie zlokalizowane w pobliżu miast, co prowadzi do zatracania stylowych cech oraz pomieszczenie form zabudowy a co za tym idzie utratę cennego komponentu ładu przestrzennego. Sformułowano zasadę, iż „rozwój systemu [osadniczego] powinien zmierzać w kierunku [...] dążenia do komasacji osadnictwa na terenach wiejskich, ponieważ jego

rozproszenie poważnie utrudnia racjonalną obsługę siedlisk przez sieci infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej.”

Studium Zagospodarowania Pogranicza Polsko-Czeskiego: Synteza Dokumentów Krajowych

Celem opracowania było wyłonienie wspólnych idei i priorytetów współpracy w zakresie planowania przestrzennego na pograniczu polsko-czeskim. Celem dokumentu było przygotowanie planistyczne regionu pogranicza do korzystania ze środków przeznaczonych na wspomaganie realizacji celów polityki Unii Europejskiej.

W skład pogranicza wchodzi 8 powiatów województwa opolskiego: brzeski, głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski, krapkowicki, nyski, opolski, prudnicki i Opole. Powiaty te wchodzi w skład podobszaru opolsko-ołomunieckiego i Euroregionu Pradziad.

Za zasadnicze cele rozwojowe pogranicza polsko-czeskiego uznano:

- Wspieranie spójności zewnętrznej obszaru – cel ten odnosi się do uczestnictwa obszaru w globalnych i kontynentalnych procesach rozwojowych, w tym do powstawania regionalnych ognisk wzrostu;
- Wspieranie spójności wewnętrznej obszaru – cel ten dotyczy funkcjonowania obszaru jako spójnego regionu transgranicznego, w tym przełamania opóźnienia cywilizacyjnego obszaru;
- Ochrona i przywracanie wartości zasobom naturalnym i kulturowym – cel uwzględnia konieczność ochrony dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Gmina Krapkowice należy do podobszaru Opolsko-Morawskośląskiego i Euroregionu Pradziad. W dokumencie stwierdzono, że wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe stwarzają dogodne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji na pograniczu polsko-czeskim. Wskazano na potrzebę przywracania wartości zasobom naturalnym i kulturowym. Sformułowano cele:

- Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- Ochrona zasobów kulturowych,
- Ochrona i przywracanie wartości zasobom naturalnym i kulturowym.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Program opieki nad zabytkami gminy Krapkowice zgodny jest z kierunkami wyznaczonymi w **Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020** przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego w dniu 28 grudnia 2012 roku, w rozdziale 2, w ramach diagnozy społeczno-gospodarczej opisano dziedzictwo kulturowe jako jeden z wyróżników województwa opolskiego stwierdzając, że:

- dziedzictwo kulturowe, którego bogactwo często przewyższa stan posiadania innych, znacznie większych i zasobniejszych regionów w Polsce, jest znaczącym czynnikiem rozwoju województwa opolskiego,
- miasta i wsie o bogatym dziedzictwie historycznym i kulturowym cechuje znaczny potencjał do tworzenia produktów turystycznych.

W bogatym krajobrazie kulturowym województwa wyróżniono obiekty o znaczeniu ponadregionalnym, w tym uznane przez Prezydenta RP za Pomniki Historii oraz liczne zespoły architektury sakralnej i świeckiej w tym w szczególności drewniane kościoły, zamki, pałace i dwory, a także budownictwo obronne, municypalne, zabytki kultury przemysłowej oraz rolniczej.

W dokumencie wyznaczono cele strategiczne, w których odniesienia do dziedzictwa kulturowego znajdują się w:

- Celu Strategicznym 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna. W jego ramach Cel operacyjny 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury zawiera następujące działania: budowa, rozbudowa i poprawa stanu oraz dostępności infrastruktury kulturalnej, w tym dziedzictwa kulturowego oraz infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej, rekreacyjnej i sportowej,
- Celu strategicznym 10. Wielofunkcyjne obszary wiejski. W województwie opolskim prowadzony jest od 1997 r. Program Odnowy Wsi - największy i najdłużej działający w Polsce regionalny program aktywizacji społeczności lokalnych, służący budowaniu więzi społecznych, gospodarczych i kulturowych w środowisku wiejskim. W jego ramach Cel operacyjny 10.4. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią zawiera następujące działania:
 - wzmocnienie polityki przestrzennej z wykorzystaniem planistycznych instrumentów rozwoju (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego),
 - ograniczenie rozpraszania działalności inwestycyjnej (inwestycje wielofunkcyjne),
 - przeciwdziałanie procesom rozpraszania zabudowy wiejskiej,
 - rewitalizacja centrów miejscowości i aktywizacja obszarów zdegradowanych,
 - wzmocnienie znaczenia walorów krajobrazowych.

oraz celami zawartymi **Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020** (zatwierdzonym przez Komisję Europejską w dniu 18.12.2014 r.)

RPO WO 2014-2020 jest jednym z narzędzi realizacji głównych dokumentów strategicznych dla regionu, w tym przede wszystkim Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Dokument określa najważniejsze dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa opolskiego obszary wsparcia, które będą współfinansowane z dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. W dokumencie zostały określone cele przyporządkowane poszczególnym priorytetom inwestycyjnym.

Sformułowano wizję rozwoju województwa opolskiego, którą jest wielokulturowy region wykształconych, otwartych i aktywnych mieszkańców z konkurencyjną i innowacyjną gospodarką oraz przyjaznym środowiskiem życia.

Z zakresu ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego wskazano, że dziedzictwo kulturowe jest jednym z wyróżników województwa opolskiego i znaczącym czynnikiem jego rozwoju. Wielokulturowość regionu, mieszanie i przenikanie się różnorodnych tradycji, zwyczajów i języków przyczyniło się do powstania niepowtarzalnego zbioru cennych obiektów dziedzictwa kulturowego. Różnorodność narodowościowa wymieniana jest jako jeden z największych atutów województwa opolskiego, której efektem działalności jest wyjątkowe bogactwo kulturowe. Spośród wielu obiektów wyróżniają się przede wszystkim zabytkowe zespoły, w tym uznane przez Prezydenta RP za Pomniki Historii (Góra Św. Anny z unikatowym w skali światowej amfiteatrem skalnym – komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy – obszar istotnego potencjału dla rozwoju funkcji turystycznej, rekreacyjnej i pielgrzymkowej, zespół kościoła farnego św. Jakuba i Agnieszki w Nysie oraz zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji w Paczkowie). Wizytówką regionu są liczne kompleksy zabytkowej architektury sakralnej i świeckiej. Oceniono, że stan techniczny wielu zespołów dziedzictwa kulturowego i obiektów pogrupowanych w ciekawe szlaki kulturowe lub stanowiących podstawę do ich utworzenia jest zły, przez co kwalifikują się do renowacji i rewitalizacji. Ze względu na kubaturę lokalnych zabytków ich rewitalizacja wymaga znacznych nakładów inwestycyjnych, pozostających poza zasięgiem możliwości jednostek samorządu terytorialnego, mocno zaangażowanych w proces poprawy ich stanu. W perspektywie finansowej 2014-2020 przewidziane zostało podkreślenie atrakcyjności obiektów zabytkowych, historycznych i produktów turystycznych. Zaplanowane działania obejmą również poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego. Ważnym aspektem podejmowanych w ramach RPO WO 2014-2020 interwencji będzie zwiększenie atrakcyjności oferty kulturowej regionu, w tym na obszarach przygranicznych województwa.

Celem głównym RPO jest zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki oraz poprawa jakości życia w wielokulturowym regionie opolskim realizowane za pomocą osi priorytetowych. W ich ramach oś V.2.A.1 Ochrona Środowiska, Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego, priorytet inwestycyjny 6 c „zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego” skierowana jest na ochronę zabytków. Wyróżniono główne typy przedsięwzięć:

- przebudowa, remont, zakup wyposażenia dla obiektów kultury, służące podwyższeniu standardu technicznego, w tym dostosowaniu do wymogów bezpieczeństwa wynikających z aktualnych przepisów prawa, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych,
- odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dziedzictwa naturalnego, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych,
- budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego lub naturalnego, dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, jedynie jako element uzupełniający projektu,
- przebudowa lub remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia,
- konserwacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych,
- działania edukacyjne i informacyjne jako integralny element projektu,
- działania dotyczące wykorzystania, rozwoju aplikacji i usług teleinformatycznych związanych z kulturą i turystyką jako integralny element projektu.

Projekty związane z ochroną zabytków będą realizowane w ramach Osi Priorytetowej V – „Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego”.

a także założeniami wynikającymi z **Programu Opieki nad zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2011-2014**

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2011-2014 został przyjęty uchwałą Nr V/76/2011 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 29 marca 2011 r. Program zakłada trzy główne cele strategiczne z przyjęciem priorytetów:

Cel strategiczny nr I – Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa.

Priorytet 1	Realizacja zadań własnych samorządu woj. w świetle ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
Priorytet 2	Odnowa wsi w kontekście poprawy stanu zachowania krajobrazu i dziedzictwa regionalnego.
Priorytet 3	Rewaloryzacja miast.
Priorytet 4	Ochrona dziedzictwa archeologicznego.
Priorytet 5	Rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa.
Priorytet 6	Rozwój instytucji opieki nad zabytkami.

Cel strategiczny nr II – Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Priorytet 1	Uznanie dziedzictwa kulturowego za bogactwo stymulujące rozwój gospodarczy.
Priorytet 2	Wstrzymanie procesu degradacji założeń parkowo-pałacowych.
Priorytet 3	Wspieranie inicjatyw mających na celu podniesienie rangi obiektów i zespołów zabytkowych.
Priorytet 4	Wspieranie działań istniejących szlaków oraz inicjatyw na rzecz tworzenia nowych, obejmujących charakterystyczne dla województwa, cenne zespoły i obiekty zabytkowe.

Cel strategiczny nr III – Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego i rozwój tożsamości regionalnej.

Priorytet 1.	Podniesienie poziomu edukacji społeczeństwa dot. regionalnego dziedzictwa kulturowego.
Priorytet 2	Powołanie nowych instytucji do spraw dziedzictwa i współpracy z już istniejącymi.
Priorytet 3	Współpraca między regionami.

oraz **Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego** przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego NR XLVIII/505/2010 z dnia 8 września 2010 r. Plan tematykę związaną z ochroną zabytków opisuje w rozdziale 7. Polityka przestrzenna w przekroju podstawowych dziedzin zagospodarowania przestrzennego, pkt 7.3. Dziedzictwo kulturowe.

Zapisy planu podkreślają, że w przypadku wszelkich obiektów i miejsc zabytkowych oraz stanowisk archeologicznych podstawową formą ochrony prawnej jest wpis do rejestru zabytków, nad którym nadzór sprawuje Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków i wpis do ewidencji zabytków, którego dokonuje urząd gminy.

W planie przyjęto zasadę kompleksowości działań ochronnych i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego. Wykorzystanie obiektów dziedzictwa kulturowego stanowi jeden z ważniejszych elementów strategii rozwoju województwa opolskiego.

Głównymi celami polityki przestrzennej określonymi w Planie jest:

- utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa,
- ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego,
- promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego i rozwój tożsamości regionalnej.

Plan określa główne zasady zagospodarowania przestrzennego w zakresie dziedzictwa kulturowego, którymi są:

- zachowanie ładu przestrzennego na terenach zabudowy historycznej,
- obejmowanie prawną ochroną dziedzictwa kulturowego poprzez opracowywanie m.p.z.p. z określeniem stref ochrony konserwatorskiej,
- nadawanie mocy prawnej Gminnym Ewidencjom Zabytków poprzez umieszczanie ich w m.p.z.p.,
- kompleksową ochronę obszarów i obiektów zabytkowych,
- wykorzystanie obiektów i obszarów zabytkowych do pełnienia określonych funkcji, zgodnych bądź nie kolidujących z ich zabytkowym charakterem,
- oszczędne kształtowanie krajobrazu kulturowego, a także przeciwdziałanie rozpraszaniu historycznie ukształtowanej zabudowy,
- harmonizowanie zabytkowych układów urbanistycznych w powiązaniu z rozwojem osadnictwa i komunikacji,
- zachowanie mieszkalno-usługowego charakteru centrów miast,
- eksponowanie regionalnych cech środowiska kulturowego województwa opolskiego,
- inicjowanie nowych form ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez tworzenie pomników historii i parków kulturowych w symbiozie z przyrodą i wymogami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Plan określa kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego wskazując na konieczność:

- 1) ochrony zabytkowego krajobrazu kulturowego,
- 2) ochrony historycznych układów przestrzennych,
- 3) ochrony obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego, w tym dóbr kultury współczesnej,
- 4) ochrony dziedzictwa archeologicznego,

- 5) ochrony materialnych i niematerialnych przejawów tradycji kultury ludowej,
- 6) ochrony miejsc pamięci narodowej i świadectw przeszłości historycznej,
- 7) wykorzystania elementów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionu.

Plan określa działania w obszarze ochrony zespołów urbanistycznych i ruralistycznych, wskazując na konieczność opracowania szczegółowych planów rewaloryzacji zabytkowych układów przestrzennych. Zachowanie ładu przestrzennego i krajobrazowego, ochrona i konserwacja ukształtowanych układów ruralistycznych i historycznej zabudowy na terenach wiejskich i w miastach jest celem nadrzędnym.

W celu skutecznej ochrony krajobrazu kulturowego, wielkoobszarowego przewiduje następujące kierunki działań:

- ✓ ograniczenie rozpraszania zabudowy poprzez rozwój budownictwa na zasadzie dogęszczania istniejących jednostek osadniczych,
- ✓ nie wprowadzanie obiektów agresywnych krajobrazowo tzn. o dużych kubaturach, wysokich kominach itp.,
- ✓ preferowanie zabudowy nawiązującej do cech regionalnych (układ kalenicy, pokrycie dachu, kształt bryły budynku, zagospodarowanie działki) i krajobrazu,
- ✓ utrzymanie regionalno-historycznej skali i struktury jednostek osadniczych,
- ✓ stosowanie szczegółowych wytycznych architektonicznych dla nowopowstającego budownictwa zagrodowego, mieszkaniowego oraz usługowego i ich egzekwowanie,
- ✓ izolowanie zielenią obiektów dysharmonijnych,
- ✓ łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego poprzez ochronę krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z historycznym założeniem architektonicznym.

Plan zwraca uwagę na ochronę staromiejskich i wiejskich historycznych zespołów urbanistycznych wskazując, że układy ruralistyczne tworzą system krajobrazu kulturowo-wiejskiego. Niektóre z opolskich wsi zachowały podstawowy układ ruralistyczny, pomimo wielowiekowych przekształceń, w szczególności w okresie powojennym. Podstawowe zadanie w obszarze ochrony zespołów urbanistycznych i ruralistycznych to docelowa kompleksowa rewaloryzacja i utrzymanie historycznego rozplanowania, opracowanie planów szczegółowych zabytkowych układów przestrzennych oraz wykonanie prac dokumentacyjnych archiwizujących rozwój przestrzenny miejscowości. Drugie, niemniej ważne zadanie to objęcie szczególną ochroną panoram miast poprzez wyznaczenie stref ekspozycji oraz chronionych osi widokowych, eksponowanie i odtwarzanie w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych.

Program Opieki nad Zabytkami gminy Krapkowice jest spójny z zapisami **Projektu Założeń do Strategii Rozwoju Powiatu Krapkowickiego na lata 2014-2020**

Projekt Strategii formułuje wizję powiatu, którą jest: „Powiat przyjazny mieszkańcom o bogatej różnorodności kulturowej, dużych zasobach edukacyjnych, kulturalnych i historycznych”.

W dziedzinie dziedzictwa kultury misja realizowana jest przez następujące cele strategiczne i szczegółowe.

Cel strategiczny 2 – Rozwój regionu.

Cel operacyjny 1 polityka efektywnego wykorzystania integracji europejskiej i środków unijnych dla rozwoju powiatu, promocja regionu.

zadanie I.2.1.1 Wykorzystanie środków unijnych dla rozwoju regionu: prowadzenie działań informacyjnych o programach i funduszach z UE na lata 2014-2020; przygotowywanie projektów; współdziałanie z organizacjami realizującymi przedsięwzięcia z funduszy unijnych.

zadanie I.2.1.2 Intensyfikacja współpracy pomiędzy podmiotami sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego w zakresie edukacji i promocji oraz poprawy świadomości i postaw obywatelskich w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, stanowiącego wyróżnik powiatu na mapie całego regionu.

Cel strategiczny 3 – Społeczeństwo partycypacyjne.

Cel operacyjny 2 – Społeczność lokalna aktywna w obszarze kultury, sportu i rekreacji.

- zadanie: II.3.2.1 Kreowanie postaw, wspieranie aktywności mieszkańców oraz finansowanie ze środków budżetu powiatu zadań z obszaru kultury, sportu i rekreacji.

Strategia rozwoju turystyki w województwie opolskim na lata 2007-2013 (*dokument nieprzyjęty stosownymi uchwałami*)

W dokumencie sformułowano misję rozwoju turystyki w województwie opolskim: turystyka – to wiele szans i możliwości dla mieszkańców województwa, turystów i odwiedzających gości. Dla obszaru gminy Krapkowice szczególne znaczenie ma turystyka miejska i kulturowa - obejmuje ona wycieczki oraz indywidualne podróże turystów krajowych i zagranicznych, jak również podróże związane z turystyką sentymentalną.

W skład segmentu dotyczącego turystyki kulturowej wchodzi:

- zwiedzanie miasta, tj. obiektów zabytkowych (sakralnych i świeckich), historycznych układów urbanistycznych, zespołów o charakterze rezydencjonalnym.
- zwiedzanie zabytków architektury przemysłowej.
- uczestniczenie w imprezach kulturalnych, rozrywkowych i sportowych.
- zwiedzanie miejscowości związanych z kultem maryjnym i sanktuariami religijnymi.

W tym obszarze gmina Krapkowice oferuje turystom zachowane do dzisiaj historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne – odrestaurowany i zadbane plac rynkowy z zabudową, pozostałości średniowiecznych obwarowań, zamki, pałace i dwory, wysokiej klasy architekturę sakralną z cennym wyposażeniem oraz zespoły zabytkowej zieleni.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu krapkowickiego na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018

Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu krapkowickiego na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018 została przyjęta uchwałą nr XVI/114/2012 Rady Powiatu Krapkowickiego z dnia 09 lutego 2012 r. Program odnosi się w szczególności do zagadnień ekologicznych, określając cele i priorytety związane z ochroną środowiska, zasobów przyrodniczych i krajobrazowych powiatu. Niemniej jednak wskazuje na wartości kulturowe zasobów przyrodniczych takich jak zabytkowe zespoły pałacowo-parkowe i tereny zieleni komponowanej. Ochrona tych elementów polega na ich zachowaniu, wyeksponowaniu i harmonijnej adaptacji w procesie rozwoju, poprzez powstrzymanie procesów degradacji zabytków, modernizację techniczną obiektów, a także przywracanie im wartości estetycznej poprzez odpowiednie zabiegi konserwatorskie.

Występujące formy ochrony przyrody na terenie powiatu krapkowickiego:

- dwa Rezerwaty przyrody: „Kamień Śląski” i rezerwat przyrody „Lesisko” w sąsiedztwie wsi Żyrowa,
- część Parku krajobrazowego Góra Św. Anny (w gminie Zdieszowice i Gogolin),
- obszar chronionego krajobrazu: część chronionego krajobrazu „Bory Niemodlińskie: i „Łęg Zdieszowicki”
- jeden użytek ekologiczny „Stara Odra”,
- pomniki przyrody,
- obszar Natura 2000 obejmujący: Kamień Śląski, Łęg Zdieszowicki, Żywocickie Łęgi, Górę św. Anny.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne zapewniające harmonijny rozwój regionu, w tym dokumenty planistyczne oraz prognozy wyznaczające długofalowe, strategiczne kierunki społeczno-gospodarczego rozwoju gminy i sposoby ich realizacji.

Cele i zadania dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego zawarte są w wielu dokumentach gminnych o charakterze strategicznym, obejmujące szeroko rozumiane kwestie planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego. Program opieki nad zabytkami zgodny jest innymi dokumentami gminnymi, w których zawarte są główne kierunki rozwoju gminy taki jak:

1. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Krapkowice.
2. Strategia Rozwoju Wspólnoty Krapkowickiej.
3. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Krapkowice.
4. Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Krapkowice”.
5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krapkowice.
6. Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego dla gminy Krapkowice

Ad. 1. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Krapkowice (przyjęta uchwałą Nr IV/24/2015 z dnia 22.01.2015 r.) jest dokumentem bazowym dla innych dokumentów planistycznych i strategicznych gminy określającym długofalowe działania ukierunkowane na jej rozwój. Dokument zawiera diagnozę funkcjonowania gminy w zakresie sytuacji społeczno-ekonomicznej. Wskazano słabe i mocne strony gminy (analiza SWOT) w oparciu o zdefiniowane cechy charakterystyczne.

Do mocnych stron zaliczono m.in:

- atrakcyjne i dogodne położenie geograficzne gminy,
- atrakcyjna lokalizacja w stosunku do sąsiednich rejonów turystycznych,
- droga żeglowna na Odrze oraz nabrzeża funkcjonujące w ramach Odrzańskiej Drogi Wodnej,
- warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki,
- bardzo dobrze zachowane zespoły zamkowe, pałacowe oraz liczne zabytki kultury materialnej,
- walory środowiska przyrodniczego związane z dolinami rzeki Odry i Osobłogi oraz Borami Niemodlińskimi.

Do słabych stron zaliczono:

- niewystarczająca drożność układu komunikacyjnego,
- niezadowalające zagospodarowanie rzeki Odry i Osobłogi na cele turystyczne,
- zły stan dróg.

Mając na względzie dobro wspólnoty lokalnej gminy ustalono, że Gmina Krapkowice musi podjąć działania zmierzające do dalszego pozyskiwania nowych mieszkańców, zwiększania atrakcyjności turystycznej oraz pozyskiwania nowych inwestorów.

W oparciu o te cele sformułowano wizję gminy, którą jest: „Gmina Krapkowice – na skrzyżowaniu szlaków Europy z atrakcyjnymi warunkami do życia, prowadzenia działalności gospodarczej i odpoczynku, które gwarantuje rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna oraz bogate zaplecze do aktywnego wypoczynku”

oraz misję gminy: „Efektywne zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy Krapkowice w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju”.

W dziedzinie dziedzictwa kulturowego realizacji posłużą wyznaczone cele strategiczne i operacyjne m.in.:

Cel strategiczny 3 – Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy Krapkowice.

Cel operacyjny 3.3. – Zwiększyć atrakcyjność turystyczną Odry i terenów wokół niej.

Cel operacyjny 3.4 - Wspierać powstawanie i funkcjonowanie gospodarstw agroturystycznych.

Cel operacyjny 3.5. – Ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej.

Ad. 2. Strategia Rozwoju Wspólnoty Krapkowickiej formułuje misję oraz cele rozwoju wspólnoty międzygminno-powiatowej ziemi krapkowickiej

Powiat Krapkowicki to region łączący się z Europą i światem poprzez nowoczesną sieć powiązań komunikacyjnych; to wspólnota pracowitych i zasobnych ludzi, rozwiniętej gospodarki, nowoczesnego rolnictwa i pięknych wsi

Wśród wielu celów rozwojowych międzygminno-powiatowej wspólnoty ziemi krapkowickiej wskazano dbałość o regionalne dziedzictwo kulturowe poprzez kultywowanie tożsamości regionalnej.

W obszarze kultury dla realizacji misji wskazano cele strategiczne, operacyjne i zadania:

cel strategiczny	kultywowanie tożsamości regionalnej
cel operacyjny	rozwój lokalnych imprez kulturalnych, pielęgnowanie tradycji regionalnych i lokalnych
zadanie	organizacja dorocznych przeglądów dorobku kulturalnego Ziemi Krapkowickiej
cel strategiczny	tworzenie możliwości dla rozwoju turystyki weekendowej
cel operacyjny	promocja walorów miejscowej przyrody, rozwój agroturystyki, aktywizacja terenów pogranicza
zadanie	opracowanie koncepcji turystycznej Ziemi Krapkowickiej, wsparcie działalności Euroregionu Pradziad, stworzenie punktów informacji turystycznej (tablice, mapy), uruchomienie rejsów turystycznych po Odrze
cel strategiczny	promocja zasobów gospodarczych i kulturowych regionu
cel operacyjny	wspieranie lokalnych centrów rozwojowych, współpraca międzyregionalna, udział w pracach stowarzyszenia gospodarczego
zadanie	przygotowywanie wydawnictw promocyjnych, opracowanie programu promocji multimedialnej

Ad. 3. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Krapkowice, przyjęty uchwałą Nr XIX/263/04 z dnia 24.11.2004

Dokument za atut gminy uznał bogate środowisko kulturowe i przyrodnicze w oparciu, o które można można rozwinąć różne formy turystyki:

- turystyka krajoznawcza - miasto posiada unikalne warunki dla rozwoju turystyki krajoznawczej specjalistycznej, której bazę stanowić winien zespół pieców wapiennych,
- turystyka tematyczna - teren miasta i gminy Krapkowice należy do bardziej zasobnych w obiekty zabytkowe obszarów regionu opolskiego; występuje tu szereg bardzo cennych ze względu na swoją historię obiektów zabytkowych np.: Zamek Otmęcki, Zamek Krapkowicki;

- agroturystyka – rozwijana z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego wsi. Do wsi o potencjalnie dużych walorach zalicza się np.: Pietna, Żużela, Gwoździce, Rogów Opolski, Dąbrówka Górna.

Ad. 4. Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Krapkowice”, przyjęta uchwałą nr V/53/2011 Rady Miejskiej w Krapkowicach z dnia 20.04.2011 r.

Program wśród obszarów przyrodniczo cennych wskazuje, iż jednym z atutów turystycznych miasta są, oprócz dobrze zachowanego układu urbanistycznego z zamkiem i murami miejskimi liczne zabytki techniki, w tym zespół pieców wapienniczych. Na terenie gminy znajdują się cenne pod względem krajobrazowo-przyrodniczym obszary m.in. zespół przyrodniczo-krajobrazowy Rogów Opolski i Dąbrówka Górna). Ponadto, część gminy Krapkowice została zaliczona do czterech obszarów priorytetowych wyznaczonych w Programie rolno-środowiskowym województwa opolskiego „Obszary rolne w dolinie Odry k/Krapkowic, Trias Opolski, Góra św. Anny”. Na obszarze tym zakłada się prowadzenie działalności rolniczej opartej na zasadzie zrównoważonego rozwoju, gdzie, oprócz dobrze rozwiniętego rolnictwa duże znaczenie odgrywać będą obszary cenne przyrodniczo, objęte ochroną konserwatorską. Na terenie gminy wskazano obiekty i obszary przyrodnicze, które kwalifikują się do ochrony prawnej:

- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 (Żywocickie Łęgi)
- obszar chronionego krajobrazu (dolina Osobłogi, dolina Swornicy)
- zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Rogów Opolski i Dąbrówka Górna)
- użytków ekologicznych (Lipiennik, Źródliko koło Gwoździc, Starorzecze w Otmęcie, Łęk nad Odrą, Bagno, Starorzecze w Żużeli, Skarpa 1, Skarpa 2, Źwirownia)

Ad. 5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krapkowice, przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Krapkowicach z dnia 11 września 2013 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krapkowice jest aktem kierownictwa wewnętrznego, nie jest przepisem prawa miejscowego, a jego ustalenia są wiążące dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dokument analizuje problemy wynikające z uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych, precyzuje cele rozwoju gminy i kierunki zagospodarowania przestrzennego, określa między innymi „obszary oraz zasady ochrony krajobrazu kulturowego”.

W rozdziale „Uwarunkowania oraz kierunki i zasady ochrony wartości kulturowych” dokonano analizy zasobów zabytkowych obejmujących: zabytkowe obszary i obiekty nieruchome ujęte w rejestrze zabytków, zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne. W oparciu o zasoby Studium wyznacza strefy ochronne dla obiektów i zespołów zabytkowych, którymi są: obszar starego miasta w Krapkowicach, zamku w Otmęcie, zespołów pieców wapienniczych w Krapkowicach, zespołów pałacowych w Rogowie Opolskim i Dąbrówce Górnej, oraz na obszarach skupisk stanowisk archeologicznych w okolicach wsi Steblów, Żużela, Żywocice.

Wyspecyfikowano dwie strefy zabytkowego krajobrazu:

- Krajobraz osiedleńczy „Dolina Odry” obejmujący dolinę (Dąbrówka Górna, Rogów Opolski, Gwoździce, Żywocice, Żużela oraz Krapkowice);
- Krajobraz osadniczy „Osobłogi Dóbr Oppersdorffów” obejmujący część południowo-zachodnią (wsie Nowy Dwór Prudnicki, Kórnica, Ściborowice).

Polityka przestrzenna gminy powinna uwzględniać:

- konserwację i rewaloryzację obiektów i terenów zabytkowych,
- adaptację obiektów o potencjalnych wartościach zabytkowych,
- modernizację obiektów nie mających cech zabytkowych, a dysharmonizujących obszar o wartościach kulturowych,

- utrwalenie dotychczasowej formy przestrzennej,
- ochronę terenów osadniczych przed niekontrolowaną, pod względem estetyki architektonicznej, zabudową, niedostosowaną do otoczenia,
- eliminację czynników degradujących układy historyczne jednostek osadniczych,
- adaptację i modernizację elementów zabudowy i krajobrazu do potrzeb współczesnych,
- zagospodarowanie obiektów opuszczonych,
- rewaloryzację wartości krajobrazowych, zachowaniem i adaptacją dawnych zagród chłopskich i folwarków stanowiących wartości historyczne i krajobrazowe,
- eksponowanie regionalnej odrębności terenu,
- bezwzględną ochronę historycznego układu przestrzennego i komunikacyjnego jednostek osadniczych
- projektowanie nowej zabudowy indywidualnie, w dostosowaniu do otoczenia oraz zachowania równowagi elementów krajobrazu historycznego,
- zakaz lokalizacji obiektów handlowych o pow. powyżej 2000 m² w strefie „A” ochrony konserwatorskiej,
- stopniową likwidację obiektów tymczasowych w strefie „A” ochrony konserwatorskiej.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego gminy Krapkowice

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są aktami prawa miejscowego i stanowią podstawę planowania przestrzennego gminy. Zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2015 r. poz. 199 z późn. zm.) w planie miejscowym określa się obowiązkowo zasoby i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Wyznaczenie obszarów chronionych odbywa się poprzez określenie w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, granic stref ochrony konserwatorskiej, oznaczonych literami: A, B, E, K, OW, W. Ustalenia dotyczące dziedzictwa kulturowego powinny sprzyjać ochronie zabytków i krajobrazów kulturowych. Projekt planu zgodnie z art. 17 ust.2 i 6 pkt b) ww. ustawy wymaga uzgodnienia przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na terenie gminy Krapkowice obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalone przez Radę Miejską w Krapkowicach:

1. MPZP dla obszaru A9aS przy ul. Opolskiej w Krapkowicach (teren składów, magazynów, handlu) przyjęty Uchwałą XXXVII/314/97 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 29 z dnia 14.11.1997 r.
2. MPZP dla obszaru C47UK,UZ przy ul. Piastowskiej w Krapkowicach (teren kultu religijnego oraz teren projektowanych usług zdrowia) przyjęty Uchwałą XXXVII/314/97 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 29 z dnia 14.11.1997 r.
3. MPZP dla obszaru C43aSB przy ul. Piastowskiej w Krapkowicach (teren składów, magazynów obejmujących bazę gospodarki komunalnej) przyjęty Uchwałą XXXVII/314/97 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 29 z dnia 14.11.1997 r.
4. MPZP dla obszaru C33MN przy ul. Żeromskiego/Chrobrego w Krapkowicach (teren zabudowy mieszkaniowej) przyjęty Uchwałą XXXVII/314/97 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 29 z dnia 14.11.1997 r.
5. MPZP dla obszaru C45aKS przy ul. Ks. Koziółka w Krapkowicach (teren urządzeń obsługi komunikacji – stacja paliw, usługi handlu i gastronomii) przyjęty Uchwałą XXXVII/314/97 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 29 z dnia 14.11.1997 r.
6. MPZP dla obszaru C80US w Krapkowicach (teren Stadionu w Otmęcie) przyjęty Uchwałą XXXII/394/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 24 z dnia 31.08.1998 r.

7. MPZP dla obszaru C73US w Krapkowicach (Hala sportowa w Otmęcie) przyjęty Uchwałą XXXII/394/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 24 z dnia 31.08.1998 r.
8. MPZP dla obszaru C26aS,P,KS przy ul. Żeromskiego w Krapkowicach (teren składów, handlu z zapleczem magazynowo-składowym, przemysłu i rzemiosła) przyjęty Uchwałą XXXII/394/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 24 z dnia 31.08.1998 r.
9. MPZP dla obszaru B5aS,P,URU przy ul. Prudnickiej w Krapkowicach (teren projektowanych zakładów i usług produkcyjnych, rzemiosła nieuciążliwego, składów i magazynów, handlu i gastronomii) przyjęty Uchwałą XXXII/394/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 24 z dnia 31.08.1998 r.
10. MPZP dla obszaru B17aMN,U,KS przy ul. Prudnickiej w Krapkowicach (teren urzędzeń obsługi technicznej komunikacji, usług i zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności) przyjęty Uchwałą XXXII/394/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 24 z dnia 31.08.1998 r.
11. MPZP dla obszaru C37 MN przy ul. Koziołka-Dambonia w Krapkowicach (teren adaptowanej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej –Otmęt) przyjęty Uchwałą XXXII/394/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 24 z dnia 31.08.1998 r.
12. MPZP dla obszaru B1aMN,U - Żywocice (teren budownictwa mieszkaniowego oraz usług handlu, gastronomii, kultury) przyjęty Uchwałą XXXII/391/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 22 z dnia 17.08.1998 r.
13. MPZP dla obszaru D1aMN,U - Pietna (teren budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne, usług handlu, gastronomii, kultury) przyjęty Uchwałą XXXII/391/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 22 z dnia 17.08.1998 r.
14. MPZP dla obszaru D5MN - Pietna (budownictwo jednorodzinne i zagrodowe) przyjęty Uchwałą XXXII/391/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 22 z dnia 17.08.1998 r.
15. MPZP dla obszaru H1aMRj Nowy Dwór (zabudowa zagrodowa z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej oraz usług nieuciążliwych) przyjęty Uchwałą XXXII/391/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 22 z dnia 17.08.1998 r.
16. MPZP dla obszaru K4aMRj - Gwoźdźce (budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i zagrodowe z dopuszczeniem usług nieuciążliwych) przyjęty Uchwałą XXXII/391/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 22 z dnia 17.08.1998 r.
17. MPZP dla obszaru L29aKS - Rogów Opolski (teren urzędzeń obsługi komunikacji-projektowana stacja paliw z usługami towarzyszącymi) przyjęty Uchwałą XXXII/391/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 22 z dn. 17.08.1998 r.
18. MPZP dla obszaru Ma5MN - Dąbrówka Górna (budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i zabudowy usługowej) przyjęty Uchwałą XXXII/391/98 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 22 z dn. 17.08.1998 r.
19. MPZP dla obszaru 55AUC,B56MW,UH,UI, ul. Prudnicka-Kozielska w Krapkowicach (tereny usługowe – teren byłego tartaku i gospodarstwa rolnego przy ul. Prudnickiej-Kozielska) przyjęty Uchwałą XI/150/99 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 8 z dn. 28.01.2000 r.
20. MPZP dla obszaru rejon ul. Limanowskiego droga krajowa 45 w Krapkowicach (tereny zabudowy usługowej, rzemiosła, przemysłu i składów z wyłączeniem inwestycji szczególnie szkodliwych) przyjęty Uchwałą XIII/195/2000 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 26 z dn. 13.04.2000 r.
21. MPZP dla obszaru C61UH,UG,UK - ul. Kilińskiego w Krapkowicach (teren handlu, gastronomii, usług bytowych, ul. Kilińskiego) przyjęty Uchwałą XXI/321/2000 Rady

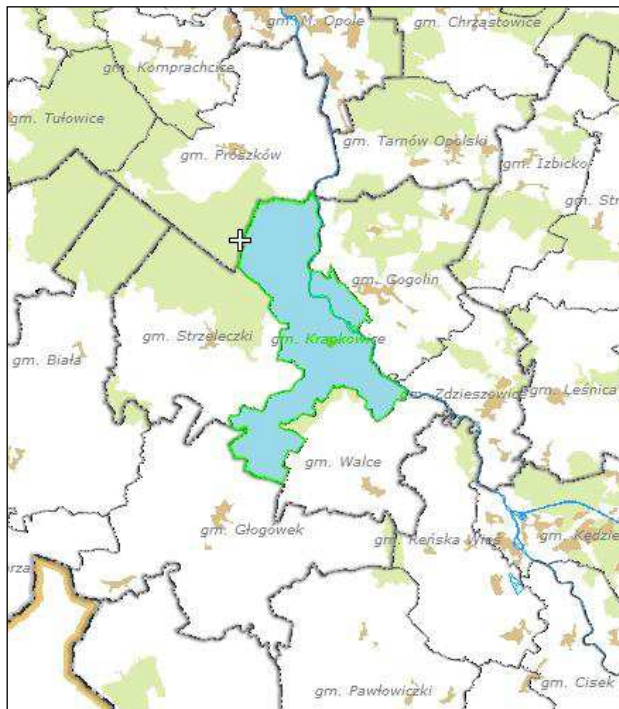
- Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 2 z dn. 12.01.2001 r.
22. MPZP dla terenów mieszkaniowych przy ul. Górna-Żeromskiego w Krapkowicach (tereny mieszkaniowe z usługami o charakterze nieuciążliwym) przyjęty Uchwałą XXI/322/2000 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 2 z dn. 12.01.2001 r.
 23. MPZP dla terenów w rejonie ul. Prudnickiej – Sportowej w Krapkowicach (teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) przyjęty Uchwałą XXI/323/2000 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 78 z dn. 29.12.2000 r.
 24. MPZP dla terenów w rejonie ul. Prudnickiej – POM w Krapkowicach (tereny przemysłowo-składowo-usługowe) przyjęty Uchwałą XXV/402/2001 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 51 z dn. 15.06.2001 r.
 25. MPZP dla obszaru D1bMN - Pietna (teren zabudowy jednorodzinnej) przyjęty Uchwałą XXV/403/2001 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 49 z dn. 13.06.2001 r.
 26. MPZP dla Linii energetycznej 400kV relacji Dobrzeń-Wielopole (Linia energetyczna 400 kV) przyjęty Uchwałą XXVI/430/2001 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 63 z dn. 20.07.2001 r.
 27. MPZP dla Węzła Dąbrówka Górna na autostradzie A4 (teren zabudowy przemysłowo-składowo-usługowy) przyjęty Uchwałą XXX/489/2001 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 6 z dn. 24.01.2002 r.
 28. MPZP dla D1cKS - Pietna (Urządzenia i obiekty zaplecza motoryzacji) przyjęty Uchwałą XXXIV/548/2002 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 87 z dn. 27.08.2002 r.
 29. MPZP dla terenu między ul. Opolską, a linią kolejową – teren „MON” w Krapkowicach (zabudowa mieszkalna z dopuszczeniem mieszkalnictwa zbiorowego oraz usług małej gastronomii) przyjęty Uchwałą XXXVI/575/2002 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 119 z dn.22.11.2002 r.
 30. MPZP dla terenu zakładów OTMĘT w Krapkowicach (tereny zabudowy przemysłowej) przyjęty Uchwałą XXXVI/574/2002 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 119 z dn.22.11.2002 r.
 31. MPZP dla terenu przy ul. Ks. Duszy w Krapkowicach (tereny handlu, rzemiosła, usług) przyjęty Uchwałą IV/31/03 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 15 z dn. 07.03.2003 r.
 32. MPZP dla terenu przy ul. Prudnickiej – POM w Krapkowicach (tereny przemysłowo -składowo-usługowe) przyjęty Uchwałą VIII/108/03 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 81 z dn. 15.10.2003 r.
 33. MPZP dla terenu przy ul. Prudnickiej w Krapkowicach (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) przyjęty Uchwałą VIII/109/03 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 85 z dn. 24.10.2003 r.
 34. MPZP dla terenu przy ul. Kilińskiego - 3 Maja w Krapkowicach (teren pod stację paliw) przyjęty Uchwałą VIII/110/03 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 85 z dn. 24.10.2003 r.
 35. MPZP dla terenu zakładów papierniczych z obszarem przyległym w Krapkowicach (tereny przemysłowo-składowo-usługowe) przyjęty Uchwałą XI/180/04 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 34 z dn. 24.05.2004 r.
 36. MPZP dla terenu przysiółka Positek w Dąbrówce Górnej i Rogowie Opolskim (tereny przemysłowo-składowo-usługowe) przyjęty Uchwałą XI/179/04 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 33 z dn. 19.05.2004 r.
 37. MPZP dla terenu przy ulicy Ks. Duszy w Krapkowicach (tereny przemysłowe) przyjęty Uchwałą XVI/235/04 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 76 z dn. 10.11.2004 r.

38. MPZP dla terenu przy ulicy Prudnickiej, Mieszka i Sportowej w Krapkowicach (zabudowa usługowa) przyjęty Uchwałą XVI/236/04 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 76 z dn. 10.11.2004 r.
39. MPZP dla terenu przy ulicy Krapkowickiej w Krapkowicach (zabudowa usługowo, składowa rzemieślnicza i mieszkaniowa) przyjęty Uchwałą XVI/237/04 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 76 z dn. 10.11.2004 r.
40. MPZP dla terenu zakładu przemysłu skórzanego "Otmęt" w Krapkowicach (tereny przemysłowe) przyjęty Uchwałą XXVI/355/05 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 78 z dn. 02.12.2005 r.
41. MPZP dla terenu przy ul. Żeromskiego w Krapkowicach (tereny przemysłowo-usługowe) przyjęty Uchwałą XXVI/357/05 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 81 z dn. 13.12.2005 r.
42. MPZP dla terenu w rejonie węzła na autostradzie we wsi Rogów Opolski (tereny przemysłowo-usługowe) przyjęty Uchwałą XXVI/354/05 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 81 z dn. 13.12.2005 r.
43. MPZP dla terenu w rejonie ul. Ks. Koziółka i Górnej w Krapkowicach (usługi handlu, gastronomii i mieszkalnictwa zbiorowego) przyjęty Uchwałą XXVI/358/05 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 81 z dn. 13.12.2005 r.
44. MPZP dla terenu w rejonie ul. Ks. Koziółka w Krapkowicach (mieszkalnictwo zbiorowe, usługi handlu, gastronomii, kultury) przyjęty Uchwałą XXVI/356/05 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 89 z dn. 09.12.2005 r.
45. MPZP dla terenu w rejonie ul. 3 Maja (TESCO) w Krapkowicach (usługi handlu z dopuszczeniem pod usługi gastronomii, usługi bytowe i stację paliw) przyjęty Uchwałą IX/73/2007 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 80 z dn. 02.11.2007 r.
46. MPZP dla terenu w rejonie ulic Opolskiej i Limanowskiego w Krapkowicach (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej /zabudowy usługowej; tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów /zabudowy usługowej; tereny dróg publicznych.) przyjęty Uchwałą IX/74/2007 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 80 z dn. 02.11.2007 r.
47. MPZP dla terenu wsi Żużela (tereny wsi Żużela w granicach administracyjnych) przyjęty Uchwałą XXXI/342/2010 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 91 z dn. 10.08.2010 r.
48. MPZP dla terenu Krapkowic (teren w rejonie Zakładu Przemysłu Papierniczego) przyjęty Uchwałą NR II/11/2010 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 8 poz. 70 z 20.01.2011 r.
49. MPZP dla terenu Dąbrówka Górna (budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i zabudowy usługowej) przyjęty Uchwałą XI/153/2012 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 412 z dn. 20.03.2012 r.
50. MPZP dla terenu Rogów Opolski (teren urządzeń obsługi komunikacji-projektowana stacja paliw z usługami towarzyszącymi) przyjęty Uchwałą XI/154/2012 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 413 z dn. 20.03.2012 r.
51. MPZP dla terenu Węzeł Dąbrówka Górna na autostradzie A4 wsi Dąbrówka Górna i Rogów Opolski. (teren zabudowy przemysłowo-składowo-usługowy) przyjęty Uchwałą XII/170/2012 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego Nr 722 z dnia 17.05.2012 r.
52. Zmiana MPZP wsi Żużela (tereny wsi Żużela w granicach administracyjnych) przyjęty Uchwałą nr XXIII/371/2013 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego z dnia 16.12.2013. poz. 2814.

53. Zmiana MPZP zakładu przemysłu skórzanego „Otmęt” (tereny przemysłowe) przyjęty Uchwałą nr XXIII/372/2013 Rady Miejskiej w Krapkowicach, ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego z dnia 13.12.2013r. poz. 2809.
54. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krapkowice (tereny Gminy Krapkowice w granicach administracyjnych) brak dziennika.
55. MPZP wsi Gwoździce (tereny wsi Gwoździce w granicach administracyjnych) przyjęty uchwałą Nr VI/65/2015 Rady Miejskiej w Krapkowicach z dnia 23 kwietnia 2015 r.
56. MPZP części miasta Krapkowic (w rejonie ul. Parkowej, Kozielskiej, Prudnickiej) przyjęty uchwałą Nr VI/64/2015 Rady Miejskiej w Krapkowicach z dnia 23 kwietnia 2015 r.
57. MPZP części miasta Krapkowice pomiędzy drogą krajową nr 45, a ulicą Limanowskiego przyjęty uchwałą Nr VI/63/2015 Rady Miejskiej w Krapkowicach z dnia 23 kwietnia 2015 r.
58. MPZP dla działek nr 46/7, 46/9, 46/10 z mapy 3 przy ul. Opolskiej w Krapkowicach przyjęty uchwałą Nr VI/61/2015 Rady Miejskiej w Krapkowicach z dnia 23 kwietnia 2015 r.

5.2. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW I ANALIZA STANU DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY

5.2.1. Charakterystyka ogólna gminy Krapkowice

Gmina Krapkowice położona jest w centralnej części województwa opolskiego, wchodzi w skład powiatu krapkowickiego. Od południa graniczy z gminą Walce, od południowo-zachodu z gminą Głogówek, od zachodu z gminą Strzeleczyki, od północy i północno-zachodu z gminą Prószków, od północno-wschodu z gminą Tarnów Opolski, od wschodu z gminą Gogolin i od południowo - wschodu z gminą Zdzieszowice.

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski gmina leży w obrębie makroregionu Niziny Śląskiej. Północna część gminy położona jest w mezoregionie Równina Niemodlińska, a część środkowa i południowa w mezoregionie Kotliny Raciborskiej.

Gmina położona jest w dolinie rzeki Odra, głównie na prawym brzegu rzeki, rzeźba terenu ukształtowana jest w formie płaskiej lub lekko falistej.

Obszar gminy obejmuje styk dwóch jednostek geologicznych Triasu Opolskiego i Rowu Tektonicznego Kędzierzyna-Koźła oraz południowe obrzeże Depresji Opolskiej (wsie Rogów Opolski i Dąbrówka Górna), charakteryzujących się występowaniem skał węglanowych. Cała powierzchnia gminy, pod warstwą gleby pokryta jest osadami wapiennymi. Użytki rolne zajmują 67 % powierzchni gminy, lesistość kształtuje się na poziomie 17,6 %. Bardzo dobre warunki glebowe i wysoki udział użytków rolnych w ogólnej strukturze użytkowania gruntów, sprzyjały wysokiemu poziomowi kultury agrarnej.

Przez gminę przepływają rzeki: Odra, Osobłoga i Swornica będące lewobrzeźnymi dopływami Odry. Północno-zachodnia część gminy położona jest w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Niemodlińskich.

Powierzchnia gminy wynosi 97,44 km², z czego 21 km² przypada na miasto. Obszar ten zamieszkuje 23708 osób, z czego na terenach miejskich 17240 osób, na terenach wiejskich 6468. Przez gminę przebiega autostrada A4 (kierunek wschód-zachód) oraz droga krajowa nr 45 (Złoczew-Granica Państwa) umożliwiająca połączenie z Republiką Czeską, linia kolejowa nr 306 Prudnik – Krapkowice oraz droga żeglowna na Odrze.

Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Krapkowice i 11 wsi: Borek, Dąbrówka Górna, Gwoździce, Kórnica, Nowy Dwór Prudnicki, Pietna, Rogów Opolski, Steblów, Ściborowice, Żużela, Żywocice. Siedzibą władz gminy jest miasto Krapkowice, będące ośrodkiem administracyjnym, a także centrum kulturalnym, oświatowym, gospodarczo-przemysłowym i usługowym.

Istniejące położenie, ukształtowanie i zagospodarowanie gminy wskazują na jej miejsko-wiejski charakter. W jednostce miejskiej dominuje funkcja przemysłowo-usługowa i mieszkaniowa, w jednostkach wiejskich przeważa funkcja rolnicza przemieszana z funkcją przemysłową we wsiach: Dąbrówka Górna, Rogów Opolski, Steblów.

Struktura ta determinuje krajobraz kulturowy gminy rozumiany jako ukształtowany antropogenicznie fragment przestrzeni geograficznej. Składa się on z krajobrazu wiejskiego i krajobrazu miejskiego.

5.2.2. Zarys historii obszaru gminy w kontekście zasobów zabytkowych

Dzięki badaniom archeologicznym wiadomo, że dzieje człowieka na ziemi krapkowickiej sięgają schyłku epoki lodowcowej. Stanowiska z okresu paleolitu (epoka kamienia łupanego) rozrzucone są na obszarze całej gminy, głównie wzdłuż rzeki Odry i Osobłogi, i występują w okolicach Żuzeli, Żywocic, Rogowa Opolskiego, Pietnej, Kórnicy, Krapkowic, Gwoździec. Są to najstarsze ślady dziedzictwa kulturowego gminy podlegające ochronie konserwatorskiej, zachowane w postaci narzędzi krzemienych bądź ich fragmentów np. zgrzebło krzemienne odłupkowe i łuszczeń krzemienno jednobiegunowy znaleziony w pobliżu wsi Kórnica, fragment wióra krzemienno w okolicy Żuzeli, narzędzia krzemienne i ich fragmenty odnalezione w Krapkowicach, rdzeń krzemienno we wsi Pietna i narzędzia krzemienne w Rogowie Opolskim. Są to ślady przebywających na tym terenie grup ludzkich prowadzących koczowniczy tryb życia, których głównym zajęciem było myślistwo, rybołówstwo i zbieractwo. W środkowym neolicie (4500-1700 lat p.n.e) obszar gminy jest już w większości zasiedlony. Świadczą o tym liczne ślady osadnictwa zlokalizowane w niemal każdej wsi. W znaleziskach archeologicznych znane są materiały świadczące o uprawie zbóż i o hodowli udomowionych zwierząt. Upowszechnia się technologia wyrobu naczyń z gliny, rozwijają się kultury: ceramiki sznurowej (ok. 2800-2300 r. p.n.e.) oraz kultura pucharów lejowatych (KPL). Okres ten dokumentują: kamienny toporek z okresu neolitu odnaleziony w Ściborowicach, fragmenty naczyń z kultury amfor kulistych na stanowisku we wsi Pietna, fragmenty naczyń należące do kultury pucharów lejowatych z okolic Żywocic, dwie kamienne motyki ze Steblowa, fragmenty naczyń należące do kultury pucharów lejowatych w Gwoździecach, kamienna siekierka w Żuzeli, fragmenty naczyń ceramicznych w Rogowie Opolskim, Krapkowicach, naczynie należące do kultury ceramiki sznurowej odnalezione w Krapkowicach.

Dalsze zasiedlanie oraz rozwój przestrzenny osadnictwa nastąpił na tym obszarze w późnej epoce brązu i wczesnej epoce żelaza, która była okresem rozkwitu kultury łużyckiej. Fragmenty naczyń przypisywane kulturze łużyckiej odnaleziono na stanowisku we wsi Kórnica, z okresu halsztackiego odkryto fragmenty naczyń w Krapkowicach oraz w Krapkowicach-Otmęcie.

Materiały pochodzące z okresu starożytności, odnalezione w licznych wykopaliskach, dają podstawę do stwierdzenia, że już w okresie wpływów rzymskich żyła na tych terenach zorganizowana społeczność. Jej przedstawicielem była ludność kultury przeworskiej, jednej z najszerzej rozprzestrzenionych i najtrwalszych kultur epoki żelaza, która wykształciła się na przełomie III/II w. p.n.e. i trwała do schyłku wczesnej fazy okresu wędrówek ludów (poł. V w. n.e.). Ludność kultury przeworskiej oprócz uprawiania i rozwijania umiejętności już wcześniej znanych: garncarstwa, tkactwa, garbarstwa, rogownictwa, kołodziejstwa, ciesiołki oraz hodowli, rolnictwa, handlu i transportu, rozwinęła na dużą skalę produkcję żelaza wytapiając je z rudy darniowej w dymarkach. Z kulturą przeworską związane są stanowiska archeologiczne w Kórnicy gdzie znaleziono kilkadziesiąt fragmentów naczyń ceramicznych, wykonanych ręcznie i na kole, przęślik gliniany, stanowiska w Żuzeli z fragmentami ceramicznych naczyń, w Krapkowicach z fragmentami naczyń ceramicznych i pozostałościami żużla z dymarki oraz cmentarzysko ciałopalne z 32 grobami. Fragmenty ceramiki kultury przeworskiej odnaleziono także we wsi Pietna, w Żywocicach i Steblowie, w tej ostatniej wsi odnaleziono pozostałości osady hutniczej. W Rogowie Opolskim istniało cmentarzysko kultury przeworskiej znane dzisiaj jedynie z materiałów archiwalnych, odnalezione także fragmenty ceramiki.

W obszarze dzisiejszej gminy Krapkowice krzyżowały się szlaki handlowe: północ-południe ze Skandynawii na Bałkany i ze wschodu na zachód. Tędy bowiem przebiegał szlak handlowy, zwany „bursztynowym”, łączący Morze Bałtyckie z Bałkanami. Być może już w czasach rzymskich na tym szlaku, w miejscu najstarszej części Krapkowic, powstała pierwsza osada. Podczas badań

archeologicznych natrafiono na pozostałości póżemianki i paleniska oraz fragmenty naczyń z przełomu VI i VII wieku naszej ery. W kilku miejscach na terenie Krapkowic znaleziono ułamki naczyń glinianych z wieków IX - XI a więc z okresu wczesnego średniowiecza. Znaleźiska o okresu wczesnego średniowiecza (IX-XI w.) odnotowano we wsi Żużela gdzie znaleziono fragmenty naczyń ceramicznych, w Krapkowicach-Otmęcie skorupy podobne do znanych z Ostrówka w Opolu, w Żywocicach fragment naczynia grafitowego, w Steblowie odnaleziono datowane na wczesne średniowiecze naczynia ceramiczne, podobnie w Gwoźdzcach i Rogowie Opolskim gdzie znaleziono miecz żelazny o długości 95 cm., pochodzący z XI wieku. Na obszarze całej gminy znajdują się stanowiska archeologiczne dokumentujące osadnictwo w XIII i XIV-XV w. Prezentują je przede wszystkim pozostałości ceramiki użytkowej, które odnaleziono m.in. we wsi Kórnicza, Steblów, Pietna, Żywocice, Żużela, Dąbrówka Górna, Rogów Opolski oraz w mieście Krapkowice. Warto odnotować, że we wsi Dąbrówka Górna w 1904 r. znaleziono w Odrze drewniane czółno, jest to stanowisko archiwalne. Znaleźiska te potwierdzają ciągłość osadniczą przez okres całego średniowiecza.

Decydujący wpływ na układ sieci osadniczej gminy miało środowisko geograficzne. Największe zagęszczenie osiedli występuje wzdłuż Odry i jej lewobrzeżnych dopływów Osobłogi i Swornicy, na obszarach niezalesionych, o dobrej glebie. Występują tu formy osadnicze o metryce średniowiecznej, potwierdzonej znaleźiskami archeologicznymi. Wsie posiadają układy przestrzenne w typie ulicówki i wielodrożnicy.

Pierwsze źródła pisane odnoszące się do miejscowości wchodzących w skład gminy pochodzą z XIII w. i związane są z osadnictwem na prawie niemieckim. Krapkowice wymienione są w dokumencie z 1204 r., Żużela w 1195 r., Kórnicza w źródłach pisanych odnotowana jest w 1217 r., Ściborowice w 1222 r., Steblów w 1294 r., Żywocice w 1294 r., Rogów Opolski w 1295 r. Dąbrówka Górna 1403 r. Pozostałe wsie wiążą się z rozwojem gospodarczym regionu w dobie gospodarki pańszczyźnianej i zakładaniem wsi folwarcznych. Wsie Borek, Pietna, Nowy Dwór. Gwoźdźce założono w XVII w. na skutek wydzielenia gruntów dla folwarków lub osad (koloni) rolno – robotniczych dla wsi wcześniej istniejących.

Borek – niewielka wieś położona około 5 km na południe od Krapkowic, po południowej stronie drogi prowadzącej do Broźca. Założona w XVII w. jako wieś służebna, należąca do dóbr hrabiów von Oppersdorff z Głogówka. W 1784 roku wioska została wymieniona jako "Boreck", na mapie z 1904 roku zaznaczona jako "Borek". W latach 30 XX w. otrzymała nazwę Waldwinkel.

Wieś o układzie rzędówki, z regularną zabudową szczytową, rzadziej kalenicową, usytuowaną po obu stronach drogi (ul. Wiejskiej). Historyczną zabudowę tworzą murowane, otynkowane budynki mieszkalne, jednokondygnacyjne, kryte wysokimi dachami dwuspadowymi o pokryciu ceramicznym. Elewacje budynków otynkowane gładko, bez wystroju. W północnej części wsi, po zachodniej stronie drogi znajduje się kaplica-dzwonnica, ścianą boczną powiązana z przyległym budynkiem mieszkalnym. Kaplica zbudowana pod k. XIX w. zmodernizowana współcześnie, o elewacjach gładko otynkowanych, bezstylowych. Ponadto we wsi (przy domu nr 1) znajduje się pomnik upamiętniający mieszkańców koloni Borek poległych w I wojnie światowej.

Historyczny układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

Dąbrówka Górna

Wieś położona w otulinie Borów Niemodlińskich, około 15 km na południe od Opola, w pobliżu wjazdu na autostradę A-4. Nazwa pochodzi prawdopodobnie od rzeczownika „dąbrówka” czyli mała dąbrowa, zarośla dębowe. Istnienie w tej okolicy zamku obronnego strzegącego brodu na Odrze odnotowano już na pocz. XII w. Natomiast wieś po raz pierwszy wzmiankowana jest w dokumentach z roku 1403 pod nazwą "Dambrowka". Z 1532 roku pochodzi nazwa "Dumbrowa", a z 1784 roku "Dombrowka". Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród rycerski Groschik z Groszowic koło Opola. W 1490 wieś nabyła rodzina Rogoyskich, posiadająca dobra w Rogowie i Dąbrówce, na gruzach średniowiecznego zamku zniszczonego w okresie wojny trzydziestoletniej wzniesli dwór (obecne skrzydło południowe). W 1653 r. nastąpił podział majątku na Dąbrówkę, którą zarządzali katolicycy Rogoyscy oraz Rogów, który drogą koligacji przeszedł w posiadanie protestanckiej rodziny Wrbskich. Potomkowie Rogoyskich zarządzali Dąbrówką do pocz. XIX w. W 1801 r. majątek przeszedł w posiadanie baronów Dallwigk. W 1845 r. Dąbrówkę zamieszkiwały 604 osoby. Zabudowania wiejskie stanowiło 70 domów, folwark i pałac. Od 1850 właścicielem dóbr zostaje rodzina Teichmann-Logischen, w latach 1905-1907 przeprowadzono rozbudowę pałacu.

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

Wieś o układzie wielodrożnicy wykształconej z ulicówki. Zabudowę tworzą domy usytuowane po obu stronach drogi. Parcele najczęściej mają plan prostokąta, o układzie prostopadłym do osi ulicy. W obrębie działek, od frontu znajduje się budynek mieszkalny, przeważnie o układzie szczytowym, choć zabudowa kalenicowa jest również licznie reprezentowana. Budynki mieszkalne posiadają zazwyczaj jedną kondygnację. Kryte są wysokimi dachami dwuspadowymi, poszycie

dachówką ceramiczną, przeważnie karpiówką układaną podwójnie w koronkę. Budynki mieszkalne łączą się zwykle z zabudowaniami gospodarczymi usytuowanymi w głębi parceli, prostopadle do budynku mieszkalnego, lub na jego przedłużeniu.

Dominantą architektoniczną wsi jest zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem położony po wschodniej stronie lokalnej drogi, oddzielony od niej stylowym, neogotyckim, kamiennie ceglany m ogrodzeniem o charakterze obronnym. W obrębie zespołu znajduje się pałac z parkiem krajobrazowym i stawem oraz zabudowania gospodarcze folwarku: spichlerz, stajnia, obora, kuźnia, zabudowania mieszkalne. Nieopodal zlokalizowane są zabudowania dawnej gorzelnii folwarcznej, obecnie w stanie ruiny.

W centrum wsi zlokalizowana jest kapliczka-dzwonnica zbudowana w nawiązaniu do form architektury neogotyckiej.

Gwoźdźce

W 1723 roku po raz pierwszy nazwa wsi została wymieniona jako "Gwosdzutz". W 1845 roku odnotowano istnienie w tej wsi gospody, kuźni oraz młyna wodnego. W okresie międzywojennym otrzymała nazwę Forellengrund, od istniejącej tu (jednej z większych w Europie) hodowli pstrągów (Forellen – pstrąg), będących własnością hrabiego von Haugwitz.

Historyczny układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

Wieś w układzie ulicówki, z zabudową po obu stronach drogi utworzoną przez pojedyncze domy mieszkalne usytuowane w układzie kalenicowym i szczytowym. Domy mieszkalne zlokalizowane są w części frontowej działki, w pobliżu drogi. Budynki przeważnie jednokondygnacyjne kryte dachami ceramicznymi. Historyczna zabudowa w większości zmodernizowana. W północnej części wsi zespół kalenicowych budynków z lat. 20. XX w. W centrum wsi po zachodniej stronie drogi znajduje kaplica dzwonnica zbudowana w XX w. w nawiązaniu do architektury neogotyckiej., po przeciwnej stronie drogi budynek dawnej szkoły z lat 20. XX w.

Kórnica

Miejscowość o średniowiecznej metryce, w źródłach wzmiankowana po raz pierwszy w 1217 r. W 1323 roku odnotowana pod nazwą "Cornicz" jako własność pana Wenera z Corniczu. Dokumenty z 1336 roku wymieniają Wenera Cornicz, jego żonę Dobilsavę oraz syna Andreasa. Następnie Kórnica znajduje się w posiadaniu śląskich rodów szlacheckich: von Körnitz, von Reiwitz auf Kandrzin (z Kędzierzyna), hrabiów von Redern oraz hrabiów von Seher-Thoss z Dobrej. W 1845 roku odnotowany pod nazwą "Kornitz" i "Kurnica". W poł. XIX w. wieś liczyła 667 mieszkańców, znajdowały się tu folwark, szkoła katolicka, gospoda oraz 128 domów. We wsi mieszkało 12 rzemieślników, rzeźnik, 4 kowali karczmarz. Pierwotny kccościół wzmiankowany był już w 1433

roku. Kolejny pw. św. Katarzyny, protestancki, drewniany, zbudowany w 1679 r., w 1688 r. przejęty przez katolików. Zniszczony w 1710 r. Obecny wzniesiony staraniem gminy w latach 1794-1795 w stylu barokowym, przebudowany w 1851 roku.

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

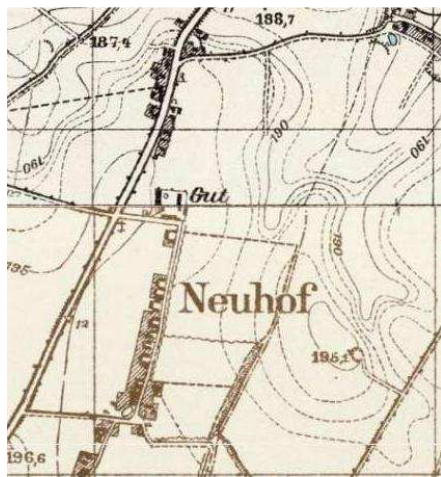

Zabudowa wsi.

Układ przestrzenny wsi o genezie średniowiecznej, w formie owalnicy z dwoma wrzecionowymi, częściowo zabudowanymi nawsiami i zabudową mieszkalno-gospodarczą o zwartym charakterze pochodzącą z k. XIX i pocz. XX w. Budynki mieszkalne w układzie szczytowym i kalenicowym, usytuowane w części frontowej prostokątnych działek. Prostokątne podwórze zamknięte w części tylnej usytuowaną poprzecznie stodołą. Zachowana jednolita linia zabudowy. W części centralnej wsi, po południowej stronie drogi znajduje się folwark z 1 poł. XIX w., ze spichlerzem z 1795 r. rządcówką z 2 poł. XIX w., zabudowaniami gospodarczymi i inwentarskimi oraz pozostałością parku i stawu. We wsi znajduje się wiele domów o wartościach historycznych z bogatą dekoracją ścian szczytowych. Dominantę przestrzenną wsi wyznacza kościół parafialny.

Nowy Dwór Prudnicki

Wieś Nowy Dwór położona jest około 5 km na północ od Głogówka. Nazwa pochodzi od słowa "dwór", co oznaczało majątek rolny lub folwark. Wioska powstała w latach 1623-1626, jako osada służebna wobec powstałego równocześnie folwarku należącego do rodu von Oppersdorf z Głogówka. W 1845 roku odnotowano dwie nazwy tej miejscowości: "Neuhof" oraz Nowy Dwór. ówczasie wieś liczyła 202 mieszkańców.

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

Wiesь złożona z dwóch części: północnej usytuowanej przy drodze głównej DK 416 w układzie ulicówki z zagrodami usytuowanymi po obu stronach drogi i części południowej przy drodze bocznej z pozostałościami dawnego folwarku i zabudową usytuowaną głównie po zachodniej stronie drogi w układzie szczytowym. Domy mieszkalne w większości współczesne lub przebudowane. W centrum południowej części wsi zlokalizowana jest kaplica zbudowana w 1950 r.

Pietna

Wiesь założona w XVII w. w nowszej fazie osadnictwa powstałej na skutek normalnego przyrostu ludności i intensywnego rozwoju rolnictwa. W wiekach XVI – XVIII powstawały nowe kolonie, osady i małe wsie jako przejaw osadnictwa wewnętrznego, tworzyły się nowe folwarki i majątki ziemskie. W 1784 i 1845 roku miejscowość została wymieniona jako pod nazwą Pietna. W poł. XIX w. wiesь liczyła 220 mieszkańców, istniała gospoda, młyn wodny i tartak na Osobłodze. Wśród zabudowań wymienić należy folwark i 38 domów. Być może metryka wsi sięga osadnictwa średniowiecznego, na co wskazują wykopaliska archeologiczne z licznymi fragmentami naczyń pochodzących z XIII w.

Układ przestrzenny wsi w typie owalnicy, z placem wewnętrznym zabudowanym jednokondygnacyjnymi budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi usytuowanymi szczytowo. Dachy dwuspadowe kryte dachówką. Zabudowa przy drogach bocznych rozproszona, z budynkami jednokondygnacyjnymi w układzie kalenicowym i szczytowym. Zachowana jednolita linia zabudowy. Przy placu Stawowym znajduje się kaplica-dzwonnica, murowana z czerwonej cegły ceramiczne, nietynkowana wzniesiona w stylu nawiązującym do neogotyku. Za wsią cmentarz z kaplicą wzniesioną w 1822 r.

Układ ruralistyczny wsi figuruje w gminnej ewidencji zabytków.

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

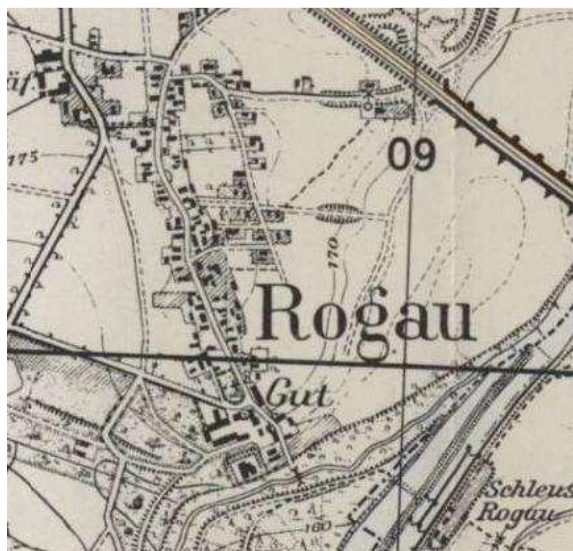

Zabudowa wsi.

Rogów Opolski

Pierwsze wiadomości o Rogowie pochodzą z XIII wieku. Zapewne istniał wówczas zamek, który tradycja wiąże z zakonem Templariuszy. W XIV wieku Rogów stanowi własność rycerską. W 1393 r. właścicielem jest Herbert Pause, następnie bracia Jan i Adam von Bess. Istniejąca siedziba rycerska miała charakter obronny wykorzystując naturalną topografię terenu. Pod koniec XV wieku majątek przechodzi w posiadanie rodziny Rogoyskich z Rogoźnika, którzy z kolei drogą koligacji przekazali go rodzinie von Wrbsky. Pierwotny zamek broniony był wałami, fosą, wodami Odry i stromym jej brzegiem zapewne umocnionym kamiennymi murami lub palisadą. Około 1600 roku średniowieczny

zamek poddano późnorenesansowej rozbudowie. Z tej fazy pochodzą skrzydła południowe i północne, ujmujące otwarty, arkadowy dziedziniec; na styku skrzydeł wieża z renesansową attyką. W roku 1747, po śmierci Jerzego Wacława von Wrbsky majątek odziedziczyła jego żona z domu Górecka, która z kolei przekazała go Fryderykowi Gustawowi von Wallespeck. Majątek popada wówczas w zadłużenie i w drodze licytacji nabywa go w 1757 roku Henryk Adolf von Redern z Krapkowic, zamek pełnił wówczas rolę letniej rezydencji. Prawdopodobnie usypano wtedy potężny wał nadrzeczny, stanowiący zabezpieczenie założenia przed wylewem Odry. Obsadzony dębami i bukami pełnił on również rolę drogi dojazdowej do głównej siedziby właściciela w Krapkowicach. Po śmierci Henryka Adolfa von Redern posiadłość odziedziczyła córka a następnie żona Helena Renata von Redern z domu Hoym. Ta ostatnia sprzedała Rogów w roku 1765 Karolowi Wilhelmowi von Haugwitz. Dobra rogowskie pozostają w posiadaniu rodu von Haugwitz do czasów II wojny światowej. Renesansowy dwór zostaje zmodernizowany i rozbudowany około 1800 roku, wiąże się to niewątpliwie z faktem spalenia w 1772 roku głównej siedziby rodu Haugwitzów w Krapkowicach. Dobudowano wówczas skrzydło północne utrzymane w stylu klasycystycznym. Od 1810 roku wioska miała własną szkołę, dwa młyny wodne, dwóch kowali, kołodzieja, krawca i innych rzemieślników. W Rogowie znajdował się również folwark z browarem i gorzelnią oraz owczarnia i piec wapienniczy. W 1845 roku we wsi było 61 budynków i 785 mieszkańców. W 4 ćw. XIX wieku ukształtowano park krajobrazowy i założono neobarokowe tarasy i narożny pawilon w formie gloriety oraz pergola umieszczona na murach oporowych, w parku krajobrazowym wzniesiono kaplicę grobową.

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

Układ przestrzenny wsi to ulicówka, wskazuje na to rozmieszczenia domów i ich położenie w stosunku do gruntów ornych i dróg. Pierwotny układ z drogą o przebiegu północ-południe i zabudową szczytową po obu stronach został rozbudowany o drogi boczne tworzące wielodrożnicę. W południowej części wsi założenie zamkowo-folwarczne z parkiem krajobrazowym i kościół parafialny. Zabudowę tworzą budynki mieszkalne i zagrody z 2 poł. XIX, z XIX/XX w. oraz współczesne, ustawione szczytowo i kalenicowo. Rozmieszczenie zagród nieregularne.

Stebłów

Wieś o średniowiecznej metryce, położona około 3 km na południowy-zachód od Krapkowic. Założona na prawie niemieckim w XIII w. jednakże jej początki sięgają okresu przedlokacyjnego i związane są z działalnością zakonu cystersów z Lubiąża, którym książę Bolesław Wstydlivy nadał w 1175 r. obszary położone pomiędzy Osobłogą a Stradunią. Cystersi szybko zagospodarowali te ziemie, powstały tu prężne gospodarczo ośrodki wiejskie. W źródłach wzmiankowana po raz pierwszy w notatce z 1228 roku informującej o przeniesieniu przez księcia opolskiego Kazimierza konwentu

norbertanek z Rybnika do Czarnowasów. W dokumencie tym wśród nadań zakonu wymienione są m.in. wsie: Dobra, Walce, Stradunia, Steblów, Żelazna. Kolejna informacja zawarta jest w bulli papieża Bonifacego VIII z 16 lutego 1302 r., w której Steblów (de Stebbulou). wymieniony jest jako jedna ze wsi, obok Otmętu, Żyrowej, Rozwadzy, Dobrej, które winny płacić daninę klasztorowi cystersów z Jemielnicy. Z dokumentu tego wynika iż wymienione miejscowości były w posiadaniu klasztoru już przed 1289 r. W topografii Śląska z 1845 roku obok nazwy Stoblau podano też nazwę Steblów. W 1845 roku w Steblowie zamieszkiwało 389 osób. Budynków było ok. 60. Odnotowano wtedy też istnienie gospody i kuźni. Właścicielem obszaru dworskiego był hrabia von Seher–Thoss z Dobrej.

W 1907 roku zbudowano w Steblowie kaplicę św. Mikołaja (Stebłów należał wtedy do parafii krapkowickiej).

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

Wieś w układzie ulicówki, rozbudowana w XIX w. w wielodrożnicę. Zabudowa wzdłuż dróg wiejskich w układzie szczytowym oraz kalenicowym, budynki murowane, przeważnie jednokondygnacyjne, kryte ceramicznymi dachami dwuspadowymi, usytuowane w jednej linii zabudowy. We wsi znajduje się kaplica – dzwonnica zbudowana pod koniec XIX w. w nawiązaniu do form architektury neogotyckiej oraz kapliczka słupowa z figurą św. Jana Nepomucena.

Ściborowice

Wieś o średniowiecznej metryce, położona przy drodze krajowej 416 Krapkowice–Głogówek, około 7 km na południe od Krapkowic. Założona w okresie XIII wiecznej kolonizacji. Po raz pierwszy wymieniona w 1220 pod nazwą *Styboricz*, w 1250 r. odnotowana jako *Stiboric*, w latach 1265-1270 *Styboriz*. W Księdze uposażeń biskupów wrocławskich z 1305 roku wymieniona pod nazwą *Stiborowitz*, w 1377 *Stibendorf*⁴. W 1412 roku wymieniona pod nazwą *Sziborowicz*. Jest to nazwa patronimiczna wywodząca się od imienia Ścibor lub Czcibor – prawdopodobnie założyciela lub właściciela wsi. W dokumentach pochodzących z XVII wieku powszechnie występuje ta miejscowość pod nazwą *Stübendorff*, a później *Stiebendorf*.

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

W XIII w. wieś w posiadaniu opactwa cystersów z Rud. W 1412 roku właściciele Ściborowic, Zygmunt Jeschkonis i jego siostra Katarzyna Cuber. wydzierżawili wieś Kolegii Opolskiej św. Krzyża. W roku 1580 właścicielem Ściborowic był Jan Lubowsky von Łubowic. W XVII wieku Ściborowice należały do rodziny von Holych. W pierwszej połowie XVIII wieku, w latach 1739-1756, majątek ściborowicki pozostawał w rękach von Schonburgów. Jej zmarli członkowie byli grzebani w krypcie von Holych w Komornikach. W 1761 roku Ściborowice należały do von Oppersdorfów z Głogówka. Odbudowano wtedy istniejący już wcześniej, ale zniszczony folwark, zbudowano gorzelnię i browar. Od 1825 roku Ściborowice należały do rodziny Reymann. Ostatnimi właścicielami Ściborowic do 1945 roku byli znowu von Oppersdorfowie. W 1830 roku Ściborowice liczyły 61 domostw i 327 mieszkańców.

Wieś złożona potężnego kompleksu budynków folwarcznych zlokalizowanego przy drodze głównej i wielodrożnicy z budynkami mieszkalnymi usytuowanymi po obu stronach dróg. Domy murowane, jednokondygnacyjne, kryte ceramicznymi dachami dwuspadowymi, usytuowane przeważnie szczytowo. Zachowana jednolita linia zabudowy.

Żużela

Wieś o średniowiecznej metryce, wymieniona w dokumencie wystawionym w 1195 r. przez biskupa wrocławskiego Jarosława nadającym wioskę Susela cystersom. W 1283 roku wymieniona pod nazwą Czuczhel, wówczas należała do klasztoru Norbertanek w Czarnowasach. W 1534 roku odnotowana jako Schuzie. W 1784 i 1864 roku odnotowana pod nazwą Zuzella. W latach 1936-1945 miejscowość nosiła nazwę *Schlacken*.

W 1784 roku w Żużeli istniał folwark i dwór. wśród mieszkańców wyliczono 21 gospodarzy, 16 zagrodników oraz 11 chałupników. W 1845 roku wieś zamieszkiwało 578 osób, funkcjonowała szkoła, młyn wodny, gospoda, browar i gorzelnia. Zasadniczym zajęciem ludności była uprawa roli. Wśród hodowanych wówczas zwierząt było m.in. 400 owiec. W 1855 roku wieś zamieszkiwało 625 osób. W XIX w. wieś należała do hrabiego von Haugwitz z Krapkowic, w parku dworskim znajduje się mauzoleum rodziny Gädecke, zarządcy folwarku.

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

Wieś założona w wyniku XIII wiecznej kolonizacji, w układzie ulicówki o zwartej zabudowie. Po obu stronach przecinającej wieś drogi usytuowane są stoją budynki mieszkalne i zagrody z XIX/XX w. ustawione przeważnie szczytowo oraz budynki współczesne. W centrum wsi znajduje się zabytkowa kapliczka- dzwonnica. Budynki murowane, otynkowane, jedno i dwukondygnacyjne, kryte ceramicznymi dachami dwuspadowymi. Zachowana jednolita linia zabudowy. Na wschód od genetycznej wsi znajduje się zespół dworsko-parkowy z folwarkiem.

Żywocice

Wieś o średniowiecznej metryce, oddalona około 1,5 km na południe od Krapkowic. Po raz pierwszy wymieniona w *Księdze uposażeń biskupstwa wrocławskiego*, spisanej za czasów biskupa Henryka z Wierzbna w latach 1295–1305 pod nazwą Ziboczicz. W 1453 roku wymieniona pod nazwą Zywoititz, a w roku 1534 jako Zibetitz. W 1845 roku odnotowana jako Zywodcutz oraz pod nazwą Zywoodyce. W latach 1934-1945 nosiła nazwę Oderwiese. W 1845 r. we wsi znajdowały się 43 budynki, liczba mieszkańców wynosiła 408 osób. Z wioską od początku były związane trzy folwarki oraz młyn wodny.

Układ przestrzenny na mapie z 1931 r.

Zabudowa wsi.

Wieś w układzie wielodrożnicowym z krzyżującym się przebiegiem głównych dróg. Wzdłuż nich, po obu stronach, zwarta zabudowa mieszkalna i gospodarcza. Budynki murowane, otynkowane (nieliczne z czerwonej cegły ceramicznej, nieotynkowane), jedno i dwukondygnacyjne, w układzie szczytowym i kalenicowym, dachu wysokie, ceramiczne. Zabudowania w większości przebudowane współcześnie. Układ przestrzenny wsi zachował historyczną linię zabudowy. Układ wielodrożnicowy Żywocice wykształcił się w drodze rozwoju wsi wchłaniając układ genetyczny.

W okresie średniowiecznym (feudalnym) i nowożytnym (późnofeudalnym i wczesnokapitalistycznym) wykształciła się ostatecznie dzisiejsza sieć osadnicza gminy. Do końca XV w. zakończyła się główna faza kolonizacji średniowiecznej, przebiegająca na glebach urodzajnych, nadających się pod intensywną uprawę. W XV wieku na skutek wojen husyckich nastąpił regres, dalsze ożywienie nastąpiło w XVI w. W związku ze stabilizacją pokojową i rozwojem gospodarczym wzrosła diametralnie liczba folwarków. W tym czasie powstał nowy typ wsi składający się z folwarku i z osiedla zagrodników pracujących na folwarku. Jednakże podstawowy model wsi średniowiecznej (ulicówka) nie zmienił się w okresie późniejszym lecz został zmodyfikowany o założenie folwarczne.

5.2.3. Krajobraz kulturowy – zabytki nieruchomości

Krajobraz kulturowy gminy Krapkowice posiada zróżnicowany charakter zdeterminowany dwoma typami jednostek administracyjnych: miejską (miasto Krapkowice) i wiejską (11 wsi sołeckich)

Ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami definiuje pojęcie krajobrazu kulturowego, którym jest „przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze”. Na zasoby dziedzictwa kulturowego gminy Krapkowice składają się obiekty stanowiące świadectwo minionej epoki oraz posiadające wartość historyczną, artystyczną lub naukową: zabytki nieruchomości, zabytki ruchome, stanowiska archeologiczne. Ocalałe, znaczące elementy krajobrazu kulturowego, stanowią o pamięci historycznej, tożsamej dla regionu.

W tym znaczeniu stanowi on przedmiot ochrony, której formy określają w różnym stopniu cztery ustawy, a mianowicie:

1. ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
 2. ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
 3. ustawa o ochronie przyrody,
 4. ustawa prawo ochrony środowiska.
1. Na obszarach wiejskich dziedzictwo kulturowe wiąże się z gospodarką rolną: najcenniejszymi zabytkami jest tu budownictwo wiejskie – mieszkalne i gospodarcze, zespoły folwarczne, wzbogacone o architekturę sakralną – kościoły wiejskie, kapliczki, krzyże oraz historyczne układy ruralistyczne.
 2. Na obszarze miejskim wykształcił się zwarty, staromiejski układ urbanistyczny, ograniczony do 3 ćw. XIX w. murami miejskimi z zabytkową zabudową mieszkalną o charakterze małomiasteczkowym, zespołami architektury sakralnej i zespołem zamkowym.

Ad. 1 – Dziedzictwo kulturowe wsi – krajobraz wiejski.

Charakter dziedzictwa kulturowego wsi Żuzela, Kórnicza, Ściborowice, Steblów, Żywocice, Rogów Opolski i Dąbrówka Górna zdeterminowany jest typem zabudowy ukształtowanej przez pojedyncze domy, zabudowania gospodarcze i obiekty sakralne (kościół, kapliczki) rozlokowanej w układach przestrzennych charakterystycznych dla lokacji na prawie niemieckim. Pomimo późniejszych przekształceń i nawarstwień typ przestrzenny jest czytelny i zachował się w zasadniczej formie do dziś.

Wsie posiadają zorganizowaną zabudowę, skupioną przestrzennie wokół jednostki osadniczej, zachowaną linię zabudowy. Wyraźnie oddzielone, niezalesione obszary pomiędzy wsiami zapewniają rozległe panoramy widokowe. Charakterystyczne jest malownicze wkomponowanie wsi w naturalny krajobraz, w pobliżu sieci rzecznej, w obniżeniach lub wyniesieniach terenu oraz akcentowanie przestrzeni wieżami kościołów i pałaców.

Wsie Borek, Pietna, Nowy Dwór. Gwoździce założone w późniejszej fazie osadniczej (XVII-XVIII w.) będącej efektem rozwoju rolnictwa na skutek intensyfikacji gospodarki pańszczyźnianej, wprowadzania postępu agrarnego i wzrostu liczby ludności posiadają układ przestrzenny dostosowany do nowych warunków. Borek to krótka rzędówka, wzdłuż osi drogi biegną dwa ciągi domów mieszkalnych. Nowy Dwór to wieś folwarczna z majdanem folwarcznym rozdzielającym dwie części wsi z parcelami zagrodniczymi, Pietna i Gwoździce to wsie zagrodnicze, w typie owalnicy i ulicówki.

Diagnoza dotycząca układów ruralistycznych jest niezbędna dla prowadzenia przez gminę właściwej polityki przestrzennej z zachowaniem ładu kompozycyjnego i porządku zabudowy.

Niebagatelne znaczenie dla wartości kulturowej krajobrazu wiejskiego ma charakter i rodzaj zabudowy wyznaczający cechy regionalne, świadczące o specyfice lokalnego budownictwa i jego odrębności. Rozpatrywany on jest w aspekcie formy architektonicznej, materiału budowlanego i funkcji obiektów. Zdefiniowanie tych cech umożliwi ochronę walorów zabytkowych budownictwa wiejskiego.

Podstawę układu zabudowy większości wsi stanowi regularna zabudowa wydłużonych, prostokątnych działek, krótszym bokiem przylegających do drogi. Budynki usytuowane są szczytowo lub kalenicowo, posiadają kształt wydłużonego prostokąta z częścią mieszkalną od frontu i częścią gospodarczą w głębi działki. Cała zabudowa wiejska jest murowana, podstawowym materiałem jest cegła ceramiczna i kamień wapienny. Budynki posiadają otynkowane elewacje, tynki gładkie ze skromną dekoracją w postaci profilowanych gzymsów i opasek wokół otworów; remonty elewacji w znacznym stopniu pozbawiły budynki dekoracji architektonicznej i cech stylowych.

Sporadycznie występują budynki z nieotynkowanymi elewacjami i dekoracją w postaci ceglanych gzymsów.

Budynki mieszkalne posiadają zazwyczaj jedną kondygnację, kryte są wysokimi, ceramicznymi dachami dwuspadowymi. Budynki mieszkalne łączą się z zabudowaniami gospodarczymi posiadając z nimi wspólny dach. Niekiedy zagrodę zamyka usytuowana poprzecznie stodoła.

Kórnicza, dom mieszkalno-gospodarczy, ul. Szkolna nr 11.

Zbudowany w 1857 r. Murowany, otynkowany z dekoracją architektoniczną fasady. Budynek mieszkalny połączony z budynkiem gospodarczym. Reprezentuje historyczny typ budynku wiejskiego wykształcony w 1 ćw. XIX w. - mocno wydłużonego, ustawionego szczytem do drogi, łączącego w sobie funkcję mieszkalną od frontu i gospodarczą w głębi parceli. Ten typ zabudowy był powszechny przez cały XIX w. aż do pocz. XX w. Najstarsze tego typu realizacje charakteryzują się

stosunkowo niskimi ścianami i wysokim dachem. Później proporcje te ulegały zmianom. Pojawiały się użytkowe poddasza lub drugie kondygnacje. Rozwiązania te są szeroko stosowane w zabudowie wiejskiej gminy.

Cechą charakterystyczną historycznej zabudowy jest brak wysuniętych okapów w części szczytowej i przy elewacjach bocznych. Rzadko spotykane są rozwiązania z lukarnami lub wystawkami w dachu. Brak dachów czterospadowych, wielopołaciowych, mansardowych lub o przełamanych połaciach. Budynki cechuje prostota, regularność oraz powtarzalność brył i form.

Cechy te porządkują przestrzeń wsi, nadając jej spójność i jednolity, umiarkowany charakter. Historyczna kolorystyka domów utrzymana jest w barwach jasnych, ciepłych, w odcieniach naturalnego tynku.

Pietna nr 10 - rok budowy 1886 - brak okapów.

Borek nr 19 – XIX/XX w. – brak okapów.

Występują także wolnostojące budynki mieszkalne bez towarzyszącej zabudowy gospodarczej. Są to przeważnie niewielkie, jedno-, rzadziej dwukondygnacyjne budynki usytuowane szczytowo lub kalenicowo, bez dekoracji architektonicznej.

W chwili obecnej niewielka część przedwojennych budynków mieszkalnych posiada detal architektoniczny w postaci zarówno opasek wokół otworów okiennych, gzymsów kordonowych i wieńczących, oraz bardziej złożonych motywów dekoracyjnych. Część z nich znajduje się w złym stanie technicznym np. dom, ul. Sienkiewicza 2 w Dąbrówce Górnej, domy przy ul. Łąkowej nr 11 i 21 w Kórnicy, gdzie detal architektoniczny jest zagrożony zniszczeniem.

Kórnica, dom ul. Łąkowa nr 11

Kórnica, dom ul. Łąkowa nr 21

W wiejskim krajobrazie gminy przeważają budynki odnowione, dobrze utrzymane, a przy tym pozbawione historycznego wystroju i oryginalnego wyrazu. Modernizacje i przebudowy zmieniają często bryłę budynku poprzez zbyt wysunięcie okapów lub wprowadzenie niehistorycznych rozwiązań doświetlenia adaptowanego na cele mieszkalne poddasza poprzez zastosowanie lukarn o formach niehistorycznych, obcych tradycji lokalnego budownictwa.

Budynek odnowiony, dobrze utrzymany, pozbawiony historycznego wystroju, z wysuniętymi okapami.

Budynek dobrze utrzymany, z częściowym historycznym wystrojem i wysuniętymi okapami.

W panoramie wiejskiej wyróżniają się obiekty sakralne: kościoły, kaplice, kapliczki i krzyże. Zabytkowe kościoły zlokalizowane są w dwóch z 11 wsi. Są to okazałe świątynie, dominujące swoją bryłą nad okoliczną zabudową. Każdy posiada wysoką wieżę, która stanowi główny akcent wertykalny układu ruralistycznego. Na terenach przykościelnych znajdują się cmentarze lub ich pozostałości.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. Ś.Ś. FILIPA I JAKUBA STARSZEGO W ROGOWIE OPOLSKIM

Zbudowany w 2 poł. XIII lub na początku XIV w. w stylu wczesnogotyckim, o wyraźnych cechach budownictwa cysterskiego. W XVI wieku przebudowany w stylu renesansowym: powiększono okna, nadając im zamknięcie półkoliste, dobudowano kwadratową wieżę przy południowej ścianie nawy i kaplicę od północy; dolna partia wieży otrzymała jeszcze późnogotyckie sklepienie gwiazdyste, w kaplicy założono sklepienie krzyżowe, być może zachowane arkadkowanie zwieńczenia wieży jest fryzem ówczesnej, renesansowej attyki. Na początku XVIII wieku, w związku z zakupem kolejnego dzwonu, kościół

rozbudowano o północną wieżę nad kaplicą, zwieńczoną hełmem baniastym z latarnią.

Orientowany, jednonawowy, z płaskim sufitem, prezbiterium dwuprzęsłowe zamknięte ścianą prostą i sklepieniami krzyżowo-żebrowymi.

Nr rejestru: 3/50 z dnia 20. XI.1950

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. Ś.Ś. FABIANA I SEBASTIANA W KÓRNICY

Wzniesiony w latach 1794-95 w stylu późnobarokowym o zatartych cechach stylowych. W 1851 r. przebudowany. Orientowany. Murowany, otynkowany, bez podziałów i dekoracji architektonicznej. Założony na planie prostokąta z prostokątnym prezbiterium o zaokrąglonych narożach połączonych z nieco szerszą nawą. Od zachodu kwadratowa, pięciokondygnacyjna wieża wtopiona w korpus kościoła, kryta hełmem baniastym. Korpus kryty dachem

siodłowym. Okna zamknięte półkoliście. Wnętrze nakryte sklepieniami żaglastymi.
Nr rejestru: 1065/66 z dnia 18.01.1966 r.

Na obszarze całej gminy występuje wiele typów kapliczek przydrożnych i przydomowych. Tego typu obiekty sakralne widoczne są zarówno w obszarach wiejskich jak i poza nimi, przy polach, drogach i na rozdrożach stanowiąc o swoistym klimacie regionu. Kapliczki klasyfikuje się według ich wielkości i formy architektonicznej na kubaturowe i niekubaturowe. Te pierwsze należą do zabytków architektury nieruchomej, najczęściej posiadają formę małego budynku założonego na planie prostokąta z jednoprzestrzennym wnętrzem, do którego wchodzi wejście zamknięte łukiem pełnym lub ostrym. Zazwyczaj jednokondygnacyjne, usytuowane szczytowo, kryte dachami dwuspadowymi, często z wieżyczką dzwonną w kalenicy. Niekiedy wielokondygnacyjne, tzw. wieżowe, dzielone gzymsami. Ze względu na formę i dekorację architektoniczną występują kapliczki barokowe, neogotyckie oraz klasycystyczne.

W przestrzeni wiejskiej gminy Krapkowice istnieje 20 kapliczek. Ich prezentacja zostanie ograniczona charakterystycznych typów:

Powszechnie reprezentowanym typem realizowanym w różnych odmianach w zakresie sposobu dekoracji i artykulacji elewacji są kapliczki murowane, otynkowane, założone na planie prostokąta, kryte dachami dwuspadowymi z różnym ukształtowaniem szczytów. Bogactwo form reprezentuje pięć kapliczek we wsi Kórnica.

Kórnica - kapliczka przy domu ul. Główna 80.

Zbudowana ok. poł. XIX w. wolno stojąca, szczytowa, założona na planie prostokąta z zaokrągloną częścią ołtarzową. Fasada zwieńczona trójkątnym szczytem, podstawa szczytu zaakcentowana czworobocznymi postumentami. W centrum elewacji frontowej zamknięty półkoliście otwór drzwiowy w profilowanej opasce, drzwi drewniane, dwuskrzydłowe z przeźroczeniem w skośną kratę.

Kórnica - kapliczka przy domu ul. Główna 84.

Zbudowana w końcu XIX w. w stylu neogotyckim. Murowana z cegły ceramicznej, licowej, nieotynkowana z ceglaną dekoracją. Wolno stojąca, szczytowa, założona na planie prostokąta, kryta dachem dwuspadowym. W centrum fasady zamknięty ostrołucznie otwór drzwiowy. Fasada zwieńczona trójkątnym szczytem, w szczycie krzyż.

Podobna kapliczka znajduje się w Rogowie Opolskim przy domu, ul. Chrobrego nr 2.

Kórnica - kapliczka przy domu ul. Główna 109.

Zbudowana w 2 poł. XIX w. Wolno stojąca, szczytowa, murowana z cegły, obustronnie otynkowana. Jednokondygnacyjna, założona na planie prostokąta z częścią ołtarzową zamkniętą półkolistą apsydą. Fasada jednoosiowa z zamkniętym odcinkowo otworem wejściowym, zwieńczona półkolistym szczytem, w szczycie krzyż.

Podobna kapliczka, lecz ze szczytem rozbudowanym sterczynami znajduje się w Żywocicach przy domu ul. Kozielska 56.

Kórnica - kapliczka przy domu ul. Szkolna 5.

Zbudowana w obwodzie ogrodzenia posesji nr 5. Wolno stojąca, szczytowa. Zbudowana ok. poł. XIX w., przebudowana pod koniec XX w. z zatarciem cech stylowych. Murowana, otynkowana gładko, bez podziałów i dekoracji architektonicznej. Założona na planie zbliżonym do kwadratu, kryta dachem dwuspadowym i niskim kącie nachylenia połaci. W centrum elewacji frontowej zamknięty półkolisty otwór drzwiowy.

Kórnica - kapliczka przy domu ul. Szkolna 35.

Zbudowana ok. poł. XIX w., przebudowana z zatarciem cech stylowych. Wolno stojąca, szczytowa. Murowana, otynkowana gładko, bez podziałów, dekoracji architektonicznej. Założona na planie prostokąta, kryta dachem dwuspadowym. Fasada zwieńczona trójkątnym szczytem. W centrum elewacji frontowej zamknięty półkolisty otwór drzwiowy.

Podobna kapliczka znajduje się w Żuzeli przy domu ul. Krapkowicka 87.

Osobną grupę stanowią kapliczki-dzwonnice o jednokondygnacyjnej bryle, zwieńczone wieżyczką.

Ściborowice, kapliczka w pobliżu domu ul. Dębowa 19.

Zbudowana w 1891 r. w nawiązaniu do form architektury neogotyckiej. Murowana z czerwonej cegły ceramicznej, ze starannie opracowanym licem (korpus otynkowany współcześnie) i dekoracją z cegieł ułożonych rębem skośnym. Na planie prostokąta, z ryzalitem wejścia głównego w fasadzie, jednokondygnacyjna, kryta ceramicznym dachem dwuspadowym. Od frontu czworoboczna wieżyczka wtopiona w korpus zamknięty trójkątnym szczytem. Wieżyczka nakryta daszkiem namiotowym, w ścianach bocznych otwory dzwonne.

Podobna kapliczka znajduje się w Steblowie przy ul. Wiejskiej 24.

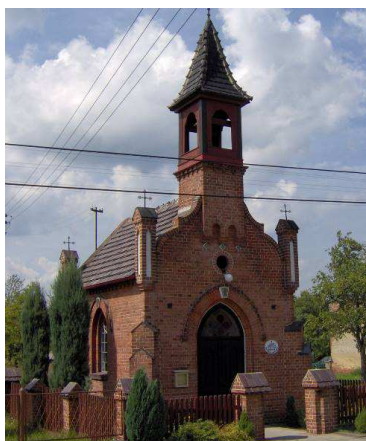
Typ ten reprezentują kapliczki-dzwonnice o otynkowanych elewacjach o skromnej dekoracji architektonicznej zlokalizowane na terenie wsi Borek, Dąbrówka Górna oraz w Żywocicach

Żywocice, kaplica dzwonnica przy domu ul. Kozielska 19.

Zbudowana na początku XX w. Murowana gładko, bez dekoracji architektonicznej, Jednokondygnacyjna, Założona na planie prostokąta z kwadratową wieżą dzwonnica wtopioną w szczyt. Dachy dwuspadowe kryte dachówką. W elewacji frontowej wejście zamknięte łukiem pełnym, nad nim zamknięte półkolistą niszą. W wieży w każdym boku zamknięte łukiem pełnym otwory dzwonne.

Powtarzające ten schemat kapliczki-dzwonnice znajdują się we wsi Borek przy ul. Wiejskiej 14 i we wsi Dąbrówka przy Opolskiej 45.

W dwóch miejscowościach zlokalizowane są duże kaplice z wnętrzami mogącymi pomieścić większą ilość osób: w Gwoździecach i we wsi Pietna.

Gwoździec, kaplica-dzwonnica przy ul. Opolskiej 52.

Wzniesiona w 1903 r. w stylu neogotyckim. Murowana z cegły ze starannie opracowanym, nieotynkowanym licem i dekoracją z kształtek ceramicznych. Na planie prostokąta, naroża opięte szkarpami. Jednoprzestrzenna kryta wysokim dwuspadowym dachem ceramicznym. Fasada jednoosiowa, w centrum zamknięty ostrołucznie otwór drzwiowy. Szczyt trójkątny zaakcentowany

u podstawy sterczynami. W centrum szczytu czworoboczna wieżyczka z latarnią zwieńczoną daszkiem namiotowym. W elewacjach bocznych duże, ostrołuczne otwory okienne.

Nawiązująca do typu dużych kaplic jest kaplica – dzwonnica we wsi Pietna przy Placu Stawowym. Murowana z cegły ceramicznej, nieotynkowana z ceglana dekoracją architektoniczną. Założona na planie prostokąta z prostokątną wieżą-dzwonnicą wtopioną w część frontową korpusu

W gminie występuje jedna kapliczka-dzwonnica w typie wieżowym zlokalizowana we wsi Żużela.

Zlokalizowana w północnej części wsi, w szczycie data 1674, trójkondygnacyjna o lekko zwężających się ku górze kondygnacjach. Murowana, otynkowana gładko, założona na planie prostokąta z lekko zaokrąglonymi od frontu narożnikami. Kryta dachem dwuspadowym. W fasadzie zamknięty łukiem odcinkowym otwór drzwiowy, powyżej w II kondygnacji zamknięte półkoliście wnęki. W III kondygnacji półkoliste otwory dzwonne.

ZESPOŁY PAŁACOWO-PARKOWE I FOLWARCZNE W OBRĘBIE UKŁADÓW RURALISTYCZNYCH

Obszar gminy posiada architekturę rezydencjonalną tylko w czterech wsiach: Dąbrówce Górnej, Rogowie Opolskim, Żużeli i Ściborowicach. Znajdują się tam siedziby dawnych właścicieli: w Dąbrówce Górnej - pałac, w Rogowie Opolskim – zamek, w Żużeli – dwór. Ściborowicach Dwór. Reprezentują one podstawowe typy architektury rezydencjonalnej uwarunkowane wielkością majątku i zamożnością właścicieli (pałac w Dąbrówce Górnej), charakterem obronnym (zamek w Rogowie Opolskim) i siedzibę ziemiańską (dwór w Żużeli i Ściborowicach). Obiekty te otoczone są parkami krajobrazowymi i zabudowaniami folwarcznymi dawnych majątków. Są wpisane do rejestru zabytków woj. opolskiego

DĄBRÓWKA GÓRNA – ZAŁOŻENIE PAŁACOWO-PARKOWE Z FOLWARKIEM

Zachowana do dziś rezydencja powstawała wieloetapowo. Założony na planie litery „L” dwuskrzydłowy pałac zawdzięcza swój obecny wygląd przeprowadzonej w latach 1905-1907 gruntownej rozbudowie.

Najstarszym trzonem budowli jest barokowe dwukondygnacyjne skrzydło południowe wzniesione w 2 poł. XVII w. przebudowany w XVIII w. (facjatki) rozbudowany na pocz. XX w. w kierunku północno-wschodnim o trójkondygnacyjne skrzydło północne i pięciokondygnacyjną wieżę w stylu neobarokowym.

Umiarową i proporcjonalną bryłę pałacu ożywiają elewacje z regularnym rytmem otworów okiennych w uszatyh opaskach, naroża podkreślono boniowaniem. W centrum elewacji frontowej umieszczono kamienny portal.

Pałac otula z trzech stron rozległy park krajobrazowy oparty o naturalne formy przyrodnicze. Wysoka skarpa przy pałacu stanowi naturalną granicę położonego u jej podnóża stawu. W parku przeważa drzewostan rodzimy, występują gatunki liściaste z dominacją olszy czarnej i klonu pospolitego, licznie rosną akacje i dęby szypułkowe.

Na zachód od pałacu zlokalizowano dwa podwórze folwarczne. Północne, założone na planie prostokąta oddzielono od części rezydencjonalnej ceglany murem z dwoma bramami. W jego centrum znajdowała się gorzelnia (obecnie w ruinie), w narożniku półn-zach. domy folwarczne, w części południowej oborę. W podwórze południowym zbliżonym kształtem do podkowy zlokalizowano budynki gospodarczo-inwentarskie: kuźnię, dwa spichlerze i stajnię.

Założenie rezydencjonalno folwarczne oddzielone jest od drogi stylowym, neogotyckim kamiennie-ceglany ogrodzeniem o charakterze obronnym, zdobionym pseudowieżyczkami i krenelazem. W ogrodzeniu usytuowano budynek bramny wzniesiony z kamienia i cegły, naśladujący gotycką architekturę obronną i bramy wjazdowe zdobione wieżyczkami.

Brama wjazdowa do zespołu pałacowo-folwarcznego.

ROGÓW OPOLSKI – ZAŁOŻENIE ZAMKOWO-PARKOWE Z FOLWARKIEM

Założenie dworsko-zamkowe zlokalizowane w południowej części wsi. W północnej części założenia znajdują się zabudowania folwarczne z rozległym dziedzińcem gospodarczym. Pałac usytuowany jest na szkarpie dawnego koryta Odry, otoczony z dwóch stron głębokim wykopem, pozostałością dawnej fosy. Nad fosą kamienny, arkadowy most łączący dziedziniec przypałacowy z dawną drogą dojazdową do pałacu.

Zamek późnorenesansowy, wzniesiony około 1600 r. z wykorzystaniem

poprzedniego

gotyckiego. Złożony z dwóch, nierównej wielkości, prostokątnych skrzydeł usytuowanych prostopadle, połączonych prostokątną wieżą. Ujmujących otwarty arkadowy dziedziniec. Do północno-zachodniej części skrzydła wschodniego dobudowano około 1800 r. skrzydło północne w stylu klasycystycznym, zbliżone w rzucie do kwadratu. Przy południowo-wschodnim narożniku skrzydła wschodniego wieża. Wieża łącząca skrzydła wsch. i półn. częściowo wtopiona w korpus, występująca narożnikiem od strony dziedzińca, zwieńczona attyką. Zamek kryty wysokimi dachami siodłowymi,

o kalenicach usytuowanych prostopadle, wieża skrzydła wschodniego(schodowa) kryta dachem namiotowym. W piwnicach zachowane sklepienia kolebkowe, w I kondygnacji sklepienia kolebkowe z lunetami i sklepienia krzyżowe.

W otoczeniu zamku fosa i kamienny sklepiony most oraz kamienne tarasy. Na zachód park krajobrazowy z licznymi okazami starodrzewu, polaną oraz stawami. W parku mauzoleum rodowe rodziny von Haugwitz.

Na północny wschód od zamku znajduje się folwark z zabudowaniami gospodarczymi i inwentarskimi otaczającymi prostokątne podwórze. Budynki stajni i spichlerza pochodzą z XIX/XX w. posiadają otynkowane elewacje z dekoracją z czerwonej, nietynkowanej cegły ceramicznej.

Na terenie założenia zamkowo-parkowego w północno-wschodniej części znajduje się budynek mieszkalny tzw. Kavalerhaus wzniesiony dla licznych gości odwiedzających zamek. Zbudowany XIX/XX w. w stylu historyzującym z elementami neomanieryzmu niderlandzkiego. Założony na planie litery „L” dwuskrzydłowy, skrzydła zwieńczone szczytami, na ich połączeniu wieża.

ŻUŻELA – ZAŁOŻENIE DWORSKO PARKOWE Z FOLWARKIEM

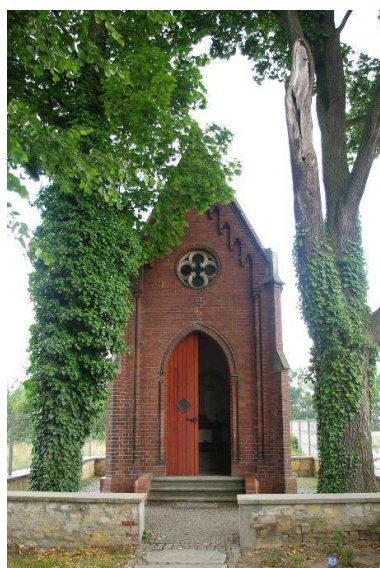

rozebrana i odtworzona współcześnie.
Dwór w Żuzeli z części współczesną.

Dwór zlokalizowany na północ od folwarku należącego do hrabiego von Haugwitz z Krapkowic. Od północnego wschodu otoczony dawnym sadem i ogrodem od zachodu parkiem.

Wzniesiony w 3 ćw. XIX w., przebudowany w 1930 r.

Murowany, otynkowany gładko z dekoracją architektoniczną w stylu neoklasycystycznym. Obecnie w trakcie remontu i przebudowy. Zachowana południowa, dwukondygnacyjna część dworu, część jednokondygnacyjna

Kaplica (mauzoleum) rodziny Gädecke.

Na skraju parku zlokalizowana jest kaplica grobowa zarządy folwarku rodziny Gädecke. Zbudowana w 3 ćw. XIX w. w stylu neogotyckim, murowana z czerwonej cegły ceramicznej, na planie prostokąta z narożnymi szkarpami przechodzącymi u podstawy szczytu w kamienne pinakle dekorowane żabkami i kwiatonem. Kaplica odremontowana.

Zabudowania folwarczne zgrupowane są w południowej części założenia. Tworzą je dwa budynki inwentarskie rozlokowane na planie podkowy. Murowane, otynkowane, na kamiennym cokole, kryte dachami dwuspadowymi, okna zamknięte półkoliście.

ŚCIBOROWICE – ZAŁOŻENIE DWORSKO-FOLWARCZNE

Dwór usytuowany w zespole zabudowań folwarcznych, w południowo-zachodnim narożniku czworobocznego podwórza gospodarczego, w zabudowie pierzejowej.

Zbudowany lub przebudowany w XIX w. w stylu neogotyckim, prawdopodobnie z wykorzystaniem wcześniejszej budowli. Obecnie odnowiony z poważnym zatarciem cech stylowych i zaadaptowany na cele mieszkalne.

Jedynym reliktem historycznej formy architektonicznej jest schodkowy szczyt. Na zachód od dworu znajdują się pozostałości parku.

Zabudowania folwarczne skupione wokół czterech stron podwórza.

Wykaz zespołów rezydencjonalnych wpisanych do rejestru zabytków

lp.	miejsowość	obiekt	nr rejestru
1	Dąbrówka Górna	Pałac	1006/65 z dnia 06.05.1965 r.
2	Dąbrówka Górna	Park	145/86 z dnia 13.11.1986 r.
3	Rogów Opolski	Zamek obronny	4/50 z dnia 17.11.1950 r.
4	Rogów Opolski	Park	202/88 z dnia 09.01.1989 r.
5	Rogów Opolski	Dom „Kavalierhaus” wraz z murem ogrodzeniowym	27/2004 z dnia 27.04.2004 r.
	Żużela	Dwór	2195/89 z dnia 31.08.1989 r.

W dwóch wsiach zachowały się dawne folwarki bez dworów, z budynkami gospodarczymi i inwentarskimi (spichlerzami, oborami, stodołami) zaadaptowanymi współcześnie na potrzeby. Zespoły te wpisały się w tkankę zabudowy wiejskiej wpływając na kształt układu przestrzennego miejscowości. Znajdują się one we wsi Kórnicza i Ściborowice Jarczowice. Folwarki tworzą zabudowę skupioną wokół czworobocznego majdanu. Budynki murowane, otynkowane, przeważnie jednokondygnacyjne, kryte wysokimi dachami dwuspadowymi z pokryciem ceramicznym. Zabudowania te są świadectwem rozwoju gospodarki rolnej i kultury agrarnej na ziemi krapkowickiej w XIX w. Obecnie nie wszystkie są użytkowane i zagospodarowane – folwark w Ściborowicach Jarczowicach jest opuszczony i popada w ruinę. Folwark w Kórniczy funkcjonuje.

Folwark w Kórniczy

W obszarze dawnego folwarku w Kórniczy znajduje się wpisany do rejestru zabytków spichlerz z 1795 r. Jest to potężny, murowany budynek magazynowy zbudowany w stylu klasycystycznym, dwukondygnacyjny z wysokim dachem naczółkowym krytym dachówką. Elewacje artykułuje regularny rytm małych otworów okiennych rozmieszczonych w 5 osiach narożniki zaakcentowane boniowaniem. W szczycie nad tarczą herbową data 1795 r. jest to jedyny tego typu obiekt na terenie całej gminy Krapkowice.

Zabytkowy spichlerz w Kórniczy z 1795 r.

Lp.	miejsowość	obiekt	nr rejestru
1	Kórnicza	Spichlerz folwarczny	1621/66 z dnia 21.09.1966 r.

Budynkami, które rzutują na sylwetę wsi są również szkoły. Zabytkowe szkoły z lat. 30 XX w. znajdują się we wsi Dąbrówka Górna, Pietna, Gwoździce, Żuzela, Ściborowice. Budynki te pełnią nadal swoją pierwotną funkcję, są dobrze zachowane i wyeksponowane w krajobrazie miejscowości. We wsi Żuzela zachowała się także dawna szkoła końca XIX w. murowana z czerwonej cegły (nietynkowana). Obiekty te zachowały historyczne bryły, pierwotne formy kształtowania elewacji. Świadczą o poziomie rozwoju społeczno-kulturowego gminy na przestrzeni blisko stu lat. Poza szkołą w Żuzeli nie są one objęte ochroną konserwatorską.

Szkoła z 1936 r. w miejscowości Pietna

W krajobrazie wsi występują liczne elementy małej architektury o wartościach kulturowych związanych z historią wsi i jej tradycjami. Są to pomniki - stanowiące także wyraz kultury niematerialnej – kultywowanie pamięci, upamiętniające poległych mieszkańców wsi w I Wojnie Światowej w latach 1914-1918 oraz krzyże i kapliczki niekubaturowe, słupowe.

Borek - poległych mieszkańców wsi w I Wojnie Światowej

Gwoździec - poległych mieszkańców wsi w I Wojnie Światowej

Dopełnieniem wiejskiego krajobrazu są liczne kapliczki i krzyże. Tego typu obiekty sakralne widoczne są zarówno w obszarach wiejskich jak i poza nimi, przy polach, drogach i na rozdrożach stanowiąc o swoistym klimacie regionu.

Żużela – kapliczka przydrożna

Żywocice - krzyż

Stebłów- kapliczka

Ad. 2 - Krajobraz miejski

W krajobrazie kulturowym gminy wyróżnia się miasto Krapkowice, które stanowi centrum administracyjne, kulturalne i gospodarcze będąc ośrodkiem przemysłu. Miasto o średniowiecznej metryce, położone na lewym brzegu Odry i Osobłogi. Na przecięciu dawnych szlaków handlowych wiodących z południa, poprzez Bramę Morawską, na północ i zachodu na wschód, poprzez Nysę i Kraków.

W X wieku teren Krapkowic był własnością opolskich książąt z dynastii piastowskiej. Początkiem miasta była mała osada rybacka nad Odry, zlokalizowana na północ od obecnego miasta, na terenie przedmieścia Oracze. Osada ta wzmiankowana jest 1204 r. pod nazwą Chrapkowice. Miasto lokowane w 1275 roku według prawa magdeburgskiego, na surowym korzeniu przez księcia opolskiego Władysława. Posiadało regularnie rozplanowane w nieregularnym owalu, z prostokątnym rynkiem pośrodku i odchodzącymi od niego prostopadle ulicami, po dwie z każdego naroża. Wkrótce po lokacji otoczone obwarowaniem z fosą i wałem oraz dwiema, później czterema bramami miejskimi. Rozwojowi miasta sprzyjało korzystne położenie przy ważnych szlakach handlowych z południa na północ i z zachodu na wschód.

W 1294 roku odnotowane pod nazwą „cives de Crapicz” w dokumencie wydanym przez księcia opolskiego Bolesława. Kolejna wzmianka źródłowa o mieście pochodzi z tzw. rejestru ujazdowskiego z lat 1295-1303. W roku 1313, po śmierci księcia opolskiego Bolesława I, Krapkowice odziedziczył jego najstarszy syn Albert. Po jego śmierci w 1366 r. Krapkowice należą do jego bratanków Władysława i Bolesława III. Władysław przekazał swoje prawa do Krapkowic Henrykowi z Niemodlina. Po ich śmierci w 1382 roku całe księstwo opolsko-strzelecko-niemodlińskie przeszło na synów Bolka III: Jana, Bolka IV i Bernarda. Krapkowice leżące na terenie księstwa znajdowały się także pod ich władzą. W rękach kolejnych spadkobierców z linii książąt opolsko-raciborskich Krapkowice znajdowały się do 1532 roku, kiedy po bezpotomnej śmierci Jana księstwo dostało się w posiadanie cesarza Ferdynanda Habsburga, który oddał je w zastaw Jerzemu Hohenzollernowi, panu na Karniowie.

W 1330 roku wzmiankowany kościół parafialny pw. św. Mikołaja, przypuszcza się, że już wówczas obok kościoła usytuowany był zamek, należący do zakonu templariuszy, z którymi tradycja wiąże pobliskie zamki w Rogowie Opolskim i Otmęcie. W 1364 r. wzmiankowana jest kaplica pw. św. Wojciecha i Jerzego koło murów miejskich, obok późniejszej bramy Opolskiej. W 1400 r.

w mieście żyło ok. 1,6 tys. mieszkańców. Zarząd i sądownictwo w Krapkowicach prowadził wójt z 7 ławnikami, wybieranymi spośród mieszkańców. Z biegiem czasu utworzono magistrat - początkowo radni i burmistrz wybierani byli przez właściciela ziemskiego. Informuje o tym dokument z 1406 roku, z uwiecznionym po raz pierwszy herbem miasta - połową złotego orła i połową srebrnego koła na niebieskim tle.

W XIV i XV wieku, kiedy to władze w mieście sprawował zasłużony ród mieszczański Temchinów, powstał szpital i szkoła. W 1428 r. miasto zostało splądrowane przez husytów. W 1534 r. w mieście żyło ok. 400 mieszkańców.

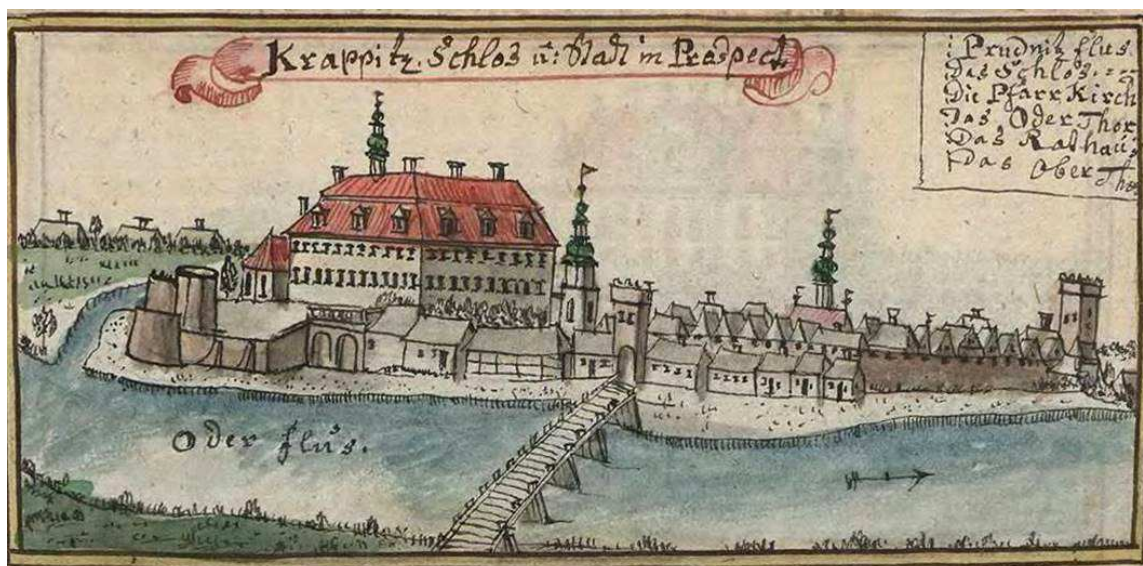
Około 1550 roku cesarz odebrał księstwo Hohenzollernom i dał je królowej węgierskiej Izabeli, jako odszkodowanie za Siedmiogród. Wraz z całym księstwem również Krapkowice przechodziły z rąk do rąk. W styczniu 1557 roku cesarz Ferdynand oddał Krapkowice w zastaw za 6500 tyś. talarów pożyczki Joachimowi Buchcie Buchcickiemu z Otmętu. Odtąd Krapkowice przestały być miastem książęcym.

Pod koniec XVI w. wybudowano drewniany most na Odrze, który połączył Krapkowice z sąsiednim miastem Otmęt, położonym na prawym brzegu rzeki.

W 1582 roku cesarz Rudolf sprzedał Krapkowice Hansowi von Redern za 1600 talarów. Po śmierci Rederna właścicielem Krapkowic został jego syn Henryk Adolf, który władał miastem do 1722 roku. Redernowie rozbudowali Krapkowice do kształtu dzisiejszego układu urbanistycznego. W skład miasta wchodziły: teren zamku z własnymi murami obronnymi, centrum w granicach murów obronnych z drewnianą zabudową.

Miasto zostało poważnie zniszczone w czasie wojny trzydziestoletniej (1618–1648), zniszczeniu uległ także zamek. Po zniszczeniach wojennych Redernowie wzniesli na miejscu wcześniejszej, średniowiecznej budowli (jej forma architektoniczna nieznana z powodu braku przekazów ikonograficznych i badań archeologicznych) nowy zamek. Budowę ukończono w 1678 roku (data umieszczona na bramie zamkowej). Z przekazów źródłowych wiemy, że była to budowla w kształcie czworoboku, otaczającego prostokątny dziedziniec, o jedną kondygnację wyższa niż zamek obecny, posiadała przeszkloną oranżerię połączoną bezpośrednio z cieplarnią, ogrodem i parkiem usytuowanymi tarasowo poniżej murów miejskich. Ganki spacerowe prowadziły do winnicy (w dokumentach niemieckich „Winica”).

Panorama miasta od strony wschodniej z 1 połowy XVIII w. F.B. Wernera pokazuje górującą nad całym miastem masywną bryłę dwupiętrowego zamku z wysokim parterem, nakrytego dachem mansardowym z lukarnami. Skarpa przy zamku wzmocniona była murem z przyporami i okrągłą basztą.

F.B. Werner. Panorama miasta od strony wschodniej z 1 połowy XVIII w.

Krapkowice po wojnie austriacko-pruskiej, od 1742 r. przeszły pod panowanie Prus. Odnutowywano je pod nazwą Krappitz. W 1758 r. żyło tu 628 mieszkańców. W 1765 r. wygasła krapkowicka linia Redernów. W 1769 r. nowym właścicielem, za sumę 118 000 talarów został baron Karol Wilhelm Haugwitz. W 1772 roku, podczas pożaru miasta zamek uległ częściowemu spaleni, następnie został odbudowany i prawdopodobnie obniżony o jedno piętro. Rezydencja rodowa Haugwitzów znajdowała się w zamku w Rogowie Opolskim, zamek w Krapkowicach pełnił funkcję budynku administracyjnego dóbr. Po koniec XVIII wieku podupadł i został zamieniony na tkalnię. W czasie wojen napoleońskich mieścił się tu lazaret. Od 1838 roku opuszczony. W 1834 r. w Krapkowicach żyło już 2157 mieszkańców. W latach 1841, 1852 i 1854 kolejne pożary niszczyły miasto. Po ostatnim z nich, rozebrano ruiny spalonego ratusza, który już nigdy nie powrócił na krapkowicki rynek. Zamek odnowiono w 1852 roku.

Intensywny rozwój gospodarczy Krapkowic rozpoczął się dopiero pod koniec XIX w. i był związany z napływem kontrybucji wojennych, które Francja wypłacała Prusom po wojnie 1871 r. Dzięki tym środkom w 1887 r. wybudowano nowy most na Odrze, a w 1896 r. uruchomiono linię kolejową Krapkowice - Prudnik. Inwestycje te zaktywizowały przedsiębiorców. Korzystając wysokiej koniunktury na materiały budowlane rozwinięto w oparciu o bogate pokłady wapienia przemysł wapienniczy.

Przy ul. Opolskiej, w pobliżu linii kolejowej, wzniesiono w XIX w. zespół pieców wapienniczych. W piecach tych wykonanych z kamienia łamanego, cylindrycznych lub kwadratowych, o ścianach zwięzających się ku górze, wypalano wapno.

W mieście funkcjonował też browar miejski, młyny, cegielnie i 3 palarnie wódki. W latach 1890–1896 przeprowadzono regulację biegu Odry i wybudowano śluzy, które ułatwiły żeglugę. W 1894 roku wybudowano szpital, który posiadał urządzenia kanalizacyjne, wodociągowe i łaźnie.

W 1895 r. w mieście żyło 2758 mieszkańców. Dynamiczny rozwój gospodarczy trwał także na początku XX wieku, uruchomiono wówczas trzy papiernie, które przeobraziły Krapkowice z małego miasteczka w silny i dynamiczny ośrodek przemysłowy, promieniujący na całą okolicę. Papiernie założyli arystokratyczni potentaci przemysłowi: hrabia Hugo Henckel von Donnersmarck, hrabia Heinrich von Haugwitz oraz spółka Niess Werle z Wrocławia. W 1903 roku uruchomiono tu elektrownię, której pełny rozruch nastąpił w latach 1914 - 1917. W latach 1915-1917 nastąpiła budowa wodociągu miejskiego, dostarczającego wodę do całej lewobrzeżnej części miasta.

Z dziejami Krapkowic nierozzerwalnie związana jest historia położonego na prawym brzegu Odry Otmętu. Przez stulecia były to odrębne miejscowości. Otmęt był osadą rybacką wzmiankowaną

w 1223 roku jako Ocnant , była to wówczas wieś klasztorna należąca do cystersów z Jemielnicy. W 1302 roku występuje pod nazwą Othmant. W XIII wieku istnieje tu zamek należący do zakonu templariuszy. Wieś posiadała kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wzmiankowany już w 1223 roku. Od 1316 roku aż do początków XVI wieku Otmęt był siedzibą rodu Strzelów. Był to górnośląski ród, znany w Polsce jako Strzałowie herbu Kotwicz. W 1514 roku Otmęt nabył Łukasz Buchta z Buchtitz herbu Odrowąż. Około 1515 roku nowy właściciel przebudował średniowieczny zamek na renesansową rezydencję szlachecką. Po śmierci Łukasza Buchty w 1532 roku Otmęt odziedziczył najstarszy syn, Joachim. W 1632 roku Judyta von Czettritz, wdowa po ostatnim Jerzym Buchcie sprzedała Otmęt. W czasach późniejszych Otmęt był własnością wielu śląskich rodów, - w 2 połowie XVII wieku przez blisko 50 lat był własnością rodu Larischów, później hr. von Pueckler. von Thun, Martini i in. W XIX wieku dzięki połączeniu mostowemu, Otmęt rozwijał się w oparciu o przemysł w Krapkowicach. Dogodne położenie i przyciągnęło inwestorów także do Otmętu. W 1930 roku właściciel Otmętu hrabia von Sponnek sprzedał swoje dobra ziemskie czeskiej firmie obuwniczej Bata, która wybudowała na terenie Otmętu fabrykę obuwia. W 1931 r. firma uruchomiła w ówczesnym Ottmuth zakład niemieckiej filii koncernu - Niemieckich Zakładów Obuwniczych Bata S.A. (*Deutsche Schuh Aktiengesellschaft Bata*). Wybudowano potężny kompleks hal produkcyjnych, oraz obiekty towarzyszące: zespoły budynków mieszkalnych, hotele robotnicze, dworzec kolejowy zlokalizowany nieopodal fabryki. W 1933 r. przeniesiono z Berlina siedzibę zarządu filii. W 1961 r. nastąpiło formalne włączenie Otmętu do Krapkowic.

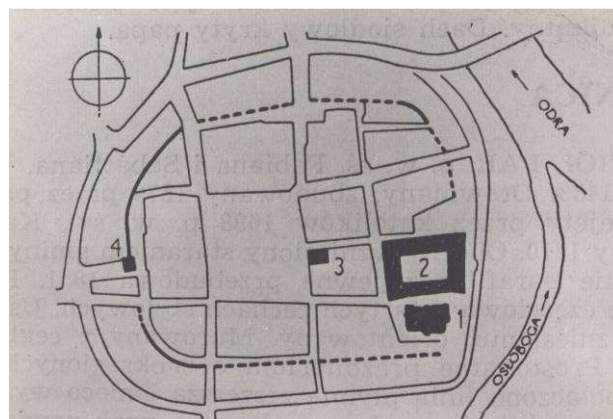
Bogata i różnorodna historia miasta Krapkowice zaowocowała wieloma obiektami kultury materialnej, które posiadają wysoką wartość zabytkową. Najcenniejszymi zabytkami miasta Krapkowice są:

STARE MIASTO W GRANICACH ŚREDNIOWIECZNEGO ZAŁOŻENIA (nr rej. 197/56 z dnia 27.04.1956)

Stare miasto zawarte w nieregularnym owalu otoczonym murami, ośrodkiem czworoboczny rynek z ulicami wybiegającymi parami z naroży. Na osi pierzei wschodniej dodatkowa ulica wiodąca do zamku, w sąsiedztwie, którego kościół parafialny. Zabudowa w układzie szachownicowym. Założenie starego miasta zamknięte ulicami: Basztową, Targową i brzegiem Odry.

Rynek starego miasta.

- 1.kościół parafialny
- 2.zamek
- 3.dom Rynek 4
- 4.wieża Bramy górnej
- obwód murów obronnych

MURY MIEJSKIE (nr rejestru: 840/64 z 7.05.1964 r.) – wzmiankowane w 1384 r. i 1418 r. Wzniesione zapewne w XIV w. z łamanego kamienia wapiennego w nieregularnym wątku, podwyższone w XVI w. Owalnym obrysem otaczały zabudowę starego miasta. Zapewne z krenelażem i drewnianymi gankami, którego fragmenty zachowane w sąsiedztwie Bramy Górnej. Przy murach fosa. Pierwotnie w obwodzie muru znajdowały się cztery bramy: Brama Odrzańska, Brama Kozielska, Brama Opolska i Brama Górna. Najpierw w 1829 r. rozebrano Bramę Odrzańską,

następnie Bramę Górną (1838 r.), z której pozostawiono wieżę. W latach 1840-1860 przeprowadzono niwelację fosy oraz rozebrano pozostałe dwie bramy. Fragment muru w północno-wschodniej części miasta.

Około 1895 r. rozebrano znaczną część murów pozostawiając do naszych czasów fragmenty w północno-wschodniej części miasta i odcinek zachodni z Wieżą Bramy Górnej.

WIEŻA BRAMY GÓRNEJ (nr rej.: 834/64 z 5.05.1964 r.) – zbudowana w 2 poł. XIV w., przebudowana ok. 1580 r. Gotycko renesansowa. Murowana z kamienia, prostokąta, trójkondygnacyjna zwieńczona attyką z fryzem arkadkowym oraz grzebieniem ze sterczyn i szczyków ujętych spływami. W latach 2005-2006 obiekt poddany został gruntownej konserwacji, polegającej na remoncie attyki, renowacji ścian oraz wymianie grzebienia. Nowe sterczyny i gzymsy wykonano z kamienia wapiennego i piaskowca.

ZAMEK (nr rej.: 324/51 z 8.02.1951 r.) - Zbudowany w 1678 roku na miejscu wcześniejszego zamku, przebudowany po pożarze w 1772 roku. Usytuowany na skarpie rzeki Osobłogi, z tarasami wzmocnionymi obmurowaniem. Obecny pałac barokowy w wyniku przebudów został częściowo pozbawiony cech stylowych. Dwukondygnacyjny, kryty wysokim dachem mansardowym, złożony z czterech skrzydeł zgrupowanych wokół czworobocznego dziedzińca, w przyziemiu otwarty krużganek filarowy, arkady o łuku koszowym. W skrzydle wschodnim (od strony rzeki) portal późnobarokowy z ok. poł. XVIII w. We wnętrzu sklepienia kolebkowo-krzyżowe i kolebkowe z lunetami. Od roku 1947 przeznaczony na cele edukacyjne.

RUINY ZAMKU RYCERSKIEGO W OTMĘCIE (729/64 z 14.03.1964 r.) - obecnie są to ruiny zamku renesansowego, niezamieszkałego od II połowy XIX wieku. Powstał prawdopodobnie już w XII wieku, od 1316 r. do końca XV w. w posiadaniu rodziny Strzałów. Obecny zbudowany na początku XVI w. przez Łukasza Buchtę von Buchtitz. W 1608 r. w posiadaniu Zuzanny Oppersdorff z Koźła, która dokonała jego gruntownej przebudowy. Do naszych czasów zachowały się jedynie niewielkie fragmenty pomieszczeń mieszkalnych, ruiny baszty południowo-wschodniej oraz mur obwodowy z półkolistą basteją w południowo-zachodnim narożniku. Najstarsze fragmenty murów z kamienia łamanego pochodzą z XVI wieku. Na północ od zamku park krajobrazowy założony w XIX w.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. MIKOŁAJA (nr rej. 839/64 z dnia 07.05.1964) – zlokalizowany w północnej części miasta przy ul. Kolejowej. zbudowany pod koniec XIX w. powiększony o kaplicę około 1400 r. Gotycki. Murowany z kamienia łamanego i cegły, otynkowany. W elewacji gotyckie maski. Prezbiterium dwuprzęsłowe zamknięte trójbocznie, z niższymi nawami bocznymi na zewnątrz opięte szkarpami. Nawa północna dobudowana w XV/XVI w. z lożą kolatorską na piętrze. Korpus halowy, trójnawowy, dwuprzęsłowy, przy nim od południa płytki, trójbocznie zamknięta kaplica. Od północy niewielka kruchta, od zachodu kwadratowa wieża. We wnętrzu sklepienia krzyżowo-

żebrowe, o żebrach kamiennych z XIV w. Wsporniki w kształcie piramidek i masek.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. WNIĘBOWSTĄPIENIA NMP w Otmęcie (729/64 z 14.03.1964 r.) – wzmiankowany w 1223 roku. Od 1302 roku znalazł się pod patronatem o. Cystersów z Jemielnicy. Pierwotny zbudowany w XIV w. w stylu gotyckim, z niego zachowana wieża. Wielokrotnie przebudowywany, m.in. ok. 1723 roku budowa korpusu barokowego między średniowiecznym prezbiterium i wieżą (w tym celu zakupiono dla potrzeb kościoła wieżę zamkową). W 1902 roku rozbudowa kościoła przez rozbiórkę średniowiecznego prezbiterium i barokowej nawy oraz budowa nowego korpusu i prezbiterium w stylu neobarokowym. W 1945 roku świątynia została spalona, następnie odbudowana.. Kościół otoczony jest murem kamiennym wzniesionym na przełomie XVI i XVII wieku z unikalnymi otworami strzelniczymi. Gotycko-neobarokowy.

KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI PW. MIŁOSIERDZIA BOŻEGO – zbudowany w 1858 r. dla gminy ewangelickiej, od 1986 r. katolicki. Neogotycki. Murowany, otynkowany. Założony na planie prostokąta, z pięcioboczną apsydą i wysoką wieżą pośrodku fasady, dołem czworoboczną, wyżej ośmioboczną, zwieńczoną szczycikami i hełmem ostrosłupowym. Wnętrze jednonawowe z otwartą więźbą dachową.

WIEŻA WODNA (nr rej.: 388/58 z dnia 15.04.1958 r.) – zbudowana w XVII w stylu renesansowym, podobna do renesansowych wież wodnych w Głogówku i w Białej. Murowana z kamienia wapiennego, pierwotnie otynkowana, czworoboczna, z przyporą w południowo-wschodnim narożniku. Pierwotnie czterokondygnacyjna z prostokątnymi otworami okiennymi w części górnej, kryta dachem płaskim. Obecnie w stanie ruiny, zachowana część dolna, porośnięta silnie bluszczem.

PARK MIEJSKI (nr rej. 32/59 z dnia 20.08.1959 r.) o powierzchni 5 ha, usytuowany na południe od starego miasta, ograniczony ul. kozielską i rzeką Osobłoga. Na terenie parku promenada i wieża wodna.

CMENTARZ ŻYDOWSKI (nr rej.: 230/89 z 4.12.1989) usytuowany w północnej części miasta przy ul. Kolejowej. Założony na początku XIX wieku. Na powierzchni 0,29 ha cmentarza zachowało się 48 dziewiętnastowiecznych nagrobków, wykonanych z piaskowca i kamienia wapiennego. Na płaskich kamiennych tablicach nagrobnych zachowały się typowe zdobienia oraz inskrypcje w językach hebrajskim i niemieckim. Teren jest w całości ogrodzony ceglany murem. Granice nekropolii są zachowane i zgodne z granicami z 1939 r.

KAMIENICE RYNKOWE – duża część zabudowy Rynku zachowała się w stanie niemal niezmiennym od czasu II wojny światowej. Największe przekształcenia dotknęły pierzeję zachodnią, tam zachował się w stanie oryginalnym tylko jeden dom – nr 16, w pozostałych pierzejach nastąpiły niewielkie zmiany. Najcenniejszym i najstarszym zachowanym budynkiem w Rynku jest kamienica **RYNEK nr 4** (nr rej. 841/64 z dnia 07.07.1964 r.) – wzniesiona w 2 poł. XVIII w. późnobarokowa. Usytuowana we wschodniej pierzei Rynku, szczytowa. Elewacja frontowa pięcioosiowa z wejściem umieszczonym we wnęce zamkniętej segmentowo. Nad gzymsem koronującym trójkątny szczyt ujęty spływami, rozczłonkowany pilastrami tokańskimi, zwieńczony attyką, w której trójkątny przyczółek i trzema wazonami.

Zabytki techniki i przemysłu

Na obszarze gminy Krapkowice zachowało się dziedzictwo przeszłości technicznej i przemysłowej świadczące o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego tego rejonu pod koniec XIX w. Bardzo nieliczne pozostałości kultury technicznej z okresu przedindustrialnego uniemożliwiają jego ocenę w okresie wcześniejszym. Pojedyncze zabytki z tego okresu związane są głównie z gospodarką rolną. Zachowany, monumentalny spichlerz z końca XVIII w. w Kórnicy świadczy, że dominującą gałęzią gospodarki było rolnictwo.

Wiatrak w Rogowie Opolskim

Z gospodarką rolną związany jest jedyny zachowany w gminie Krapkowie młyn wiatrowy w Rogowie Opolskim. Zbudowany prawdopodobnie pod koniec XIX w. prezentuje rozwiązania typowe dla wiatraków holenderskich tzw. wieżowych. Posiada murowany z kamienia wapiennego, pierwotnie otynkowany, nieruchomy trzon założony na planie koła a obracał się tylko jego dach wraz ze skrzydłami. Wiatrak wymaga prac remontowych, skrzydeł brak.

O bardzo wczesnym technicznym zainwestowaniu obszaru miejskiego, głównie w dziedzinie dostarczania wody świadczyć może istnienie w mieście Krapkowie wieży wodnej już w XVI wieku. Wieża wodna przy ul. Sądowej 29 to jeden z najwcześniejszych tego typu obiektów na Opolszczyźnie, a nawet w Polsce.

Równie unikalne są piece szybowe zbudowane z ciosów kamienia wapiennego zwane poetycko „białymi piramidami” Opolszczyzny. Są one interesującymi składnikami krajobrazu, dokumentującymi historyczną już technologię wypału wapna i przeszłość gospodarczą tych ziem. Występują pojedynczo lub w formie zespołu-baterii kilku pieców szybowych, niekiedy połączonych pomostami roboczymi. Nieczynne i wyłączone z eksploatacji są wyznacznikami regionalnej tożsamości technicznej i jako punkty krajobrazowe, znaki-symbole posiadają wartość eksponatów o charakterze muzealnym. Najbardziej okazały na terenie województwa opolskiego, zespół trzech pieców szybowych do wypału wapna, zlokalizowany w Krapkowicach przy ul. Opolskiej wpisany jest do rejestru zabytków i objęty ochroną konserwatorską. Pomimo zniszczeń, głównie w koronach muru, posiada on wiele autentycznych cech reprezentatywnych dla tego modelu pieców i stanowi źródło poznawcze w programie wycieczek edukacyjno-krajoznawczych

WAPENNIKI - usytuowany jest w zachodniej części miasta. Najstarszy jest piec szybowy zbudowany około 1880 r. na planie prostokąta, drugi z około 1900 r. na planie sześciokąta i nieco młodszy z 1907 r. założony na planie koła. Piece posiadają zewnętrzne płaszcze z ciosów kamienia wapiennego i wewnętrzne czopuchy z cegły. Różnią się rozwiązaniem kominów: najstarszy piec posiada komin stalowy, późniejsze kominy ceglane, ponadto najstarszy piec posiada wewnętrzny korytarz obsługowy co jest rozwiązaniem unikalnym. Zespół ten posiada szczególne wartości

krajobrazowe stanowiąc istotny element przestrzeni miejskiej oraz historyczno-techniczne dokumentując ważny etap rozwoju techniki wapienniczej (nr rej.: 2286/91 z dnia 14.10.1991 r., 2287/91 z dnia 10.10.1991 r., 2288/91 z dnia 10.10.1991 r.)

Zespół pieców wapienniczych przy ul. Opolskiej.

Rodzaj stosowanych materiałów pisarskich i technologia ich wytwarzania wyznaczają etapy postępu cywilizacyjnego. Najstarsze europejskie dokumenty na papierze pochodzą dopiero z XI w. W Polsce pierwsza papiernia powstała w 1491 r., na Śląsku pierwsze papiernie istniały m.in. we Wrocławiu, Świdnicy, Nysie, Raciborzu. Początkowo produkowano papier ze szmat, od 1880 r. zaczęto wykorzystywać celulozę. W kolejnych latach udoskonalono proces technologiczny. Na początku XX w., dzięki pełnemu zmechanizowaniu procesu wytwarzania ruszyły pierwsze produkcyjne zakłady papiernicze, które budowano przy naturalnych zbiornikach wodnych z uwagi na konieczność korzystania w procesie produkcji z dużych ilości wody.

FABRYKA PAPIERU W KRAPKOWICACH przy ul. Opolskiej. Budowa potężnego zakładu celulozowo-papierniczego w Krapkowicach związana była z działalnością inwestycyjną rodu przemysłowców śląskich – hrabiów Henckel von Donnersmarck i von Haugwitzów. Krapkowice na przełomie XIX i XX w. były prężnym ośrodkiem przemysłowym, posiadały m.in. potężny kompleks młyna przemysłowego, zespoły wapienników, dwa tartaki i cegielnię parową.

Dogodne warunki komunikacyjne i rozwinięta infrastruktura miejska (elektrownia i wodociągi) sprzyjały dalszemu rozwojowi gospodarczemu i zachęcały do inwestowania.

W 1904 r. rozpoczęto tu budowę nowoczesnej celulozowni przy ul. Opolskiej. Tworzył ją kompleks budynków produkcyjnych w stylu historyzującym z dominującą w krajobrazie miasta przemysłową, wodociągową wieżą ciśnień, nawiązującą do średniowiecznych wież obronnych. Elewacje budynków z czerwonej cegły zostały zrytmizowane układem okien zamkniętych łukiem i rozdzielonych pilastrami. Skromna dekoracja architektoniczna ścian zredukowana do ceglanych fryzów kostkowych podkreśla funkcjonalizm i prostotę architektury przemysłowej.

Papiernia w Krapkowicach

podział elewacji, duże przeszklone powierzchnie okien w układzie pasmowym.

Fabryka obuwia w Otmęcie

Przemysł rozwinął się również po prawej stronie Odry. Na terenie dawnej wsi Otmęt w latach 1929-1935 czeski przemysłowiec Tomasz Bata założył fabrykę obuwia. Powstał kompleks budynków wzniesionych w stylu modernistycznym, o żelbetowej konstrukcji szkieletowej z wypełnieniem cegłą. Najcenniejsze objęte ochroną to dwukondygnacyjna kotłownia zakładowa wytwarzająca parę technologiczną, oraz dwie hale produkcyjne cztero i pięciokondygnacyjna. Budynki posiadają prostą, funkcjonalną formę, regularny

W krajobrazie technicznym Krapkowic widoczne są także obiekty hydrotechniczne, które po latach również zyskały rangę zabytków techniki. Stopień wodny Krapkowice składa się z jazu sektorowego, śluzy dużej $9,6 \times 187,0$ m i śluzy małej komorowej o wym. $9,6 \times 54,2$ m. Stopień wodny leży na 122,8 kilometrze Odrzańskiej Drogi Wodnej (Gliwice - Szczecin).

ŚLUZA MAŁA KOMOROWA (nr rej.: 2247/90 z dnia 17.12.1990 r.) – zbudowana w 1893 r., zlokalizowana na stopniu wodnym Krapkowice, ok. 0,8 km na SE od krańca miasta. Komorowa, prostokątna, dwugłowa. Murowana z cegły ze wzmocnieniem naroży ciosami kamienia. Ściany pionowe w dolnej części eliptyczne ze skrzynkami cumowniczymi i stalowymi drabinkami w płytkich wnękach. Wrota dwuskrzydłowe, wsporcze, stalowe, nitowane z uszczelkami dociskowymi drewnianymi. Kanały przelotowe niesymetryczne: kanał centralny połączony z komorą otworami w dnie, uzupełniony oknami przelewowymi-przeciwoporowymi w dolnych częściach wrót. Kanał przelewowy zamykają pionowe stalowe zasuwki, uruchamiane ręcznie. W koronach ścian komory żeliwne polery.

Tradycyjnie, od wieków rozwijało się w Krapkowicach młynarstwo. W oparciu o korzystne warunki wodne, sąsiedztwo Odry i Osobłogi działał w mieście potężny młyn przemysłowy przy ul. Młyńskiej i młyn gospodarczy przy ul. Sądowej.

Rozwój przemysłu wymusił rozbudowę infrastruktury komunikacyjnej, która po latach również zyskała rangę zabytku techniki. Aby sprostać potrzebom rosnącego transportu surowców i wyrobów powstawały drogi, mosty, linie i dworce kolejowe.

W 1896 r. zbudowano linię kolejową relacji Prudnik – Gogolin przez Krapkowice i Biała Prudnicką ob. linia nr 306. Jej przebieg dostosowany był do potrzeb rozwijającego się przemysłu. Zbudowano dworzec kolejowy w Krapkowicach, który usytuowano w pobliżu fabryki papieru przy ul. Opolskiej.

W roku 1887 został zbudowany wiadukt kolejowy nad Odrą, który połączył Krapkowice z Otmętem i przyspieszył jego rozwój gospodarczy.

Linia kolejowa na moście przestała funkcjonować po powodzi w 1997 r. Dzięki staraniom gminy most został odbudowany jako kładka dla pieszych.. Jest to linia jednotorowa, o szerokości torów 1435 mm, niezelektryfikowana. Obecnie linia jest nieczynna, w trakcie remontu.

Cmentarze i mogiły

W krajobrazie wiejskim bardzo często cmentarze lokalizowane były wokół kościoła parafialnego, bądź filialnego. Z uwagi na ograniczoną przestrzeń wokół kościoła lub brak kościoła we wsi istnieją cmentarze wiejskie z kaplicami cmentarnymi. Tego typu rozwiązanie znajduje się w Dąbrówce Górnej gdzie cmentarz założono w środkowo-zachodniej części wsi, w Pietnej gdzie cmentarz założono poza wsią na wyniesieniu terenu, zaakcentowanym kaplicą cmentarną, oraz w Żywocicach gdzie w północno-zachodniej części wsi przy ul. Kozielskiej znajduje się nieczynny cmentarz oraz drugi na skraju wsi, w południowo-wschodniej części.

Cmentarz we wsi Pietna.

Na terenie miasta Krapkowice znajdują się trzy cmentarze:

- cmentarz żydowski przy ul. Kolejowej,
- cmentarz komunalny przy ul. Staszica,
- cmentarz parafialny w Krapkowicach Otmęcie przy ul. 3 Maja.

Na cmentarzu komunalnym znajdują się dwa pomniki pamięci narodowej wpisane do rejestru zabytków:

MOGIŁA POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH (nr rej.: 156/87 z dnia 22.06.1987 r.) - na cmentarzu komunalnym w Krapkowicach. Jest to nagrobek z szarego kamienia z napisem „Ty spoczywają prochy 14 Powstańców/ Śląskich z roku 1921/ Ludu śląski patrz /tu leżą twoje syny/Którzy walczyli o wolność/tej pięknej śląskiej krainy/I którzy swą krew oddali w ofierze/Dla Polski którą kochali szczerze/Chrapkowice 1921-1945./Cześć Wam Bohaterom /Powstańcy!

Mogiła powstała w 1945 r. w drodze przeniesienia zwłok z miejsca pierwotnego pochówku na cmentarz komunalny, na lewo od bramy wejściowej.

GRÓB SAPERA BĄCZKA (nr rej.: 155/87 z dnia 22.06.1987 r.) na cmentarzu komunalnym w Krapkowicach, umiejscowiony po lewej stronie bramy wejściowej. Mogiła obmurowana z lastriko, u wezłowania płyta z czarnego marmuru z napisem „Szer. Stanisław/ Bączek/Syn Andrzeja/12.09.1923-Bulowice/10.04.1946/Saper I Pułku Warszawskiego/Zginął Śmiercią Bohatera Przy/Rozminowywaniu Ziemi//Krapkowickiej Abyśmy Mogli/Żyć i Pracować/W XXX Rocznice

Wyzwolenia Ojczyzny/Wdzięczni Mieszkańcy Ziemi Krapkowickiej/
Saper Stanisław Bączek zginął podczas rozminowywania terenu Zakładów Papierniczych.

MOGIŁA ZBIOROWA ŻOŁNIERZY II WOJNY ŚWIATOWEJ (nr rej. 173/88 z dnia 20.06.1988 r.)
na cmentarzu komunalnym w Steblowie.

Parki

W gminie Krapkowice, na terenie wiejskim, zachowały się dwa zespoły parkowe, związane z rezydencjami (istniejącymi do dziś) w Dąbrówce i w Rogowie Opolskim.

PARK W DĄBRÓWCE GÓRNEJ (nr rej. 145/86 z dnia 13.10.1986 r.) Park dworski powstał w drugiej połowie XVII wieku zapewne wraz z budową dworu. W XVIII w. ukształtowano kompozycję osiową w oparciu o barokowe trendy kształtowania założeń rezydencjonalnych, z osią widokową na linii wschód-zachód łączącą główne elementy założenia: folwark usytuowany przed elewacją frontową pałacu, pałac i park ze stawem. Teren parku porasta cenny drzewostan wielogatunkowy i wielowiekowy. Dominującym gatunkiem jest olsza czarna, w części południowej w wieku szacowanym na ok. 200 lat. W zachodniej części parku znajduje się staw o powierzchni 4,30 ha. Park wymaga przeprowadzenia cięć pielęgnacyjnych i prac melioracyjnych. Konieczne staje się przywrócenie dawnych cech stylowych parku Jego powierzchnia wynosi 6,13 ha.

PARK W ROGOWIE OPOLSKIM (nr rej. 202/88 z dnia 09.01.1989 r.) (powierzchnia ok. 20 ha). Jest parkiem krajobrazowym powstałym w latach 70-tych XIX w. z dawnego ogrodu pochodzącego z I połowy XVIII w., przekształconego w latach 30 XIX wieku w park romantyczny. Na początku XX w. przy pałacu założono ogród w stylu historyzmu. Wokół pałacu znajdują się pozostałości fosy, z przeruconym nad nią mostkiem kamiennym, poniżej dziedzińca tarasy ogrodowe wzmocnione kamiennymi murami oporowymi odgradzającymi teren dawnego koryta Odry. Na terenie parku zlokalizowane jest mauzoleum grobowe. Rozległy park krajobrazowy posiada zachowany dawny układ komunikacyjny i drzewostan z okazami starodrzewu. Dawne stawy położone w środkowej i zachodniej części obiektu obecnie pozbawione są wody i zarośnięte roślinnością bagienną.

PARK MIEJSKI W KRAPKOWICACH (32/59 dnia 20.08.1959 r.) - o powierzchni 5 ha, usytuowany na południe od starego miasta, ograniczony ul. kozielską i rzeką Osobłoga. Na terenie parku promenada i wieża wodna

Dziedzictwo niematerialne:

Zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę *konwencją UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa* sporządzoną w Paryżu dnia 17 października 2003 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 172, poz. 1018) Polska ma obowiązek stworzenia warunków zapewniających ochronę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Działania te mają polegać na rozpoznaniu, pełnej identyfikacji i dokumentacji dziedzictwa niematerialnego, w formie spisu. W działania inwentaryzacyjne winny być zaangażowane lokalne środowiska i organizacje pozarządowe. Koordynatorem tych działań na terenie województwa opolskiego jest Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu – Bierkowicach.

Niematerialne dziedzictwo kulturowe to m.in.

- tradycje i przekazy ustne, w tym język,
- sztuki widowiskowe;
- zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne;
- wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata;
- umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

Niematerialne dziedzictwo kulturowe przekazywane z pokolenia na pokolenie buduje tożsamość oraz wzmacnia międzypokoleniowe więzi społeczne.

Na terenie gminy Krapkowice zwyczaje związane są przede wszystkim z religijnością jej mieszkańców obchodami świąt religijnych takich jak: Wielki Tydzień, majówki, Boże Ciało, Boże

Narodzenie. Obowiązuje wtedy specjalny jadłospis i obrzędy. Obrzędy świąteczne to m.in. konkursy kruszonkarskie, lany poniedziałek, obrzędy wielkopostne, jarmarki odpustowe, kolędowanie, chodzenie z kołatkami, czy bożonarodzeniowe „dzieciątka” przynoszące prezenty. Z obrzędami wielkanocnymi wiąże się też tradycja palenia żuru z wielką środę, kultywowana we wsi Ściborowice.

Żywą tradycją są dożynki. Po zakończeniu prac polowych każda wieś, co roku organizuje swoje „żniwniołki”, zabawy, pochody, w których biorą udział barwni przebierańcy. W specyficzny sposób dekorowane są domostwa, płoty i ulice. W gminie organizowany jest konkurs najpiękniejszych koron żniwnych, które wyplatane są już kilka tygodni wcześniej. Po uroczystej mszy organizowany jest korowód z koroną żniwną, potem zabawa.

Korony żniwne prezentowane są na dożynkach gminnych.

Śląskie obrzędy ludowe nie spełniają pierwotnych funkcji wierzeniowo-magicznych, są jednak powszechnie kultywowane, niekiedy w zmienionej formie i niewątpliwie stanowią żywe odbicie dawnych tradycji. Świadectwem tożsamości regionalnej jest gwara łącząca elementy niemieckie i czeskie wzbogacone po wojnie językiem przesiedleńców z kresów wschodnich.

Zwyczaje tworzą specyficzną przestrzeń kulturową, są niematerialnym dziedzictwem łączącym wspólnotę gminną.

5.2.4. Zabytki ruchome

Zasoby zabytków ruchomych gminy Krapkowice charakteryzują się obiektami pochodzącymi z różnych epok stylowych, począwszy od średniowiecznych i renesansowych, a także najliczniej występujących barokowych po neostylowe z XIX wieku i 1 połowy XX wieku. Zasoby te tworzą takie grupy zabytków ruchomych jak: dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego oraz elementy kształtujące krajobraz kulturowy, w tym krzyże, wolnostojące pomniki i figury oraz niekubaturowe kapliczki przydrożne.

Obszar gminy wraz z jej centrum, jakim jest miasto Krapkowice, stanowi skarbnicę dzieł sztuk plastycznych i rzemiosła artystycznego, skupionych głównie w obiektach sakralnych, tj. kościołach i kaplicach. Wśród najbardziej reprezentatywnych tego typu zabytków wymienić należy przede wszystkim wystrój wnętrz kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja w Krapkowicach. W kościele znajduje się cenna kamienna chrzcielnica gotycka (pocz. XIV w.) oraz nowsza, pochodząca z poł. XIX w.

Unikalnymi przykładami rzeźby średniowiecznej są kamienne wsporniki żeber sklepiennych dekorowane maskami, wsporniki na elewacji zewnętrznej kaplicy Różańcowej w kształcie głów oraz zygulec w kształcie paszczy wilka.

W kościele znajduje się zespół renesansowej kamieniarki z około 1586 r. - antepedium nagrobka hrabiego von Redern, właściciela Krapkowic zmarłego w 1586 r. oraz dwie rzeźby figuralne: postać kobiety i mężczyzny będące fragmentem nagrobka H. v. Redern oraz płyta nagrobna Anny von Redern z ok. 1576 r.

W wnętrzu zachował się barokowo-klasycystyczna drewniana ambona, marmoryzowana i dekorowana złożonym ornamentem, neogotycki ołtarz główny, zespół eklektycznych figur świętych na wspornikach przyściennych, neogotycki prospekt organowy z 1898 r. oraz obrazy z okresu baroku, historyzmu i ludowe. Okna kościoła zdobi zespół eklektycznych witraży z lat 30 XX w.

Oprócz zabytków zgromadzonych w kościele w Krapkowicach, wymienić należy kościół w Otmęcie, gdzie w kuchcie nowej części kościoła zachowano służki i wsporniki kamienne o skromnej dekoracji roślinnej przeniesione z dawnego prezbiterium, jeden z nich z maską.

Prezbiterium kościoła w Otmęcie

Wysoką wartość zabytkową posiada także wyposażenie kościoła parafialnego pw. śś. Apostołów Filipa i Jakuba Starszego w Rogowie Opolskim. Prezentację rozpoczyna przykład najstarszego na tym obszarze sprzętu liturgicznego, jakim jest romańska chrzcielnica (1140 r.), poprzedzające powstanie murowanego kościoła. Jest to jedna z dwóch analogicznych chrzcielnic na Śląsku Opolskim (druga zachowana jest w kościele parafialnym w Chrzęszczycach). Złożona z dwóch części: górnej kolistej czary zdobionej znakami i literami oraz wicią roślinną, dolna część nowsza (XIX w.). Znajduje się tu też wczesnobarokowy (2 poł. XVII w.) ołtarz główny, dwukondygnacyjny, przyścienny, architektoniczny z figurami świętych po bokach i obrazem z lat 20. XX w. przedstawiającym św. Apostołów Filipa i Jakuba w centrum oraz późnobarokowa ambona przyścienna złożona z kosza i baldachimu. Kosz zdobiony niszami z przedstawieniami 4 ewangelistów. Na wspornikach przyściennych ustawiono zespół rzeźb eklektycznych z XIX/XX w. z pełnoplastycznymi figurami świętych. Ściany zdobią stacje drogi krzyżowej z pocz. XX w. i obrazy świętych.

Opawiana substancja zabytkowa gminy Krapkowice nie jest dziełem znanych warsztatów artystycznych, a pochodzi z ręki twórców lokalnych. Są to zabytki o ludowym charakterze opracowania, stanowiące w większości wystrój kaplic i kapliczek przydrożnych.

Do tej grupy zabytków należą, funkcjonujące w otwartej przestrzeni jako składniki krajobrazu, niekubaturowe kapliczki, krzyże, a także reprezentowane w niewielkiej liczbie na terenie gminy Krapkowice pomniki wolnostojące, głównie z przedstawieniem postaci świętych. Wśród tego rodzaju obiektów wymienić należy wyobrażenie kultowe św. Jana Nepomucena, najbardziej popularnego świętego doby baroku zrealizowane w formie kamiennego wolnostojącego pomnika w Dąbrówce Górnej (2 poł. XVIII w.), w Ściborowicach (2 poł. XIX w.), w kapliczce w Steblowie, oraz we wnęce

kapliczki przy ul. Sądowej 10 w Krapkowicach.

Liczną grupę na terenie gminy stanowią krzyże na cokołach, często z figurą Chrystusa Ukrzyżowanego, w większości XIX-wieczne, fundowane staraniem społecznym oraz kapliczki przydrożne, typu słupowego.

Z terenu gminy Krapkowice Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu wprowadził do ewidencji zabytków województwa opolskiego w formie kart zabytku ruchomego 89 obiektów. Zadanie ewidencjonowania zabytków z tej gminy nie zostało jednak ukończony, a obecnie posiadana ilość kart ewidencyjnych w zbiorach ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu, to ok. 60% szacunkowej liczby wszystkich zabytków na terenie gminy Krapkowice. Ewidencja wymaga zwłaszcza uzupełnienia w zakresie zabytków ruchomych typu kapliczki przydrożne o konstrukcji niekubaturowej oraz kamienne krzyże.

Z liczby 89 zabytków ujętych w ewidencji, w rejestrze zabytków figuruje 37 obiektów.

ZASADY PRAWNE OPIEKI I OCHRONY ZABYTEKÓW RUCHOMYCH

Zabytki ruchome podlegają przepisom prawnym, zawartym w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162 z 2003 r. poz. 1568 z późn. zm.), zwaną dalej „ustawą”. Zasady ochrony i opieki nad zabytkami ruchomymi oraz finansowania prac konserwatorskich, określają w szczególności niżej wymienione przepisy ustawy:

- art. 5 dotyczy opieki nad zabytkiem sprawowanej przez jego właściciela lub posiadacza, polegającej między innymi na zapewnieniu warunków:

- 1) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 2) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 3) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

- na podstawie art. 28 ustawy, niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 5 ustawy, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, zawiadamia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowywania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

- art. 22 ust. 3 ustawy określa zasady włączenia karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru zabytków do wojewódzkiej ewidencji, które może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

- zgodnie z art. 10 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wpis do rejestru zabytków ruchomych może nastąpić na wniosek właściciela. Wojewódzki Konserwator Zabytków może wydać decyzję o wpisie zabytku do rejestru, z urzędu, w przypadku uzasadnionej obawy jego zniszczenia, uszkodzenia lub wywiezienia za granicę.

- na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 w/w Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, podejmowanie działań przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków wymaga uzyskania **pozwolenia** Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Prace konserwatorskie zgodnie z art. 37 ust. 3 cyt. ustawy oraz z § 22 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych (Dz.U. Nr 165 z 2011 r. poz. 987) mogą prowadzić dyplomowani konserwatorzy dzieł sztuki.

Zasady finansowania zabytków ruchomych

W świetle obowiązujących przepisów Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami warunkiem uzyskania dotacji celowej na dofinansowanie prac konserwatorskich przy zabytku ruchomym jest jego wpis do rejestru zabytków. Dofinansowanie prac konserwatorskich przy zabytkach ruchomych wpisanych do rejestru, odbywa się w oparciu o kryteria wyszczególnione w Rozdziale 7 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z nimi osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich przy tym zabytku. Ponadto art. 78 w/w rozdziału ustawy określa do jakiej wysokości może być dotacja celowa udzielona. Wniosek o dofinansowanie prac przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należy złożyć w terminie do 28 lutego roku, w którym mają być przeprowadzone prace, w oparciu o jego wzór, określony w Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. Nr 112 z 2005 r.; poz. 940).

GLÓWNE ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ZABYTKÓW DLA GMINY KRAPKOWICE W ZAKRESIE ZABYTKÓW RUCHOMYCH:

1. Wspieranie właścicieli ruchomych obiektów z terenu gminy Krapkowice w pozyskiwaniu dotacji na prace konserwatorskie, między innymi poprzez wskazywanie źródeł finansowania w zakresie konserwacji zabytków.

Stan zachowania omawianych zasobów zabytków ruchomych jest na dzień dzisiejszy zróżnicowany. Niektóre z nich wymagają interwencji konserwatorskiej.
2. Pomimo prowadzonych sukcesywnie działań inwentaryzacyjnych, uzyskanie pełnego obrazu zasobów zabytków ruchomych z terenu gminy Krapkowice, wymaga faktycznego rozpoznania w zakresie takich obiektów jak kapliczki przydrożne i licznie wzniesione na przestrzeni XIX wieku, nie ujęte w ewidencji krzyże kamienne Stąd koniecznym jest wskazywanie właścicielom tych obiektów, możliwości wnioskowania do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu o założenie dla nich kart ewidencyjnych.
3. Mając na uwadze fakt, iż liczba zabytków objętych wpisem do rejestru, stanowi ok. 60% aktualnych zasobów ewidencyjnych z terenu gminy, należy zaktywizować właścicieli tych obiektów o występowania do Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o dokonanie ich wpisu do rejestru.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Teren gminy Krapkowice został w całości przebadany metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski. W trakcie wieloletniej akcji badawczej uzyskano informacje o 142 stanowiskach archeologicznych położonych na terenie gminy – 21 zostało wpisanych do rejestru zabytków województwa opolskiego.

AZP obejmuje stanowiska o ustalonej lokalizacji jak i te, których dokładna lokalizacja nie jest obecnie znana, a wiadomości o nich pochodzą ze źródeł archiwalnych. Niemniej jednak są one uwzględniane gdyż istnieje duże prawdopodobieństwo natrafienia na nowe, dotąd nieznanne znaleziska podczas prac ziemnych prowadzonych przy inwestycjach budowlanych. Zasób stanowisk archeologicznych jest zbiorem otwartym.

Zabytek archeologiczny (w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 3) to „zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem”. Ta szeroka definicja określa jednocześnie potencjalnie duży zasób zabytków archeologicznych, na które składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne (obiekty i warstwy zlokalizowane w terenie), jak i ruchome zabytki (przedmioty) z nich pochodzące.

Zabytki archeologiczne są częścią dziedzictwa kulturowego. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego uznaje je za źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”. Tym samym mamy wskazane dwa wymiary jego ochrony – poznawczy (naukowy) i zachowawczy. Tendencje te od dawna ścierają się zarówno w teorii, jak i praktyce ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego. Są to jednocześnie dwa podstawowe kierunki w konserwatorstwie określające odpowiednio:

I – badania wykopaliskowe, dokumentacyjne i inne, prowadzące do poznania poszczególnych stanowisk, zabytków czy problemów związanych z szeroko rozumianą przeszłością, w tym zwłaszcza w sytuacjach zagrożenia zniszczeniem lub uszkodzeniem substancji zabytkowej (nawarstwień, obiektów, materiałów i ich kontekstów),

II – działania zmierzające do zachowania dla przyszłych pokoleń jak największej części archeologicznego dziedzictwa kulturowego w niezmienionej formie (także nienaruszonego i nieprzekształconego w wyniku badań).

Naczelną zasadą w konserwatorstwie archeologicznym jest zachowanie w możliwie niezmienionej formie jak największej liczby stanowisk.

Ustawodawca kładzie wielki nacisk na wielostronną ochronę i opiekę nad zabytkami. Oznacza to, iż zadania z tego zakresu są nie tylko obowiązkiem wyspecjalizowanych służb konserwatorskich czy nawet poszczególnych środowisk (np. archeologów), ale także powinny być podejmowane przez inne organy administracji państwowej, a przede wszystkim samorządowej.

Przepisy odnośnie ochrony zabytków archeologicznych, zawarte zostały w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (t.j. Dz.U. 2014 poz. 1446 z późn. zm.), natomiast kwestie wydawania pozwoleń na roboty ziemne w obrębie stanowisk archeologicznych oraz badań archeologicznych reguluje Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych. (Dz. U. 2015 poz. 1789).

Naczelnym celem ochrony zabytków archeologicznych a w tym przede wszystkim stanowisk archeologicznych będących swoistą formą zabytków nieruchomych, jest zachowanie różnorodnych w formie obiektów archeologicznych jak i warstw kulturowych znajdujących się pod warstwą orną bądź też wydobytych już na powierzchnię przez działalność ludzką (np. poprzez orkę, roboty niwelacyjne) bądź czynniki naturalne (procesy eoliczne, erozja stokowa, obrywy brzegów rzek

i pomniejszych cieków). Stanowiska te zagrożone są ciągłym niszczeniem poprzez agrotechnikę, a także grozi im zniszczenie wskutek różnorodnych procesów inwestycyjnych wymagających prowadzenia szerokopłaszczyznowych lub liniowych robót ziemnych. Dlatego przepisy w/w ustawy i rozporządzenia określają zasady ich prowadzenia w obrębie stanowisk archeologicznych i w ich bezpośrednim otoczeniu. Zasady te muszą być więc uwzględnione w mpzp czyli w dokumentach prawa miejscowego.

Projekty inwestycji winny być opiniowane lub uzgadniane z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Jeśli inwestycja prowadzona jest na stanowisku archeologicznym bądź w jego otoczeniu inwestor winien uzyskać pozwolenie konserwatorskie na prace w zabytku i jego otoczeniu a archeolog prowadzący badania archeologiczne uzyskać pozwolenie na ich wykonywanie.

W obszarach stanowisk archeologicznych i w ich bezpośrednim otoczeniu można wykonywać wszystkie roboty ziemne pod warunkiem prowadzenia badań archeologicznych (tj. nadzoru i ratowniczych badań wykopaliskowych). Z zasady tej wyłączone są obiekty o własnej formie krajobrazowej gdzie wszelkie roboty ziemne są całkowicie zakazane (np. grodziska).

W granicach administracyjnych gminy Krapkowice znajduje się 142 stanowisk archeologicznych, będących w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu.

W myśl przepisów ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochroną konserwatorską objęte są wszystkie stanowiska archeologiczne zlokalizowane na obszarze gminy Krapkowice tj. zarówno stanowiska rejestrowe jak i ewidencyjne.

5.3. ZABYTKI OBJĘTE PRAWNYMI FORMAMI OCHRONY I ICH STAN ZACHOWANIA

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t.j. Dz.U. 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) formami ochrony zabytków są:

- wpis obiektu do rejestru zabytków,
- uznanie go za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenie ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

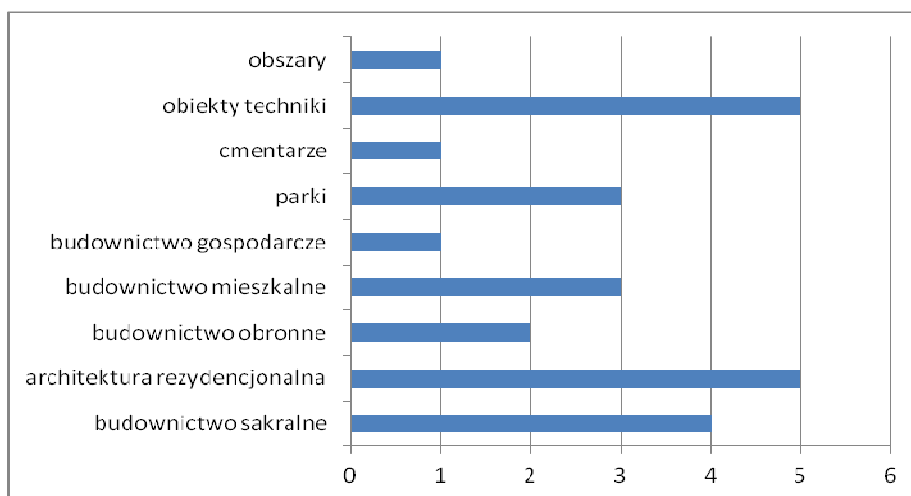
W gminie Krapkowice funkcjonują dotychczas dwie formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków,
- ustalenia ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

brak jest obiektów uznanych za pomnik historii oraz parków kulturowych.

W rejestrze zabytków nieruchomych znajduje się łącznie **28** obiektów reprezentujących wszystkie kategorie zabytków; budynki sakralne (kościół), obiekty rezydencjonalne (zamki, pałace, dwory), budownictwo obronne, budownictwo mieszkalne, parki, cmentarze, budownictwo gospodarcze (spichlerze), obiekty techniki (wieże wodne, śluzy, wapienniki) zabytkowe obszary (układ urbanistyczny) i inne (mogły).

• budownictwo sakralne	4
• architektura rezydencjonalna	5
• budownictwo obronne	2
• budownictwo mieszkalne	3
• budownictwo gospodarcze	1
• parki	3
• cmentarze	1
• obiekty techniki	5
• obszary	1

Wykres obrazujący ilość obiektów w poszczególnych kategoriach wpisanych do rejestru zabytków.

Z analizy wykresu wynika, że na terenie gminy Krakowice dominującymi obiektami objętymi tą formą ochrony są obiekty techniki i architektura rezydencjonalna.

Szczególnym rodzajem wpisu do rejestru zabytków jest wpis obszarowy. Obejmuje on zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 12 historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg.

Na terenie gminy Krapkowice wpisem takim zgodnie z treścią decyzji objęte jest „Stare miasto w granicach średniowiecznego założenia miasta zamknięte ulicami: Basztową, Targową i Brzegiem Odry. W nieregularnym owalu starego miasta układ szachownicowy, którego ośrodkiem czworoboczny Rynek z ulicami wybiegającymi parami z naroży”.

Stare miasto w obszarze średniowiecznego układu urbanistycznego wpisane jest do rejestru zabytków pod numerem 197/56 z decyzją z dnia 27.04.1956 r.

Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków zawarto w załączonej tabeli (pkt 13.1).

Zasady prowadzenia prac w obiektach wpisanych do rejestru zabytków określa art. 36 ust.1-12 ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami.

Zgodnie z art. 36.1. pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- 5) prowadzenie badań archeologicznych;
- 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 7) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
- 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- 10) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, 443 i 774) oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;
- 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

Art. 36. 3. mówi: Pozwolenia, o których mowa w ust. 1, mogą określać warunki, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

Zgodnie z art. 36. 4. Wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 9 i 11, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

A myśl art. 36. 5. Pozwolenia, o których mowa w ust. 1, wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub

jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.

Art. 36. 6. Pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.

Art. 36. 7. Pozwolenie na prowadzenie badań konserwatorskich i architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru albo badań archeologicznych lub poszukiwań ukrytych bądź porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, wydaje się również na wniosek osób fizycznych albo jednostek organizacyjnych zamierzających prowadzić te badania lub poszukiwania. W przypadku nieuzyskania zgody właściciela lub posiadacza nieruchomości na przeprowadzenie tych badań lub poszukiwań przepisy art. 30 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

Zgodnie z art. 36. 8. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

Ponadto w stosunku do obiektów wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzki konserwator zabytków sprawuje nadzór konserwatorski polegający w szczególności na:

- prowadzeniu kontroli przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 38.1.),
- przy wykonywaniu kontroli osoby są uprawnione do: 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku; 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem; 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzonej dokumentacją; 4) żądania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli; 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli; 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.

W przypadku prowadzenia bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu zgodnie z art. 43. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru; 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu; 3) badań archeologicznych; 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12.

W przypadku, gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy zabytku wpisanym do rejestru prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, architektoniczne lub podjęto inne działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję: 1) nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo 2) zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazany sposób i w określonym terminie (art. 45.1).

Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa

rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie, w terminie określonym w tej decyzji, prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku (art. 49.1).

Zgodnie z art. 74. obiekty wpisane do rejestry zabytków mogą być przedmiotem dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru. Dotacja może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa "Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego";
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Dziedzictwo kulturowe oprócz ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków chronione jest też ustaleniami zawartymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Jako akty prawa miejscowego stanowią one podstawę planowania przestrzennego w gminie. Mają one wiążące i nadrzędne znaczenie dla procesów inwestycyjnych i gospodarki nieruchomościami. Ustalenia dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu w mpzp powinny sprzyjać ochronie zabytków.

Na obszarze gminy wyznaczone są strefy ochronne dla obiektów zabytkowych i zespołów: dla obszaru starego miasta w Krapkowicach, zamku w Otmęcie i zespołu pieców wapienniczych przy ul. Opolskiej w Krapkowicach, dla zespołów pałacowych w Dąbrówce Górnej i Rogowie Opolskim, oraz na obszarach skupisk stanowisk archeologicznych w okolicach wsi Steblów, Żywocice i Żużela.

Miasto Krapkowice:

- strefa A ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje obszar dawnego miasta lokacyjnego w obrębie linii murów miejskich wraz z zamkiem i fragmentami murów miejskich oraz zespół pieców wapienniczych.
- strefa B obejmuje: tereny zachowanej, zabytkowej zabudowy średniejskiej.
- strefa K ochrony krajobrazu obejmuje: tereny od północno-wschodniej części miasta, wzdłuż rzeki Odry i ujścia Osobłogi, o dużych wartościach krajobrazowych i rekreacyjnych.
- strefa E – ekspozycji układu – panoramy, otwarcia widokowe miasta, zasadniczo wzdłuż ciągów komunikacyjnych, na kierunkach od strony dróg dojazdowych do miasta.
- strefa OW – obserwacji archeologicznej – pokrywająca się ze strefą A. Strefa obejmuje rozpoznanie i potencjalne obszary eksploracji archeologicznej.

Krapkowice-Otmęt

- strefa A – ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmująca ruiny zamku oraz teren dawnego podgrodzia z pozostałościami zabudowań, od kościoła do rzeki Odry.
- strefa B – obejmuje tereny zachowanej, zabytkowej zabudowy średniejskiej.
- strefa OW – obserwacji archeologicznej: pokrywająca się ze strefą A. Strefa obejmuje rozpoznanie i potencjalne obszary eksploracji archeologicznej.

Rogów Opolski:

- strefa A – ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmującej teren zespołu zamkowo-parkowego. W strefie zakłada się bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich zachowania i utrzymania

oryginalnych struktur. Dopuszcza się adaptację i modernizację budowli i terenów do współczesnej funkcji bez możliwości wprowadzania nowych obiektów budowlanych.

- strefa OW – obserwacji archeologicznej: pokrywająca się ze strefą A. Strefa obejmuje rozpoznanie i potencjalne obszary eksploracji archeologicznej.

Dąbrówka Górna:

- strefa A – ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmującej teren zespołu zamkowo-parkowego. W strefie zakłada się bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich zachowania i utrzymania oryginalnych struktur. Dopuszcza się adaptację i modernizację budowli i terenów do współczesnej funkcji bez możliwości wprowadzania nowych obiektów budowlanych.
- strefa OW – obserwacji archeologicznej: pokrywająca się ze strefą A. Strefa obejmuje rozpoznanie i potencjalne obszary eksploracji archeologicznej.

Stan zachowania zabytków nieruchomych objętych ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków jest zróżnicowany, co przedstawia poniższa tabela.

l.p.	Miejscowość	Obiekt	Stan zachowania
1	Dąbrówka Górna	Pałac	Obiekt nieużytkowany i niezagospodarowany. Z powodu braku prowadzenia niezbędnych prac remontowych jego stan ulega postępującemu pogorszeniu. Odpadają tynki elewacyjne z detalem, niezabezpieczone okna umożliwiają przenikanie negatywnych warunków atmosferycznych do wnętrza. Stan dachu wymaga remontu – skorodowane blaszane pokrycie.
2	Dąbrówka Górna	Park	Zanieczyszczony ekspansywnie rozrastającym się samosiewem. Liczne drzewa wymagają cięć pielęgnacyjnych. Układ ścieżek zatarty. Staw zarośnięty. Park wymaga przeprowadzenia cięć pielęgnacyjnych i prac melioracyjnych. Konieczne staje się przywrócenie dawnych cech stylowych parku.
3	Kórnica	Kościół parafialny pw. św. Fabiana i Sebastiana	Kościół użytkowany na cele sakralne i remontowany na bieżąco w niezbędnym zakresie. Wymagany remont elewacji z rewaloryzacją cech stylowych.
4	Kórnica	Spichlerz folwarczny	Obiekt zaniedbany, w złym stanie technicznym, nieszczelne ceramiczne pokrycie dachu z licznymi ubytkami dachówek i gąsiorów. Mury zawilgocone, tynki zmurzałe i odspojone z licznymi ubytkami do cegły. Wymaga pilnych prac remontowych,
5	Krapkowice	Stare miasto	Zachowany historyczny układ przestrzenny, sieć komunikacyjna i kwartały zabudowy. Stan zachowania dobry.
6	Krapkowice	Kościół parafialny pw. św. Mikołaja	Stan zachowania dobry. Kościół użytkowany i na bieżąco remontowany. W ostatnim czasie wymieniono instalację grzewczą, planowany jest

			remont elewacji oraz malowanie wnętrza.
7	Krapkowice	Zamek	Użytkowany przez zespół szkół, na bieżąco remontowany. W ostatnich latach przeprowadzono wymianę pokrycia dachowego nad częścią zamku oraz prace konserwatorskie późnobarokowego portalu w elewacji wschodniej. Wykonano też stabilizację skarpy i odbudowę tarasów. Obiekt wymaga kontynuacji prac remontowych.
8	Krapkowice	Zespół murów obronnych	Zachowane fragmenty murów znajdują się w dobrym stanie technicznym, lico muru wymaga oczyszczenia i renowacji spoin.
9	Krapkowice	Wieża Bramy Górnej	Stan bardzo dobry. Obiekt po remoncie i konserwacji kamiennych elewacji oraz wymianie attykowego zwieńczenia.
10	Krapkowice	Wieża wodna	Wieża silnie zarośnięta bluszczem, co uniemożliwia ocenę stanu technicznego. Wymaga usunięcia roślinności i prac zabezpieczająco-konserwatorskich.
11	Krapkowice	Dom	Budynek użytkowany, stan elewacji zaniedbany, występują lokalne odspojenia tynków i ubytki wyprawy elewacyjnej.
12	Krapkowice	Dom zakonny Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety	Budynek użytkowany. Stan dobry.
13	Krapkowice	Piec wapienniczy	Obiekt nieużytkowany, zaniedbany. Koronę murów porastają samosiewy rozsadzając systemem korzeniowym wątek muru. Liczne ubytki spoin powodują degradację kamiennych elewacji. Obiekt wymaga pilnych prac remontowych i zabezpieczających.
14	Krapkowice	Piec wapienniczy	Obiekt nieużytkowany, zaniedbany. Koronę murów porastają samosiewy rozsadzając systemem korzeniowym wątek muru. Liczne ubytki spoin powodują degradację kamiennych elewacji. Obiekt wymaga pilnych prac remontowych i zabezpieczających.
15	Krapkowice	Piec wapienniczy	Obiekt nieużytkowany, zaniedbany. Koronę murów porastają samosiewy rozsadzając systemem korzeniowym wątek muru. Liczne ubytki spoin powodują degradację kamiennych elewacji. Obiekt wymaga pilnych prac remontowych i zabezpieczających.
16	Krapkowice	Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia	Kościół użytkowany zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem. Stan zachowania dobry.
17	Krapkowice	Ruina zamku	Wymaga prac zabezpieczających.
18	Krapkowice	Park z wieżą obronną	Park w stanie dobrym, ruina wymaga prac zabezpieczających.
19	Krapkowice	Śluza mała-komorowa	Stan zachowania niedostateczny. Liczne uszkodzenia ścian komory i dna. Stalowe wrota skorodowane, nieszczelne. Wymagany pilny remont i konserwacja urządzeń i mechanizmów.

20	Krapkowice	Cmentarz żydowski	Nieużytkowany, zabezpieczony, okresowo porządkowany. Wymaga dalszych prac pielęgnacyjnych zieleni cmentarnej.
21	Krapkowice	Mogiła Powstańców Śląskich	Stan dobry.
22	Krapkowice	Grób Saperu Bączka	Stan dobry.
23	Rogów Opolski	Kościół parafialny pw. św. Filipa i Jakuba Starszego	Kościół użytkowany zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem. Stan zachowania dobry.
24	Rogów Opolski	Zamek	Zamek użytkowany na cele biblioteczne, po remoncie elewacji. Stan zachowania dobry.
25	Rogów Opolski	Dom kawalerski „Kavalierhaus”	Obiekt po kapitalnym remoncie, stan dobry.
26	Rogów Opolski	Park krajobrazowy	Park utrzymywany na bieżąco w dobrym stanie.
27	Stebłów	Mogiła Zbiorowa Żołnierzy II Wojny Światowej	Stan dostateczny.
28	Żużela	Dwór	Obiekt w trakcie prac remontowo-modernizacyjnych.

5.4. ZABYTKI W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Zabytki nieruchome

Zgodnie z art. 22 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ewidencja zabytków i opiece nad zabytkami obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości spoczywa na wójcie (burmistrzu, prezydencie) gminy.

Gminna ewidencja ma formę zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna ewidencja nie jest dokumentem zamkniętym; winna być uzupełniana, aktualizowana i weryfikowana. Ewidencją zostały objęte zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych.

Zmiany w ewidencji nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 21 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami gminna ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki.

Gminna ewidencja zabytków nieruchomości obejmuje 184 obiekty i przechowywana jest w Urzędzie Gminy w Krapkowicach. Znajdują się w niej obiekty architektury i budownictwa, parki, cmentarze, układy ruralistyczne, zespoły budowlane, zabytkowe obszary.

O włączeniu zabytku do gminnej ewidencji zabytków decydował:

- Czas powstania obiektu.
- Stopień zachowania walorów zabytkowych.
- Funkcja obiektu i wpływ jego formy na ogólny charakter zabudowy miejscowości.
- Wartość historyczna i artystyczna.

Gminna ewidencja zabytków nie jest formą ochrony jednakże budynki i obszary objęte ewidencją chronione są na podstawie ujęcia ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy (art. 19 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Ponadto w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 39, ust. 3 ustawy prawo budowlane).

Na obszarach wiejskich stan zachowania dziedzictwa kulturowego podlega podobnym procesom jak w mieście Krapkowice; zabytki są remontowane i utrzymywane w dobrym stanie technicznym, kościoły są remontowane i poddawane pracom konserwatorskim.

Niestety także w obszarach wiejskich obserwuje się nadmierną dążność do modernizacji i przekształceń ze szkodą dla autentyczności zabytków, głównie budownictwa mieszkalnego. Zagrożeniem są termomodernizacje, wymiana stolarki okiennej na PCV, zmiana ceramicznego pokrycia dachów na dachówkę cementową lub blachodachówkę. Modernizacje te nie omijają niestety obiektów sakralnych. Negatywnym przykładem jest remont kapliczki - dzwonnicy w Ściborowicach, której ceglane elewacje otynkowano w części dolnej.

Do dotychczasowej ewidencji zabytków liczącej 178 obiektów wprowadzono dodatkowo 6 obiektów, w tym 5 wpisanych do rejestru zabytków z terenu miasta Krapkowice i 1 kapliczka we wsi Żuzela.

Zabytki znajdujące się w ewidencji zabytków gminy to obiekty kształtujące wiejski krajobraz kulturowy. Głównie są to budynki mieszkalne - murowane, zlokalizowane wzdłuż głównych ulic zabudowy wiejskiej. W ewidencji znajdują się także obiekty sakralne (kościół, kaplice, kapliczki) oraz budynki użyteczności publicznej (szkoły), budynki przemysłowe oraz zabytkowe zespoły budowlane i obszary ruralistyczne.

Obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków a posiadające szczególnie cenne wartości historyczne, artystyczne i naukowe mogą zostać objęte ścisłą ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków.

Prace budowlane prowadzone w obiektach figurujących w ewidencji zabytków, na które należy uzyskać pozwolenie na budowę wymagają zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy Prawo Budowlane uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Zabytki ujęte w ewidencji podlegają ochronie w zakresie:

- ograniczenia zmiany gabarytów i wykonywania rozbudowy i nadbudowy,
- zakazu ocieplania po stronie zewnętrznej budynków z elewacjami z bogatą dekoracją architektoniczną o cechach regionalnych (posiadających wystrój sztukatorski, boniowanie, gzymsy i opaski, herby, napisy i inne formy detalu architektonicznego) lub z cegły licowej,
- zakaz zamurowywania okien i wymiany stolarki okiennej na nową o innych wymiarach i bez nawiązania do dotychczasowych podziałów okien,
- zakaz zamurowywania drzwi wejściowych i wymiany stolarki drzwi na nowe bez nawiązania do formy tradycyjnej
- zakaz tynkowania i malowania części elewacji budynku w sposób wyróżniający ją z całości budynku,
- ograniczenie likwidacji wystroju, wybijania otworów bez nawiązania do kompozycji budynku i mocowania reklam zasłaniających wystrój.

5.5. ZABYTKI O NAJWAŻNIEJSZYM ZNACZENIU DLA GMINY - CHARAKTERYSTYKA ORAZ OCENA STANU ZACHOWANIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Omówiony w pkt 5.2 stan dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Krapkowice pozwala na wyłonienie najistotniejszych zabytków determinujących specyfikę krajobrazu kulturowego gminy. O charakterze gminy i postrzeganiu jej przez turystów decyduje głównie oblicze kulturowe miasta. Tereny wiejskie nie wyróżniają się niczym szczególnym od innych obszarów wiejskich Opolszczyzny.

Oblicze kulturowe miasta Krapkowice określają dwie kategorie zabytków:

- związane z historią,
- związane z rozwojem gospodarczym.

W oparciu o te determinanty rozwinęła się architektura rezydencjonalna i architektura przemysłowa, która wyróżnia Krapkowice na tle innych miast województwa opolskiego. Nie sposób znaleźć miasta, które posiada w swoich granicach dwa zespoły zamkowe oraz zabytki techniki i przemysłu reprezentujące różne dziedziny gospodarki.

Obiekty o najważniejszym znaczeniu dla gminy to:

- **Zamek w Krapkowicach** ze względu na posiadaną wartość historyczną ważną w skali całego regionu, naukową i artystyczną. Budowla ta kształtuje panoramę miasta od strony wschodniej. Potężna budowla widoczna jest z drugiej strony Odry, z terenu Otmętu. Lokalizacja nad wysoką skarpią rzeki czyni z obiektu atrakcyjny turystycznie i krajobrazowo obiekt. Wewnątrz zamku zachowały się pozostałości renesansowych krużganków, które zachęcają do zwiedzania.
- **Ruiny zamku w Otmęcie** – urzekają malowniczością i romantyką, otoczone parkiem mogą stać się oprawą imprez kulturalnych, widowisk, koncertów itp.
- **Mury obronne w Krapkowicach** w ramach starego miasta są przykładem średniowiecznych obwarowań. Prezentują wczesną sztukę oblężniczą charakteryzującą się zastosowaniem pionowego, nierozczłonkowanego „ścianowego” systemu obronnego.
- **Wieża Bramy Górnej** – gotycko renesansowa budowla włączona w system umocnień miasta.
- **Wieża wodna** w parku – jest unikalnym przykładem rozwiązań kanalizacyjnych z XVI w. Dokumentuje historyczny etap w dziedzinie dostarczania wody do miasta. Jedna z trzech tego typu na Opolszczyźnie.
- **Młyn przemysłowy** przy ul. Młyńskiej, nieopodal zamku i ujścia Osobłogi do Odry, jest ciekawym zabytkiem techniki o dużych walorach turystycznych.
- **Zespół pieców wapienniczych przy ul. Opolskiej** – piece szybowe do wypału wapna są świadectwem regionalnego przemysłu i początku rozwoju przemysłowego Krapkowic. Ich wartość jest wielopłaszczyznowa, są cenne nie tylko ze względów historycznych, ale i technicznych oraz naukowych, bowiem dokumentują nieużytkowaną już dziś technologię wypału wapna.
- **Fabryka Papieru i Celulozy w Krapkowicach** - kompleks budynków produkcyjnych w stylu historyzującym z dominującą w krajobrazie miasta przemysłową, wodociągową wieżą ciśnieniową, nawiązującą do średniowiecznych wież obronnych. Elewacje budynków z czerwonej cegły zostały zrytmizowane układem okien zamkniętych łukiem i rozdzielonych pilastrami. Stanowią atrakcję

architektoniczną miasta.

- **Zespół stopnia wodnego Krapkowie** – złożony z jazu sektorowego, służy dużej o wymiarach 9,6 m × 187,0 m i służy małej komorowej o wym. 9,6 m × 54,2 m. Może być wykorzystany do turystyki wodnej, Posiada wybitne walory krajobrazowe połączone z cennymi wartościami technicznymi.

Bogate tradycje historyczne i kulturowe przejawiające się licznymi, cennymi obiektami zabytkowymi mogą stać się podstawą do rozwoju usług turystycznych miasta.

Również na terenach wiejskich zlokalizowane są obiekty zabytkowe o wysokiej wartości architektonicznej i historycznej. Podobnie jak w mieście mogą stanowić podstawę dla rozwoju turystyki kulturowej. Należą do nich m.in. zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem w Dąbrówce Górnej i Rogowie Opolskim.

Niezwykle cenne są też wszystkie przejawy tradycji technicznej na obszarach wiejskich. Nielicznie zachowane obiekty są unikalnymi świadkami minionej epoki. Wśród zabytków techniki wyróżnić należy wiatrak typu holenderskiego w Rogowie Opolskim i XVIII wieczny spichlerz w Kórnicy. Jeżeli zostaną zrewitalizowane i odpowiednio zagospodarowane mogą tworzyć kolejną atrakcję dla zwiedzających i stać się elementem przyciągającym do gminy.

Opieka i pomoc gminy winna być ukierunkowana na wspieranie wszystkich działań związanych z konserwacją i promocją tych obiektów.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

W celu określenia priorytetów Programu Opieki nad Zabytkami oraz możliwości w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Krapkowie posłużono się analizą SWOT.

Stan zachowania zabytkowych obiektów na terenie gminy jest ogólnie średni. Dotyczy to zarówno obiektów sakralnych, rezydencjonalnych, przemysłowych i zabudowy wiejskiej. W obiektach sakralnych prowadzone są sukcesywnie prace remontowo-rewaloryzacyjne. Wszystkie kościoły, kaplice i kapliczki znajdują się w dobrym stanie technicznym.

Budynki mieszkalne w większości także są w dobrym stanie technicznym. Zagrożeniem dla nich są procesy modernizacyjne (ocieplenie zewnętrzne, wymiana okien i pokrycia dachu) prowadzące do zatarcia pierwotnych cech architektonicznych. Ogólnie gmina należy do zadbanych rejonów województwa opolskiego. Analiza szans i zagrożeń oraz mocnych i słabych stron wynikająca z oceny stanu dziedzictwa kulturowego przedstawia się następująco:

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ drogowa dostępność komunikacyjna ▪ położenie geograficzne, bliskość miasta Opola ▪ potencjał turystyczny: bogactwo zabytków: układ urbanistyczny starego miasta z zabytkowym zamkiem, kościołem, murami miejskimi, zachowane zespoły architektury rezydencjonalnej, sakralnej o wielowiekowej historii, liczne przykłady architektury przemysłowej i zabytków techniki, m.in. wapienniki, ▪ walory przyrodnicze gminy – zieleń niska i wysoka wzdłuż brzegów Odry i Osobłogi ▪ wody otwarte, w tym rzeka Odra i Osobłoga ▪ parki ▪ wysokie kompetencje administracji samorządowej ▪ kompleksy leśne w tym chronionego krajobrazu Bory Niemodlińskie w płn.-zach. części gminy ▪ możliwości rozwojowe wsi w oparciu o rolnictwo i agroturystykę. ▪ obecność w gminie ośrodka miejskiego (Krapkowice) ▪ różnorodność zasobów zabytkowych, cenne walory architektoniczno-krajobrazowe miasta ▪ zachowane stanowiska archeologiczne ▪ akcentowanie w planach rozwojowych gminy rozwoju turystyki także w oparciu o zasoby zabytkowe ▪ dbałość mieszkańców o wygląd swoich miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczające dofinansowanie do projektów dotyczących remontów, konserwacji zabytków, w tym dla prywatnych właścicieli ▪ zanikanie tradycyjnej sztuki budowlanej i form budowlanych oraz zanik stosowania tradycyjnych materiałów ▪ brak lub niska wiedza o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów historycznych ▪ brak oznakowania atrakcji turystycznych, tablic informacyjnych ▪ brak infrastruktury turystycznej i noclegowej na terenach wiejskich ▪ duża ilość zmodernizowanych zabytków bez zachowania pierwotnych elementów ▪ opuszczone zabytkowe domostwa i ich pogarszający się stan zachowania ▪ brak świadomości wartości zabytkowej wśród mieszkańców ▪ niewystarczający stan zabezpieczenia cmentarza żydowskiego, postępujący proces jego zniszczenia ▪ brak muzeum miejskiego ▪ niski stopień rozwoju infrastruktury turystycznej ▪ niewykorzystanie potencjału agroturystycznego gminy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ współfinansowanie z budżetu Gminy prac przy obiektach zabytkowych ▪ podtrzymanie tradycji, obrzędowości ludowej i ochrona ginących zawodów ▪ stworzenie warunków do wykorzystania zasobu dziedzictwa materialnego do rozwoju turystyki kulturowej ▪ rozwój bazy agroturystycznej ▪ stworzenie i promocja wzorców architektonicznych nawiązujących do lokalnej tradycji ▪ współpraca gminy z sąsiednimi samorządami ▪ rozwój współpracy transgranicznej ▪ wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego jako jednej z atrakcji regionu, w tym dotychczas mniej rozpowszechnionych jego elementów (obiekty przemysłowe, budownictwo rezydencjonalne) ▪ zwiększeni świadomości poprzez wydawanie informatorów ▪ opracowanie produktu turystycznego gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ekspansja inwestycyjna w zabytkowe obiekty, wprowadzanie obcych elementów w nowej zabudowie, np. wysuniętych okapów czy agresywnej kolorystyki. ▪ dewaloryzacja krajobrazu kulturowego, przez wprowadzanie nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach ▪ brak dostatecznego oznakowania zabytków ▪ niedostateczna edukacja na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego ▪ emigracja młodych ludzi z terenu gminy ▪ rosnąca migracja ludności, skutkująca opuszczaniem domostw ▪ brak dostatecznego nadzoru nad remontami i przebudowaniami obiektów zabytkowych. ▪ skomplikowane procedury w ubieganiu się o środki zewnętrzne ▪ postępująca modernizacja wsi bez poszanowanie starej tkanki.

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Podstawowym celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest **ochrona i rewaloryzacja obiektów i obszarów zabytkowych, ochrona krajobrazu kulturowego w celu wykorzystania dziedzictwa kulturowego dla rozwoju społecznego i gospodarczego, rozwoju turystyki oraz działalności kulturowej**. Cel ten zgodny jest z celami Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2011-2014 przyjętego uchwałą Nr V/76/2011 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 29 marca 2011 r. zakładającymi:

- Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa.
- Ochronę i kształtowanie krajobrazu kulturowego.
- Promocję regionalnego dziedzictwa kulturowego i rozwój tożsamości regionalnej.

oraz celami zapisanymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego.

7.1 Priorytety programu nad zabytkami, kierunki działań i zadania.

Powyższy cel można realizować przez następujące priorytety:

Priorytet 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju społeczno-gospodarczego
--

Kierunek działań: Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

Zadania:

- Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych:
 - a) wpisanych do rejestru zabytków stanowiących własność gminy:
 - szybowe piece wapiennicze przy ul. Opolskiej 69a i 77 – w oparciu o dokumentację konserwatorską należy przeprowadzić remont i zagospodarowanie obiektów do celów ekspozycji i prezentacji historycznej technologii wypału wapna w formie otwartego muzeum techniki,
 - piec szybowy przy ul. Opolskiej 75 - podjęcie działań w celu przejęcia na własność gminy wapiennika, co umożliwi ochronę całego kompleksu,
 - wieża wodna na terenie parku, ul. Kozielska – należy przeprowadzić remont konserwatorski kamiennych murów, wyeksponować zabytek w przestrzeni parku miejskiego oraz opracować informację turystyczną o wartości XVI w. zabytku,
 - cmentarz żydowski, ul. Kolejowa – rewaloryzacja zieleni cmentarnej, uporządkowanie macew, remont ogrodzenia,
 - park miejski ul. Kozielska – rewaloryzacja parku w oparciu o materiały archiwalne z wykorzystaniem sztucznych ruin, przywróceniem punktów widokowych, mostków itp.
 - mury miejskie – kontynuacja remontu muru miejskiego w części północno-wschodniej miasta, renowacja lica muru, usunięcie samosiewów, uzupełnienie spoin.

- stare miasto – długofalowa rewaloryzacja zabytkowego układu urbanistycznego poprzez systematyczną renowację kamienic przyrynkowych i nawierzchni rynku

b) ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków stanowiących własność gminy:

- wieża zegarowa w zespole papierni przy ul. Opolskiej 94 - należy podjąć działania w celu przeprowadzenia remontu budowlano-konserwatorskiego oraz zagospodarowania obiektu na funkcję wieży widokowej i ekspozycji historii przemysłu papierniczego w Krapkowicach oraz udostępnienia jej dla zwiedzających.
 - ruina romantyczna przy drodze krajowej nr 45, uporządkowanie otoczenia, oczyszczenie elewacji, udostępnienie dla zwiedzających.
- Opracowanie długofalowego, uwzględniającego kompleksowość działań planu remontów obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych.
 - Prowadzenie okresowych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność gminy, w celu monitorowania stanu technicznego i podejmowania działań zapobiegających ewentualnemu zniszczeniu.
 - Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków uznanych za najważniejsze dla gminy a znajdujących się obecnie w złym stanie technicznym, zwłaszcza wieży zegarowej przy papierni, zespołu pieców wapienniczych, oraz wieży wodnej.
 - Pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w pozyskaniu środków zewnętrznych na odnowę zabytków, przygotowanie aktualnych informacji o możliwościach starania się o środki finansowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych (współpraca ze Starostwem Powiatowym w sprawie kontynuacji remontu dachu zamku w Krapkowicach).
 - Dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach nie będących własnością gminy w postaci uchwały Rady Gminy w sprawie dotacji na prace remontowo-konserwatorskie.
 - Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą.
 - Rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (parku miejskiego, zieleni cmentarnej)
 - Zachowanie historycznego rozplanowania miasta z jego średniowieczną siecią ulic, nie przekształcanie przebiegu obwodu umocnień miasta, granic zabudowy blokowej oraz granic działek, uczytelnienie granic Starego Miasta (w granicach miejskich murów obronnych).

Kierunek działań: Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne.

Zadania:

- Określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych.
- Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni gminnym parku, cmentarzach.
- Oznakowanie zabytków wraz z podaniem podstawowych informacji historycznych o obiektach.

- Wykorzystanie murów obronnych, kamieniczek przyrynkowych, zamku z tarasami, wieży wodnej, romantycznej ruiny parkowej i parku, kościołów: parafialnego i poewangelickiego, do wyznaczenia trasy turystycznej - pieszej po najciekawszych zabytkach miasta.
- Wyznaczenie trasy turystycznej, rowerowej szlakiem krapkowickich zabytków techniki obejmującej: młyn przy ul. Młyńskiej, wieżę wodną, wodociągową wieżę ciśnień, zespół trzech pieców wapienniczych przy ul. Opolskiej, dworzec kolejowy przy ul. Dworcowej, kompleks obiektów papierni przy ul. Opolskiej, zespół stopnia wodnego Krapkowice z zabytkowymi śluzami, kompleks obiektów dawnej fabryki obuwia Otmęt przy ul. Kilińskiego, oraz wiatrak w Rogowie Opolskim.
- Wyznaczenie trasy turystycznej, rowerowej szlakiem krapkowickich zabytków architektury rezydencjonalnej obejmującej: zamek w Krapkowicach, ruiny zamku w Krapkowicach-Otmęcie, zespół zamkowo-parkowy w Rogowie Opolskim, zespół pałacowo-parkowy w folwarkiem w Dąbrówce Górnej.
- Promocja turystycznych walorów cmentarzy na terenie gminy.
- Wprowadzenie dodatkowego oznakowania obiektów zabytkowych na drogach wojewódzkich, powiatowych, gminnych w celu ułatwienia dojazdu do tych obiektów
- Iluminacja świetlana panoramy miasta od strony wschodniej, ekspozycja zamku.

Kierunek działań: Utrwalanie zasobów dziedzictwa kulturowego i zasad ochrony w świadomości mieszkańców.

Zadania:

- Promowanie działań związanych z ochroną zabytków w szkołach.
- Propagowanie idei lokalnej specyfiki budowlanej i zachowania ciągłości tradycji.
- Prowadzenie działań mających na celu poprawę wizerunku i estetyki przestrzeni publicznej np. poprzez promocję dobrych praktyk – organizowanie i patronowanie konkursom na najlepiej utrzymany zabytek oraz na nowe realizacje najlepiej wpisujące się w tradycyjny krajobraz.
- Wspieranie inicjatyw kulturalnych, promocja regionalnego folkloru jako atrakcji turystycznej.
- Wydanie publikacji o wartościach zabytkowych gminy m.in. dla potrzeb promocyjnych (przewodnik po zabytkach gminy).
- Tworzenie i promowanie szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych przebiegających w pobliżu obiektów zabytkowych tzw. turystyka kulturowa.

Priorytet 2: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego**Kierunek działań: Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego.****Zadania:**

- Ochrona i promocja odrębnych cech lokalnych, pielęgnacja tradycji oraz poszanowanie dla technicznego i przemysłowego dziedzictwa gminy.
- Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji).
- Walka z samowolami budowlanymi.
- Ochrona panoram oraz przedpola widokowych wsi o wartościach kulturowych.
- Ochrona zieleni przydrożnej, alei ze starodrzewem.

Kierunek działań: Aktualizacja zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Krapkowice.**Zadania**

- Aktualizowanie inwentaryzacji zasobów zabytkowych gminy (gminna ewidencja zabytków) po dwóch latach obowiązywania programu, polegająca na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących i gruntowanie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji itp. oraz wprowadzeniu nowych obiektów, dotąd nie objętych ewidencją, a posiadających wartości zabytkowe, ważne dla kulturowej tożsamości regionu.
- Zachęcanie właścicieli obiektów - instytucji i osób prywatnych do składania wniosków do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o dokonanie wpisu do rejestru zabytków.

Do cennych zabytków kwalifikujących się do wpisu do rejestru zabytków zaliczyć można:

- zespół obiektów papierni przy ul. Opolskiej w Krapkowicach z wieżą zegarową
- dawną fabrykę obuwia firmy Bata przy ul. Kilińskiego w Krapkowicach-Otmęcie,
- zespół wodociągów miejskich z wodociągową wieżą ciśnień w Krapkowicach.

Kierunek działań: Ochrona układów ruralistycznych na obszarach wiejskich.**Zadania**

- Poprawa ładu przestrzennego wsi oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa poprzez:
 - ✓ ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, historycznych podziałów oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy

- ✓ wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrów wsi oraz historycznych siedlisk w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy
- ✓ dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie rozplanowania, skali i bryły zabudowy przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej oraz nawiązywanie formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej. Nowa zabudowa nie może dominować nad zabudową historyczną, a wszelka działalność inwestycyjna musi uwzględniać istniejące już związki przestrzenne i planistyczne.

Priorytet 3: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości.

Kierunek działań: **Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy:**

Zadania:

- udostępnienie wykazu gminnej ewidencji zabytków na stronie internetowej gminy wraz z informacją o prawnych uwarunkowaniach GEZ.
- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskiwania dotacji na ich remont i rewaloryzację,
- opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji, ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego.
- stworzenie pełnowartościowych wersji językowych serwisów gminnych poświęconych najcenniejszym zabytkom (angielski, czeski, niemiecki)

Kierunek zadań: **Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym:**

Zadania:

- bieżący monitoring i weryfikacja substancji ujętej w gminnej ewidencji zabytków
- wykonywanie prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, badania historyczno-architektoniczne zabytków planowanych do remontu, opracowanie katalogu typowej zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego).
- finansowanie wykonania inwentaryzacji architektoniczno-konserwatorskiej zagrożonych obiektów zabytkowych.

Kierunki zadań: **Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej:**

Zadania:

- Wykreowanie produktów turystyki kulturalnej w oparciu o historyczne obiekty.

- dalszy rozwój oraz wyznaczenie szlaków turystycznych (rowerowych, pieszych, konnych, samochodowych) wzdłuż najważniejszych zabytków gminy oraz miejsc ważnych z uwagi na historię i tradycję regionu np. szlak zabytków techniki.
- organizacja imprez lokalnego zasięgu, przybliżających mieszkańcom gminy i regionu wartości historyczne gminy.

Priorytet 4. Ochrona dziedzictwa archeologicznego.

Zadania:

- Wspieranie działań mających na celu ochronę dziedzictwa archeologicznego.
- Wspieranie badań zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Priorytet 5. Ochrona zabytków ruchomych

Zadania:

- Wspieranie właścicieli ruchomych obiektów z terenu gminy Krapkowice w pozyskiwaniu dotacji na prace konserwatorskie, między innymi poprzez wskazywanie źródeł finansowania w zakresie konserwacji zabytków.
- Ze względu na niepełną ewidencję zabytków ruchomych, typu kapliczki niekubaturowe, krzyże przydrożne i pomniki będącą w posiadaniu WKZ, wskazanie właścicielom tych obiektów na możliwość zawnioskowania do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu o założenie dla nich kart ewidencyjnych.
- mając na uwadze fakt, iż liczba zabytków objętych wpisem do rejestru, stanowi ok. 50% aktualnych zasobów ewidencyjnych z terenu gminy, należy zaktywizować właścicieli tych obiektów o występowania do Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o dokonanie ich wpisu do rejestru.
- Dla celów turystycznych rozpropagowanie w formie wydawnictw (albumy, foldery) cennych zabytkowych wyposażenia obiektów sakralnych gminy Krapkowice.

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

W celu efektywnej realizacji programu opieki nad zabytkami zadania w nim określone powinny być oparte o następujące instrumenty:

- instrumenty prawne – wynikają one z przepisów ustawowych, np.: uchwalenie zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach, zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, tworzenie parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy. Do instrumentów prawnych zaliczamy m.in.:
 - dokumenty wydawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków,
 - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
 - programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.
- instrumenty finansowe – np. udzielanie dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i prace budowlane przy zabytkach będących własnością Gminy, korzystanie z programów uwzględniających dofinansowanie ze środków zagranicznych i krajowych, nagrody, ulgi finansowe,
- instrumenty społeczne – np. działania stymulujące w zakresie edukacji, promocji, informacji, tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami oraz rozwojem turystyki.
- instrumenty kontrolne - wśród instrumentów kontrolnych najważniejsza jest aktualizacja gminnej ewidencji zabytków oraz stały monitoring stanu zachowania dziedzictwa kulturowego oraz stanu zagospodarowania przestrzennego. Zaleca się co dwa lata sporządzenie sprawozdania z realizacji oraz aktualizację *Programu* przede wszystkim związaną z nowymi wymogami formalnymi dotyczącymi dokumentu, dostosowania go do nowych zapisów prawnych oraz możliwości finansowania głównie z funduszy europejskich.
- instrumenty koordynacji - m.in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z gminami sąsiednimi, ośrodkami naukowymi i akademickimi, związkami wyznaniowymi.

9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Program Opieki nad Zabytkami gminy Krapkowice zgodnie z art. 87 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami został opracowany na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego. Burmistrz co dwa lata ma obowiązek przedstawić Radzie Miasta sprawozdanie z realizacji Gminnego Programów Opieki nad Zabytkami. Po 4 latach Program należy zaktualizować i ponownie przedłożyć Radzie Miasta Krapkowice.

Celem działań monitorujących jest zapewnienie zgodności przedsięwzięć z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Wykonanie sprawozdania powinna poprzedzić ocena poziomu realizacji gminnego programu uwzględniająca:

- a) stopień wykonania zadań przyjętych do realizacji w okresie czteroletnim obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami,

b) efektywność ich wykonania. Ocena stanu realizacji programu powinna być przeprowadzana przez Radę Miasta przy ewentualnym udziale: Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i organizacji zajmujących się ochroną zabytków i opieką nad nimi.

Monitoring powinien objąć :

- monitoring rzeczowy, czyli obrazujący postęp we wdrażaniu działań w ramach przyjętych priorytetów
- monitoring finansowy, który dostarczy danych dotyczących finansowych aspektów realizacji programu.

Poniżej przedstawiono przykładowe kryteria i wskaźniki oceny realizowanych zadań.

- Poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami
- Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów.
- Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom.
- Liczba udzielonych dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach
- Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych.
- Liczba wniosków o skreślenie z rejestru zabytków nieistniejących.
- Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- Liczba utworzonych parków kulturowych.
- Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego).
- Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych.
- Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników).

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podstawową zasadę finansowania zadań z zakresu opieki nad zabytkami określa *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* z dnia 23 lipca 2003 roku. Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale 7 w/w Ustawy, obowiązek sprawowania opieki nad zabytkami, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku spoczywa na osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do zabytku. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej w/w tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest jej zadaniem własnym.

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych.

Ponieważ program jest zbiorem celów i zadań dla gminy, jako terytorium administracyjnego, a nie wyłącznie dla władz, także źródła finansowania nie odnoszą się wyłącznie do środków, którymi dysponuje gmina. Zakłada się zatem, że źródłem finansowania zadań wskazanych do realizacji w *Programie*, będą zarówno środki, które pozostają w dyspozycji gminy, jak również inne źródła zewnętrzne.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić na:

Źródła krajowe:

- dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- dotacje wojewódzkie, powiatowe, gminne
- inne źródła m.in.: programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Źródła zagraniczne:

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych.
- źródła poza unijne - Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG.
- inne źródła.

Informacje o zasadach i kryteriach dotyczących możliwości pozyskiwania środków finansowych na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami znajdują się na podanych poniżej stronach internetowych.

- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Promesa Ministra Kultury” – www.mkidn.gov.pl
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Dziedzictwo kulturowe” – www.mkidn.gov.pl
- Informacje odnośnie Programu "Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego" w ramach MF EOG 2009-2014 znajdują się na stronie: <http://www.eog2016.mkidn.gov.pl>
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Innowacyjna gospodarka”, projektu nr 6.4. *Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym* - www.interreg.gov.pl
- Informacje dotyczące programów operacyjnych „Regionalne programy operacyjne” – www.interreg.gov.pl
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” – www.minrol.gov.pl
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Kapitał ludzki” – www.mrr.gov.pl
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” – www.mrr.gov.pl
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Europejska współpraca terytorialna” – www.mrr.gov.pl

- Informacje dotyczące możliwości finansowania przy wykorzystaniu ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym - www.partnerstwopublicznoprywatne.info/ustawa_ppp.php
- Informacje o źródłach unijnych w ramach funduszy strukturalnych - www.funduszeuropejskie.gov.pl,
- Informacje o źródłach poza unijnych <http://www.eog2016.mkidn.gov.pl/>
Regulaminy dla każdego programu operacyjnego są opracowywane co roku. Wówczas ulegają zmianom terminy składania i rozliczania wniosków o dofinansowanie.

Z budżetu państwa, w ramach środków będących w dyspozycji Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków są udzielane dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Szczegółowe informacje są dostępne na stronie www.wuozopole.pl.

Dotacje:

Kwestie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytku w reguluje rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2005 r. (tj. Dz.U. z 2014 r. poz. 399).

Dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub posiadającej taki zabytek w trwałym zarządzie. Udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do wykonania w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac. W przypadku refundacji kosztów prac wniosek powinien być złożony w roku następującym po roku, w trakcie którego zakończono wszystkie prace objęte pozwoleniem.

Art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, określa szczegółowo wykaz działań, które mogą podlegać dofinansowaniu. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować wyłącznie nakłady konieczne poniesione na przeprowadzenie następujących działań:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;

17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Dotacja udzielana jest w wysokości 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Wysokość dotacji może być zwiększona do 100 % nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru jeżeli:

- zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Powyższe powinny uzasadniać odpowiednie ekspertyzy.

Łączna kwota dotacji nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót. Organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego udziela osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej zamierzającej realizować działania o których mowa w art. 31 ust. 1a, dotacji na przeprowadzenie nadań archeologicznych, o których mowa w art. 31 ust. 2, oraz wykonanie ich dokumentacji, w przypadku gdy koszt planowanych badań i ich dokumentacji będzie wyższy niż 2% kosztów planowanych działań. (art. 82 a,1.) ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Dotacja udzielana jest na zasadach określonych w art. 75, 76.1, 77, 78, ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Wniosek należy złożyć do 28 lutego, roku w którym ma być udzielona dotacja na dofinansowanie prac, które zostaną przeprowadzone, lub do 30 czerwca, roku w którym dotacja ma być udzielona na dofinansowanie prac przeprowadzonych w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku (refundacja).

Wniosek znajduje się na stronie www.wuozopole.pl.

Dotacje Gminy Krapkowice

Zasady udzielania dotacji z budżetu Gminy Krapkowice na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków określa uchwała nr X/114/2015 Rady Miejskiej z dnia 11.09.2015 r.

Z budżetu Gminy Krapkowice mogą być udzielane dotacje celowe na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku ruchomym lub nieruchomym, jeżeli zabytek ten spełnia łącznie następujące kryteria:

- znajduje się na stałe na obszarze Gminy Krapkowice,
- posiada istotne znaczenie artystyczne, historyczne lub kulturowe,
- jest wpisany do rejestru zabytków.

Dotację przyznaje Rada Gminy w uchwale określającej:

- nazwę dotowanego podmiotu,
- wykaz prac lub robót budowlanych przy obiekcie zabytkowym, na które udziela się dotacji,
- kwotę przyznanej dotacji.

Dotacja z budżetu Gminy może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku

następnym po roku złożenia tego wniosku. Uchwała nie przewiduje trybu refundacji, poniesionych kosztów.

Dotacje Powiatu Krapkowickiego

Starostwo Powiatowe w Krapkowicach udziela dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków na mocy Uchwały Nr XXXVIII/247/2006 Rady Powiatu Krapkowickiego z dnia 26 października 2006 r. w sprawie zasad udzielania dotacji.

Dotacje z budżetu Powiatu Krapkowickiego mogą być udzielone podmiotom nie zaliczonym do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, posiadających tytuł prawny do zabytku:

- usytuowanego na terenie Powiatu Krapkowickiego,
- wpisanego do rejestrów zabytków,
- ogólnodostępnego dla mieszkańców i turystów.

Dotacje mogą być udzielane na prace lub roboty budowlane przy zabytku, które zostaną przeprowadzone w roku, w którym dotacja ma być udzielona.

Dotacje mogą być udzielane na nakłady konieczne na roboty budowlane, prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku, określone w art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003r o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wnioski o udzielenie dotacji, składa się w Starostwie Powiatowym w Krapkowicach w terminie do 30 października roku poprzedzającego rok przyznania dotacji.

Dotacje Samorządu Województwa Opolskiego

Samorząd Województwa w ramach posiadanych środków udziela dotacji celowych na prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru w drodze konkursu. Zasady i tryb udzielania dotacji określa uchwała nr XXXII/345/2009 z dnia 17 grudnia 2009 r. Wniosek należy złożyć w terminie wyznaczonym przez Zarząd Województwa Opolskiego w ramach corocznie ogłaszanego konkursu.

Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasady i kryteria udzielenia dotacji na prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru ustala uchwała nr 45/2007 z dnia 12.10.2007 r. Jednym z kryteriów jest ochrona przyrody oraz krajobrazu i leśnictwo - zachowanie cennych elementów przyrody oraz krajobrazu przez przywracanie walorów zabytkowym założeniom parkowym, pałacowo-ogrodowym i ogrodom.

Środki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego to mechanizm, dzięki któremu przyznawane są dotacje ze środków budżetu państwa znajdujących w dyspozycji resortu kultury. W tym obszarze finansowanie zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami odbywa się w ramach programu „Dziedzictwo kulturowe” Priorytet 1 „Ochrona Zabytków”

Celem priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Instytucją zarządzającą priorytetem jest departament ochrony zabytków, prognozowany budżet priorytetu na 2016 r. to: 80000000 zł. Do priorytetu nie kwalifikują się zadania, które są współfinansowane ze środków europejskich.

W ramach priorytetu przewiduje się przeprowadzenie dwóch naborów wniosków w następujących terminach:

do 31 października 2015 roku dla zadań określonych w § 1 ust. 1 pkt 1;2)

do 31 marca 2016 roku dla wszystkich rodzajów zadań.

Oprócz tego funkcjonują poniższe priorytety:

- Priorytet 2 „Wspieranie działań muzealnych
- Priorytet 3 „Kultura ludowa i tradycyjna”
- Priorytet 4 „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą
- Priorytet 5 „Ochrona zabytków archeologicznych”
- Priorytet 6 „Wspieranie działań muzealnych”
- Priorytet 7 „Miejsca Pamięci Narodowej”

Szczegółowe informacje <https://esp.mkidn.gov.pl/>

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

W tej perspektywie finansowej środki RPO WO 2014-2020 będą jednym z głównych źródeł dofinansowujących ochronę zabytków. Dokument określa najważniejsze dla rozwoju gospodarczo-społecznego woj. opolskiego obszary wsparcia, które będą współfinansowane z dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekty związane z ochroną zabytków będą realizowane w ramach Osi Priorytetowej V Ochrona Środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Szczegółowe informacje www.rpo.opolskie.pl

Środki Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Leader -

LEADER jest działaniem realizowanym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, działania Osi 3 i 4. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 - 2020 przewiduje wykorzystanie ponad 43 mld euro. W ramach działania LEADER będą wspierane operacje, których celem jest m.in.: zachowanie dziedzictwa lokalnego. Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

- remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych;
- remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury; kształtowania przestrzeni publicznej;
- budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych;
- zakupu obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptację na cele publiczne;
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020.

Program Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020 zostanie uruchomiony po jego zatwierdzeniu przez Komisję Europejską (1 poł. 2015 r.). W jego ramach wydzielono cztery osie priorytetowe:

- Oś priorytetowa 1 Wspólne zarządzanie ryzykiem.
- Oś priorytetowa 2 Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia.
- Oś priorytetowa 3 Edukacja i kwalifikacje.
- Oś priorytetowa 4 Współpraca instytucji i społeczności.

Szczegółowe informacje www.cz.-pl.eu/pl

Środki Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako operator Programu „Konservacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego” ogłaszało nabory w nw. typach działań:

- rewitalizacja, konserwacja, renowacja i adaptacja na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z otoczeniem (zakup wyposażenia może stanowić integralną część projektu);
- budowa, rozbudowa, remonty i przebudowa instytucji kultury o znacznym potencjale wpływu na społeczno-ekonomiczny rozwój regionu (zakup wyposażenia może stanowić integralną część projektu);
- konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów, zbiorów piśmienniczych, archiwaliów i zbiorów audiowizualnych, w tym filmowych (zakup wyposażenia i sprzętu służącego do konserwacji może stanowić integralną część projektu);
- rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury, w tym: digitalizacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów, zbiorów piśmienniczych, archiwaliów i zbiorów audio, audiowizualnych i filmowych oraz tworzenie wirtualnych instytucji kultury (zakup wyposażenia i sprzętu służącego do digitalizacji może stanowić integralną część projektu).

w ramach Programu " Konservacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego" zrealizowano jeden nabór wniosków w 2013 r. i tym samym rozdysponowano całą alokację w ramach Programu. W związku z powyższym w latach 2014-2016 nie są planowane kolejne nabory wniosków do Programu.

Szczegółowe informacje www.eog2016.mkidn.gov.pl

11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW

Gmina Krapkowice jest właścicielem siedmiu pojedynczych obiektów wpisanych do rejestru zabytków i jednego zabytku obszarowego:

1. Piec szybowy wapienniczy przy ul. Opolskiej 69a.
2. Piec szybowy wapienniczy przy ul. Opolskiej 77a.
3. Wieża wodna na terenie parku, ul. Kozielska.
4. Cmentarz żydowski, ul. Kolejowa.
5. Park miejski ul. Kozielska.
6. Mury miejskie.
7. Wieża bramy górnej.
8. Stare miasto.

Gmina jako właściciel tych obiektów jest ustawowo zobligowana do opieki nad nimi w zakresie utrzymania w dobrym stanie technicznym, przeprowadzania remontów i bieżących konserwacji. Część z wymienionych obiektów tj. mury miejskie, wieża Bramy Górnej, obszar starego miasta została już poddana pracom remontowo konserwatorskim i zrewitalizowana, pozostałe wymagają dalszych prac.

Poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, dbając o zrównoważony rozwój i spójną ochronę dziedzictwa kulturowego, mogą przeznaczać część swoich środków budżetowych na dotacje do prac przy zabytkach wpisanych do rejestru, a niebędących ich własnością. Dotacje przyznawane są corocznymi uchwałami Rady Miejskiej w Krapkowicach. Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków określa uchwała Nr X/114/2015 z dnia 11 września 2015 r. Rady Miejskiej w Krapkowicach.

Obecnie środki wsparcia finansowego w utrzymują się na stałym poziomie wynoszącym około 0,005 % corocznego budżetu gminy.

Poniższe zestawienia obrazują ilość i rodzaj dotacji udzielonych w latach 2014-2015.

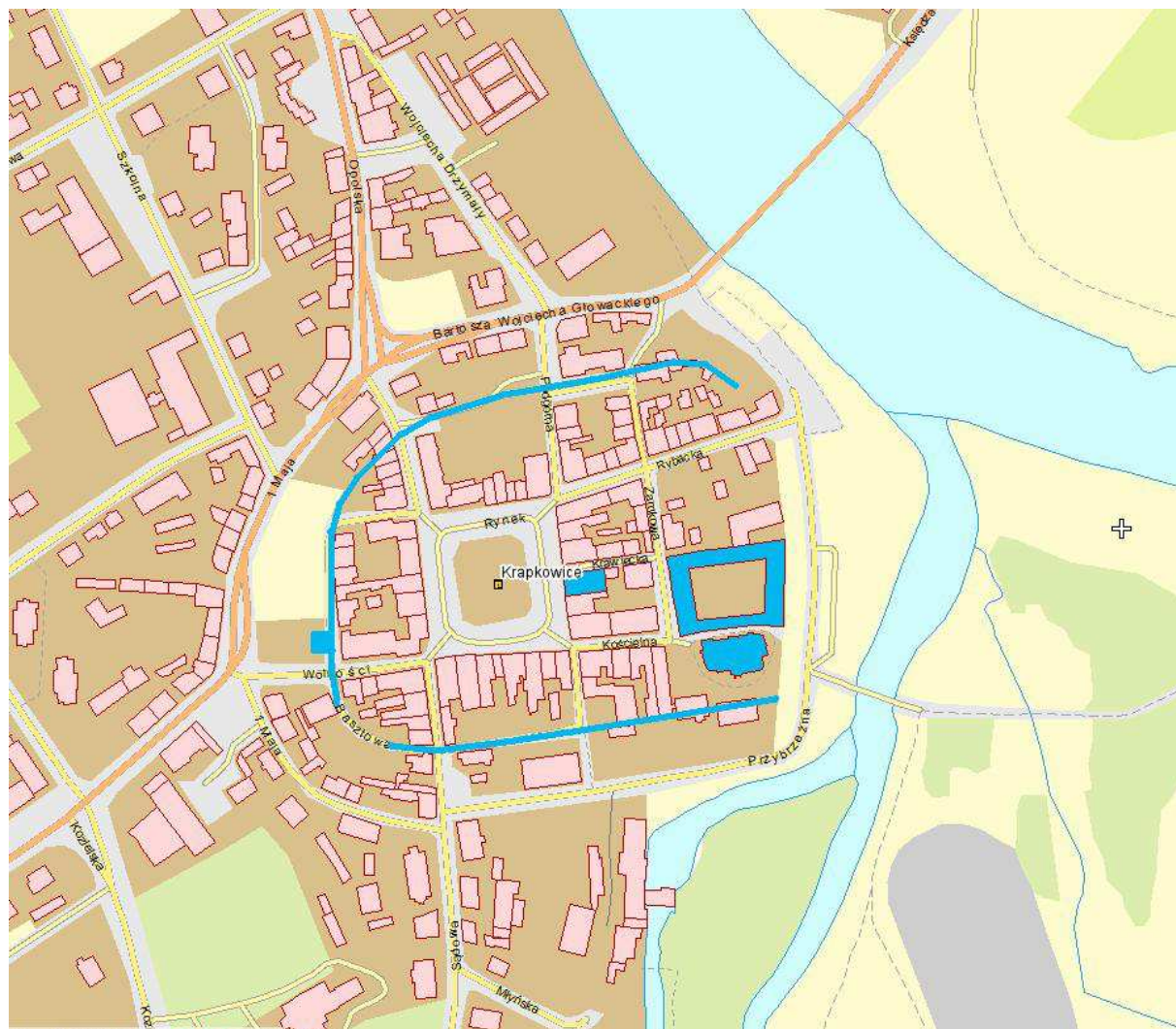
Nazwa podmiotu	Nazwa zadania	Kwota dotacji	Rok	Uchwała Rady Miejskiej
Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP. ul. Piastowska 18 47-303 Krapkowice - Otmęt	Rewitalizacja wieży kościelnej poprzez przywrócenie jej zegarów	10 000,00	2014	XXX/474/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r.
Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Apostołów Filipa i Jakuba Starszego w Rogowie Opolskim	Prace konserwatorskie ołtarza głównego	15 000,00	2015	Nr X/113/2015 z dnia 11 września 2015 r.

Zaleca się, aby finansowe wsparcie gminy w latach 2016 -2019 przy zadaniach z zakresu opieki i ochrony zabytków z każdym kolejnym rokiem systematycznie wzrastało do stałego poziomu, określonego w zależności do potrzeb i możliwości, tak aby zagwarantować beneficjentom zaplanowanie inwestycji w perspektywie kilkuletniej.

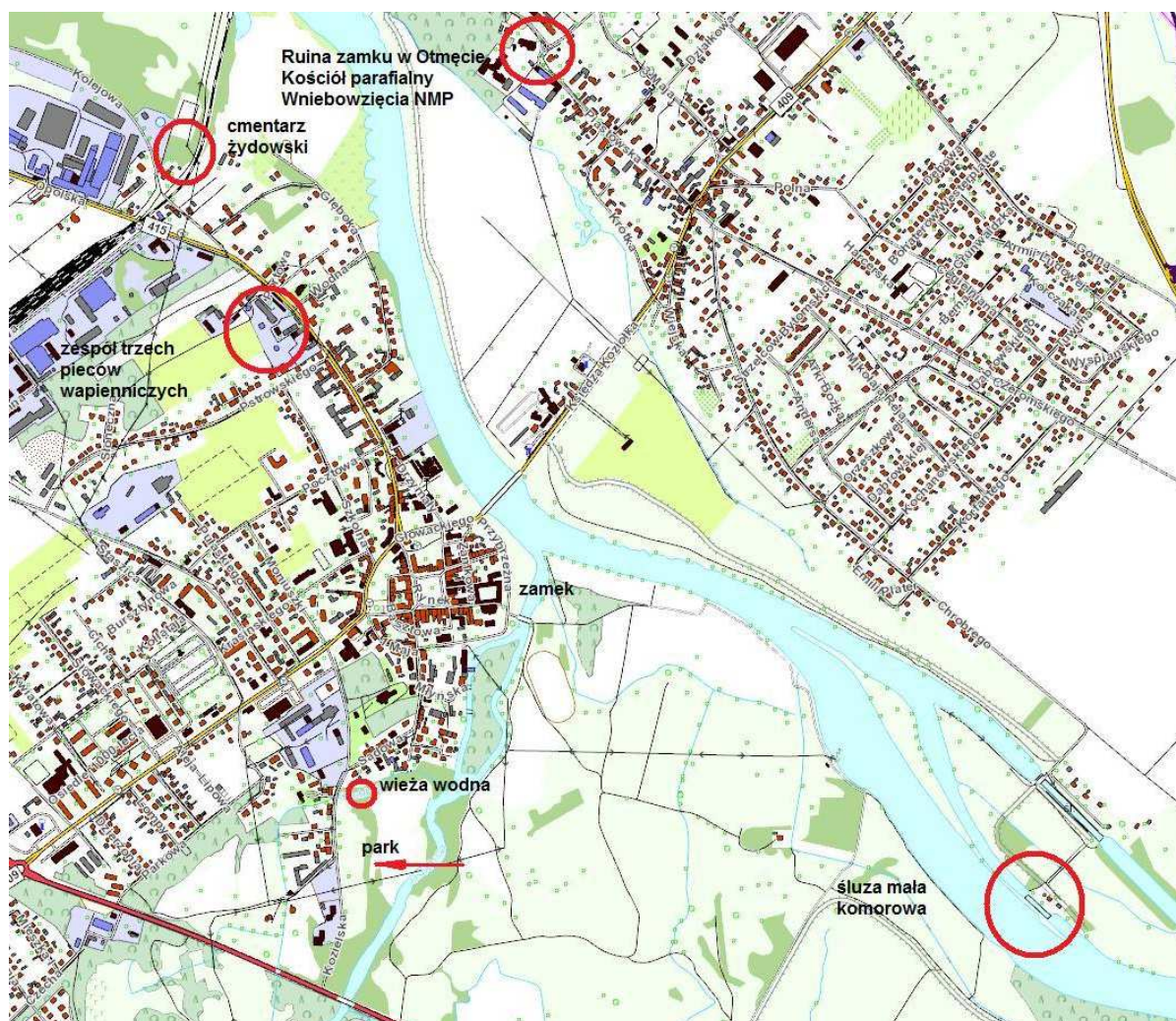
Bibliografia

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
3. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym.
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.
6. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
7. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.
8. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
10. Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.
11. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.
12. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.
13. Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych.
14. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym.
15. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 października 2015 r. sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. 2015, poz. 1789).
16. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.
17. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.
18. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.
19. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki "Za opiekę nad zabytkami"
20. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę.
21. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.
22. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych.
23. Krajowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017.
24. J. Maleta, *Krapkowice i okolice*, Krapkowice 1993 r.
25. F. Marek, P. Swierc, *Krapkowice*, Krapkowice 1975 r.
26. J.S. Dworak, *Dzieje parafii Krapkowice*, Ruda Śląska 1970 r.
27. J. Ozellek, *Das Grosse Pfarrbuch*.
28. J. Chrzęszcz, *Geschichte der Stadt Krappitz in Oberschlesien*, Wrocław 1932 r.
29. Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, t. VII, z. 6.
30. T. Chrzanowski, M. Kornecki, *Sztuka Śląska Opolskiego*, Kraków 1975 r.
31. M. Koćwin, J. Koćwin, *Rogów Opolski, przewodnik po historii i okolicy*, Opole 2005 r.
32. T. Kozaczewski, *Wiejskie kościoły parafialne XIII na Śląsku*, Wrocław 1994 r.
33. *Miasta Polskie w Tysiącleciu*, t. II, Ossolineum 1967 r.
34. *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, Warszawa 1883 r.
35. M. Jerczyński, S. Koziarski, *150 lat kolei na Śląsku*, 1992 r.
36. T. Książarczyk, *50 lecie Śląskich Zakładów Przemysłu Skórzanego Otmęt w Krapkowicach*, Krapkowice 1984 r.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków na obszarze starego miasta Krapkowice

Obiekty wpisane do rejestru zabytków na obszarze miasta Krapkowice

13.1. WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW

I.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Numer rejestru
1	Dąbrówka Górna	Pałac	ul. Opolska 32 f	1006/65 z dnia 7.05.1965 r.
2	Dąbrówka Górna	Park	ul. Opolska 32	145/86 z dnia 13.10.1986 r.
3	Kórnica	Kościół parafialny pw. św. Fabiana i Sebastiana	ul. Szkolna 27	1065/66 z dnia 18.01.1966 r.
4	Kórnica	Spichlerz folwarczny	ul. Główna 58	1621/66 z dnia 21.09.1966 r.
5	Krapkowice	Stare miasto	w granicach średniowiecznego założenia	197/56 z dnia 27.04.1956 r.
6	Krapkowice	Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja	ul. Kościelna 8	839/64 z dnia 07.05.1964 r.
7	Krapkowice	Zamek	ul. Zamkowa 5	324/51/; 11/51 z dnia 08.02.1951r
8	Krapkowice	Zespół murów obronnych	ul. płn.-wsch. i zach. część starego miasta	840/64 z dnia 07.05.1964 r.
9	Krapkowice	Wieża Bramy Górnej	ul. Basztowa	834/64 z dnia 05.05.1964 r.
10	Krapkowice	Wieża wodna	ul. Sądowa 29	388/58 z dnia 15.04.1958 r.
11	Krapkowice	Dom	Rynek 4	841/64 z dnia 07.05.1964 r.
12	Krapkowice	Dom zakonny Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety	Sądowa 8	2291/91 z dnia 29.11.1991 r.
13	Krapkowice	Piec wapienniczy	Przy domu ul. Opolska 69a	2286/91 z dnia 14.10.1991 r.
14	Krapkowice	Piec wapienniczy	Przy domu ul. Opolska 77	2287/91 z dnia 10.10.1991 r.
15	Krapkowice	Piec wapienniczy	Przy domu ul. Opolska nr 75	2288/91 z dnia 10.10.1991 r.
16	Krapkowice (Otmęt)	Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia	ul. Ks. Duszy 33	729/64 z dnia 14.03.1964 r.
17	Krapkowice (Otmęt)	Ruina zamku	ul. Ks. Duszy 33	729/64 z dnia 14.03.1964r
18	Krapkowice	Park z wieżą obronną	ul. Kozielska	32/59 z dnia 20.08.1959 r.
19	Krapkowice	Śluza mała-komorowa	Na stopniu wodnym Krapkowice, w 122,90km rzeki Odry	2247/90 z dnia 17.12.1990 r.

20	Krapkowice	Cmentarz żydowski	Przy ul. Kolejowej	230/89 z dnia 04.12.1989 r.
21	Krapkowice	Mogiła Powstańców Śląskich	na cmentarzu komunalnym	156/87 z dnia 22.06.1987
22	Krapkowice	Grób Sopera Bączka	na cmentarzu komunalnym	155/87 z dnia 22.06.1987 r.
23	Rogów Opolski	Kościół parafialny pw. św. Filipa i Jakuba Starszego	ul. Kościuszki 3	3/50 z dnia 20. XI.1950
24	Rogów Opolski	Zamek	Parkowa 38	1648/R321/50 z dnia 17.11.1950
25	Rogów Opolski	Dom kawalerski „Kavalierhaus”	Parkowa 36	27/2004 z dnia 27.04.2004r
26	Rogów Opolski	Park krajobrazowy	Wokół zamku	202/89 z dnia 09.01.1989r
27	Stebłów	Mogiła Zbiorowa Żołnierzy II Wojny Światowej	na cmentarzu komunalnym	173/88 z dnia 20.06.1988
28	Żużela	Dwór	Krapkowicka 4a	2195/89 z dnia 31.08.1989r

13.2. WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH UJĘTYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW W GMINIE KRAPKOWICE

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr rejestru
1.	Borek	kapliczka - dzwonnica	ul. Wiejska 14	
2.	Borek	dom	ul. Wiejska 10	
3.	Dąbrówka Górna	kapliczka - dzwonnica	ul. Opolska 45	
4.	Dąbrówka Górna	kaplica-dzwonnica cmentarna	ul. Prószkowska	
5.	Dąbrówka Górna	pałac	ul. Opolska 32f	1006/65 z dnia 7.05.1965 r.
6.	Dąbrówka Górna	budynek bramny przy pałacu	ul. Opolska 32b	
7.	Dąbrówka Górna	ogrodzenie pałacowe z bramami	ul. Opolska 32	
8.	Dąbrówka Górna	spichlerz nr I i nr II w zespole pałacowo-	na osi bramy głównej pałacu	
9.	Dąbrówka Górna	dom mieszkalny w zespole pałacowo-	ul. Opolska 32g	
10.	Dąbrówka Górna	stajnie w zespole pałacowo-folwarcznym	ul. Opolska 32	
11.	Dąbrówka Górna	park w zespole pałacowo-folwarcznym	ul. Opolska 32	145/86 z dnia 13.10.1986 r.
12.	Dąbrówka Górna	dom	ul. Sienkiewicza 2	
13.	Gwoździec	kaplica - dzwonnica	przy domu ul. Opolska 52	
14.	Kórnica	kościół parafialny p.w. śś. Fabiana i Sebastiana	ul. Szkolna 27	1065/66 z dnia 18.01.1966 r.
15.	Kórnica	kapliczka	ul. Główna 80	
16.	Kórnica	kapliczka	ul. Główna 84	
17.	Kórnica	kapliczka	ul. Szkolna 5	
18.	Kórnica	kapliczka	naprzeciw domu ul. Szkolna 35	
19.	Kórnica	kapliczka	przy domu ul. Główna nr 109	
20.	Kórnica	spichlerz folwarczny	ul. Główna 58	1621/66 z dnia 21.09.1966 r.
21.	Kórnica	rządcówka w zespole folwarcznym	ul. Główna 58	
22.	Kórnica	budynek mieszkalno - gospodarczy, d. kuźnia	ul. Główna 47	

23.	Kórnica	dom	ul. Główna 94	
24.	Kórnica	dom	ul. Szkolna 7	
25.	Kórnica	Przepust kamienny pod drogą wojewódzką 416	ul. Krapkowicka	
26.	Krapkowice	Stare miasto	w granicach średniow. założenia	197/56 z dnia 27.04.1956 r.
27.	Krapkowice	kościół parafialny p.w. św. Mikołaja	ul. Kościelna 8	839/64 z dnia 07.05.1964 r.
28.	Krapkowice	kościół ewangelicki, ob. rzymsko-katolicki p.w.	ul. 1 Maja	
29.	Krapkowice	kaplica cmentarna	ul. Staszica	
30.	Krapkowice	ogrodzenie cmentarne	ul. Staszica	
31.	Krapkowice	kapliczka -dzwonnica	przy domu ul. Opolska nr 75	
32.	Krapkowice	zamek	ul. Zamkowa 5	324/51; 11/51 z dnia 08.02.
33.	Krapkowice	zespół murów obronnych	płn.-wsch. i zach. część miasta	840/64 z dnia 07.05.1964 .r
34.	Krapkowice	wieża Bramy Górnej	ul. Basztowa	834/64 z dnia 05.05.1964 r.
35.	Krapkowice	Park z wieżą obronną	ul. Kozielska	32/59 z dnia 20.08.1959r
36.	Krapkowice	wieża wodna	ul. Sądowa 29	388/58 z dnia 15.04.1958 r.
37.	Krapkowice	dom	ul. Basztowa 7	
38.	Krapkowice	dom	ul. Drzymały 6	
39.	Krapkowice	dom	ul. Drzymały 8	
40.	Krapkowice	magazyn	ul. Głęboka 4	
41.	Krapkowice	dom	ul. Głęboka 6	
42.	Krapkowice	dom	ul. Konopnickiej 1	
43.	Krapkowice	dom	ul. Prudnicka 16	
44.	Krapkowice	dom	ul. Konopnickiej 5	
45.	Krapkowice	dom	ul. Kościelna 3	
46.	Krapkowice	dom	ul. Kościelna 4	
47.	Krapkowice	dom	ul. Kościelna 6	
48.	Krapkowice	dom	ul. Kościelna 8	

49.	Krapkowice	szpital	ul. Kozielska 10	
50.	Krapkowice	dom	ul. Młyńska 1	
51.	Krapkowice	młyn	ul. Młyńska 3	
52.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 1	
53.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 7	
54.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 9	
55.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 11	
56.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 12	
57.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 14	
58.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 15	
59.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 17	
60.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 19	
61.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 21-23	
62.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 24	
63.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 25	
64.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 26	
65.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 27	
66.	Krapkowice	poczta	ul. Opolska 30	
67.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 39	
68.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 46	
69.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 52	
70.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 55	
71.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 57	
72.	Krapkowice	willa dyrektora Fabryki Papieru	ul. Opolska 81	
73.	Krapkowice	dom	ul. Opolska 81a	
74.	Krapkowice	dom	ul. Basztowa 17	

75.	Krapkowice	portiernia	ul. Opolska 103	
76.	Krapkowice	wodociągowa wieża ciśnienie, wieża zegarowa	ul. Opolska 103	
77.	Krapkowice	hala produkcyjna nr 1 fabryki papieru	ul. Opolska 103	
78.	Krapkowice	hala produkcyjna nr 2 fabryki papieru	ul. Opolska 103	
79.	Krapkowice	budynek dyrekcji fabryki papieru	ul. Opolska 103	
80.	Krapkowice	dom	ul. Rybacka 1	
81.	Krapkowice	dom	ul. Rybacka 2	
82.	Krapkowice	dom	ul. Rybacka 4	
83.	Krapkowice	dom	ul. Rybacka 15	
84.	Krapkowice	dom	ul. Rybacka 19	
85.	Krapkowice	dom	Rynek 1	
86.	Krapkowice	dom	Rynek 2	
87.	Krapkowice	dom	Rynek 3	
88.	Krapkowice	dom	Rynek 4	841/64 z dnia 07.05.1964 r.
89.	Krapkowice	dom	Rynek 5	
90.	Krapkowice	dom	Rynek 6	
91.	Krapkowice	dom	Rynek 7	
92.	Krapkowice	dom	Rynek 8	
93.	Krapkowice	dom	Rynek 9	
94.	Krapkowice	dom	Rynek 10	
95.	Krapkowice	dom	Rynek 11	
96.	Krapkowice	dom	Rynek 12	
97.	Krapkowice	dom	Rynek 13	
98.	Krapkowice	dom	Rynek 16	
99.	Krapkowice	dom	Rynek 23	
100.	Krapkowice	dom	Rynek 24	

101.	Krapkowice	dom	Rynek 25	
102.	Krapkowice	dom	Rynek 26	
103.	Krapkowice	dom	ul. Sądowa 1	
104.	Krapkowice	dom	ul. Sądowa 3	
105.	Krapkowice	dom	ul. Sądowa 4	
106.	Krapkowice	dom	ul. Sądowa 6	
107.	Krapkowice	dom zakonny Zgromadzenia Sióstr św.	ul. Sądowa 8	2291/91 z dnia 29.11.1991 r
108.	Krapkowice	kapliczka	ul. Sądowa 10	
109.	Krapkowice	remiza strażacka	ul. Sądowa 14	
110.	Krapkowice	dom tzw. „Willa Ella”	ul. Sądowa 20	
111.	Krapkowice	dom	ul. Sądowa 23	
112.	Krapkowice	sąd	ul. Sądowa 25	
113.	Krapkowice	dom	ul. Wolności 1	
114.	Krapkowice	dom	ul. Wolności 5	
115.	Krapkowice	dom	ul. Wolności 7	
116.	Krapkowice	dom	ul. Zamkowa 2	
117.	Krapkowice	dom	ul. Zamkowa 4	
118.	Krapkowice	piec wapienniczy	przy domu ul. Opolska 69 a	2286/91 z dnia 14.10.1991 r
119.	Krapkowice	piec wapienniczy	przy domu ul. Opolska nr 75	2288/91 z dnia 10.10.1991 r
120.	Krapkowice	piec wapienniczy	przy domu ul. Opolska nr 77	2287/91 z dnia 10.10.1991 r
121.	Krapkowice	ruina romantyczna	przy drodze krajowej nr 45 Opole - Racibórz	
122.	Krapkowice-Otmęt	kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia	ul. ks. Duszy 33	729/64 z dnia 14.03.1964 r.
123.	Krapkowice-Otmęt	kapliczka	przy skrzyżowaniu ul. 3 Maja i ul. Mickiewicza	
124.	Krapkowice-Otmęt	brama cmentarna	ul. 3 Maja	
125.	Krapkowice-Otmęt	ruina zamku	ul. ks. Duszy 33	729/64 z dnia 14.03.1964 r.
126.	Krapkowice-Otmęt	fabryka obuwia „BATA”	ul. Kilińskiego 1	

127.	Krapkowice-Otmęt	dworzec kolejowy	ul. Kilińskiego 6	
128.	Krapkowice	dworzec kolejowy	ul. Dworcowa 28b	
129.	Krapkowice	wodociągowa wieża ciśnień	ul. Czecha 1	
130.	Krapkowice	wodociągowa wieża ciśnień	ul. Opolska	
131.	Krapkowice	śluzka mała - komorowa	na stopniu wodnym Krapkowice, w 122,90	2247/90 z dnia 17.12.1990 r
132.	Krapkowice	młyn wodny	ul. Sądowa 19	
133.	Krapkowice	Cmentarz żydowski	Przy ul. Kolejowej	230/89 z dnia 04.12.1989
134.	Krapkowice	Mogiła Powstańców Śląskich	na cmentarzu komunalnym	156/87 z dnia 22.06.1987
135.	Krapkowice	Grób Sopera Bączka	na cmentarzu komunalnym	155/87 z dnia 22.06.1987
136.	Pietna	układ ruralistyczny wsi		
137.	Pietna	kaplica - dzwonnica	Plac Stawowy	
138.	Pietna	kaplica cmentarna	na zachód od wsi.	
139.	Pietna	cmentarz	na zachód od wsi	
140.	Pietna	dom	ul. Łąkowa 4	
141.	Pietna	dom	ul. Łąkowa 8	
142.	Pietna	dom	ul. Łąkowa 10	
143.	Rogów Opolski	kościół parafialny p.w. śś. Filipa i Jakuba	ul. ks. Zuga 2	3/50 z dnia 20. XI.1950
144.	Rogów Opolski	Kaplica	ul. Chrobrego 2	
145.	Rogów Opolski	zamek	ul. Parkowa 38	1648/R321/50 z dnia 17.11.
146.	Rogów Opolski	dom kawalerski „Kavalierhaus”	ul. Parkowa 36	27/2004 z dnia 27.04.2004r
147.	Rogów Opolski	belweder	w parku zamkowym	
148.	Rogów Opolski	mauzoleum	w parku zamkowym	
149.	Rogów Opolski	pozostałości fos zamkowych	ul. Parkowa 5	
150.	Rogów Opolski	most zamkowy	w parku zamkowym	
151.	Rogów Opolski	park krajobrazowy	wokół zamku	202/89 z dnia 09.01.1989r
152.	Rogów Opolski	stajnie	ul. Parkowa 36	

153.	Rogów Opolski	spichlerz	ul. ks. Zuga 7	
154.	Rogów Opolski	młyn - wiatrak wieżowy, holenderski	ul. Chrobrego	
155.	Ściborowice	kaplica	przy domu ul. Dębowa 19	
156.	Ściborowice	dwór	ul. Krapkowicka 6	
157.	Ściborowice-Jarczowice	budynek inwentarski (owczarnia) w zespole	10	
158.	Ściborowice-Jarczowice	stodoła w zespole folwarcznym	10	
159.	Ściborowice-Jarczowice	rządówka w zespole folwarcznym	10	
160.	Ściborowice-Jarczowice	oficyna w zespole folwarcznym	11	
161.	Stebłów	kaplica - dzwonnica	przy domu ul. Wiejska 24	
162.	Stebłów	kapliczka	przy domu ul. Wiejska 51	
163.	Stebłów	szkoła	ul. Szkolna 2	
164.	Stebłów	dom	ul. Wiejska	
165.	Stebłów	dom	ul. Wiejska 32	
166.	Stebłów	Mogiła Zbiorowa Żołnierzy II Wojny	na cmentarzu komunalnym	173/88 z dnia 20.06.1988
167.	Żużela	kapliczka	przy domu ul. Krapkowicka 87	
168.	Żużela (Bąków)	kapliczka	przy domu ul. Osiedlowa 32	
169.	Żużela	kaplica - dzwonnica	przy domu ul. Krapkowicka 10	
170.	Żużela	kaplica - mauzoleum w zespole dworskim	ul. Krapkowicka	
171.	Żużela	dwór	ul. Krapkowicka 4a	2195/89 z dnia 31.08.1989r
172.	Żużela	poczta	ul. Krapkowicka 39	
173.	Żużela	kuźnia	ul. Krapkowicka 85	
174.	Żużela	zajazd	ul. Krapkowicka 6	
175.	Żużela	Dawna szkoła	ul. Szkolna 1	
176.	Żużela	szkoła, przedszkole	ul. Szkolna 3	
177.	Żużela	obora w zespole dworsko-folwarcznym	ul. Krapkowicka 4	
178.	Żywocice	kaplica	przy domu u. Kozielska 29	

179.	Żywocice	kaplica	przy domu ul. Kozielska 56	
180.	Żywocice	cmentarz z ogrodzeniem	ul. Kozielska	
181.	Żywocice	dom	ul. Józefa 9	
182.	Żywocice	dom	ul. Kozielska 28	
183.	Żywocice	dom	ul. Kozielska 30	
184.	Żywocice	dom	ul. Kozielska 33	

13.3 WYKAZ ZABYTKOWYCH NIERUCHOMYCH WPROWADZONYCH DO EWIDENCJI ZABYTKÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GM. KRAPKOWICE

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres
1.	Krapkowice	Stare miasto	w granicach średniowiecznego założenia 197/56 z dnia 27.04.1956 r.
2.	Krapkowice	Park z wieżą obronną	ul. Kozielska 32/59 z dnia 20.08.1959 r.
3.	Krapkowice	Mogiła Powstańców Śląskich	na cmentarzu komunalnym 156/87 z dnia 22.06.1987
4.	Krapkowice	Grób Sopera Bączka	na cmentarzu komunalnym 155/87 z dnia 22.06.1987
5.	Stebłów	Mogiła Zbiorowa Żołnierzy II Wojny Światowej	na cmentarzu komunalnym 173/88 z dnia 20.06.1988
6.	Żużela	Kapliczka	ul. Osiedlowa, przy domu 32

**13.4. WYKAZ ZABYTKÓW RUCHOMYCH Z TERENU GMINY KRAPKOWICE
WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW RUCHOMYCH**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru
1.	Dąbrówka Górna	Rzeźba św. Jana Nepomucena	Ks.B.t.I-158/59 z dnia 22.10.1959
2.	Krapkowice	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja	Ks.B.t.I-263/63 z dnia 31.01.1963 r. Ks.B.t.III - 584/1-23/72 z dn. 12.05.1972 r. Ks.B.t.II-134/08 z dnia 16.06.2008
3.	Krapkowice	Rzeźba Syreny na budynku przy ul. Mickiewicza	Ks.B.t.I-376/67 z dn. 23.10.1967 r.
4	Krapkowice-Otmęt	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	Ks.B.t.V-765/1-4/89 z dnia 25.04.1989
5	Krapkowice-Otmęt	Figura św. Jana Nepomucena przy ul. Piastowskiej	Ks.B.t.V-755/88 z dnia 10.03.1988
6	Rogów Opolski	Wyposażenie kościoła św. Apostołów Filipa i Jakuba Starszego Chrzcielnica	Ks.B.t.II-140/08 z dnia 23.10.2008 Ks.B.t.II-481/70 z dnia 16.03.1970 r.
7	Żużela	Rzeźba Świętej w niszy kapliczki-dzwonnicy (skradziona w 1993 r.)	Ks.B.t.III-.582/72 z dn. 12.05.1972 r.

13.5. ZESTAWIENIE ILOŚCI ZABYTKÓW RUCHOMYCH, UJĘTYCH W EWIDENCJI Z TERENU GMINY KRAPKOWICE

Lp	Miejscowość	Obiekt	Ilość zabytków ruchomych ujętych w formie karty zabytku ruchomego do ewidencji
1.	Dąbrówka Górna	Rzeźba – św. Jan Nepomucen przy drodze w okolicy pałacu	1
2.	Krapkowice	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja	52
3.	Krapkowice	Rzeźba – św. Jan Nepomucen przy domu ul. Sądowa nr 10	1
4.	Krapkowice	Rzeźba Syreny, w murze budynku gospodarczego przy ul. Mickiewicza	1
5.	Krapkowice	Kapliczka słupowa DW 409 ok. 1 km w kierunku Steblowa	1
6.	Rogów Opolski	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Apostołów Filipa i Jakuba Starszego	30
7.	Stebłów	Kapliczka, ul. Prudnicka, naprzeciw domu nr 68	1
8.	Ściborowice	Rzeźba – św. Jan Nepomucena przy skrzyżowaniu dróg	1
9.	Żuzela	Rzeźba świętej w kapliczce dzwonnicy (skradziona w 1993 r.)	1

13.6. ŁĄCZNY WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH REJESTROWYCH I EWIDENCYJNYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY KRAPKOWICE.

l.p	Miejscowość	Obszar AZP	Nr stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr rej. zab.	lokalizacja
1.	Dąbrówka Górna	92-37	1	śląd osadnictwa	?	średniow.		archiwalne, brak lokalizacji,
2.	Dąbrówka Górna	92-37	2	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji,
3.	Dąbrówka Górna	92-37	3	śląd osadnictwa	?	?		archiwalne, brak lokalizacji,
4.	Dąbrówka Górna	92-37	4	osada	średniow.	XIV w.		dz. nr 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 194, 196
5.	Dąbrówka Górna	92-37	5	osada	średniow.	XIV w.		dz. nr 260
6.	Dąbrówka Górna	92-37	6	śląd osadnictwa	średniow.	?		dz. nr 906
7.	Gwoździce	93-37	1	punkt osadn.	?	neolit	A-474/87	dz. nr 573/2
8.	Gwoździce	93-37	2	osada	KPL	neolit		dz. nr 705, 706, 707, 708
9.	Gwoździce	93-37	3	punkt osadn.	wcz. średn.	?		dz. nr 718/2, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726
10.	Gwoździce	93-37	4	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia		dz. nr 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217
11.	Gwoździce	93-37	5	punkt osadn. punkt osadn.	? przeworska	neolit okr. wpł. rzymskich, faza C		dz. nr 729, 730
12.	Gwoździce	93-37	6	punkt osadn. punkt osadn. punkt osadn. punkt osadn.	? łużycka przeworska ?	neolit ? okr. wpł. rzymskich wcz. średn. faza młodsza, pradzieje		dz. nr 364/3
13.	Gwoździce	93-37	7	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne
14.	Gwoździce	93-37	8	punkt osadn.	?	średniow.		archiwalne, położone w lesie Rogów, koło leśniczówki
15.	Gwoździce	93-37	9	śląd osadnictwa	?	XI w.		archiwalne
16.	Gwoździce	93-37	10	śląd osadnictwa	?	średniow.		archiwalne, ok. 200 , na pld.zach. od młyna w Rogowie Op.
17.	Krapkowice	93-37	1	punkt osadn.		średniow.		archiwalne, położone koło mostu na Odrze

18.	Krapkowice	93-37	2	punkt osadn.	łużycka	halsztat		archiwalne
				punkt osadn.		późne średniow.		
19.	Krapkowice	93-37	3	punkt osadn.	przeworska	okr. wpl. rzymskich		archiwalne, położone 3 km na pñ.zach. od Krapkowic mostu na Odrze
20.	Krapkowice	93-37	4	punkt osadn.	przeworska	okr. wpl. rzymskich, IV w.		archiwalne, położone 3 km na pñ.zach. od Krapkowic mostu na Odrze
21.	Krapkowice	93-37	5	punkt osadn.	?	XIII w.		archiwalne, przy ul. Kościelnej
22.	Krapkowice	93-37	6	punkt osadn.	?	późne średniow.		archiwalne, brak lokalizacji
23.	Krapkowice	93-37	7	punkt osadn.	ceramiki sznurowej	neolit, pradzieje		archiwalne, przy zwirowni
24.	Krapkowice	93-37	8	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, na terenie cegielni
25.	Krapkowice	93-37	9	osada	?	średniow.		archiwalne, przy dawnej ul. Friedrichstr.
26.	Krapkowice	93-37	10	osada	?	wcz. średn.		archiwalne, przy dawnej ul. Neustadtstr.
27.	Krapkowice	93-37	11	osada	?	późne średniow.		archiwalne, przy dawnej ul. Oppelnerstr.
28.	Krapkowice	93-37	12	osada	?	późny okr. wpl. rzymskich		archiwalne, położone na zach. od szosy do Rogowa
29.	Krapkowice	93-37	13	cmentarzysko ciałopalne	przeworska	późny okr. wpl. rzymskich		archiwalne
30.	Krapkowice	93-37	14	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
31.	Krapkowice	93-37	15	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia	A-755/87	dz. nr 15, 16/1, 16/2, 728
				osada	przeworska	okr. wpl. rzymskich, faza D		
				punkt osadn.	?	wcz. średn. faza starsza		
32.	Krapkowice	93-37	16	śląd osadnictwa	?	okr. wpl. rzymskich		archiwalne, brak lokalizacji
33.	Krapkowice	93-37	17	śląd osadnictwa	?	średniow.		archiwalne, wał nadodrzański
34.	Krapkowice	93-37	18	osada	?	?		archiwalne, poł. na terenie starego miasta
35.	Krapkowice	93-37	19	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
36.	Krapkowice	93-37	20	punkt osadn.	?	pradzieje		archiwalne
				punkt osadn.	?	wcz. średn.		
37.	Krapkowice	93-37	21	osada	?	X-XI w.		archiwalne, brak lokalizacji
38.	Krapkowice	93-37	22	punkt osadn.	?	wcz. średn.		dz. nr 73/1, 74/1, 76/1
				punkt osadn.	?	średniow. XIV-XV w.		
39.	Krapkowice	93-37	23	punkt osadn.	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
40.	Krapkowice	93-37	24	osada	przeworska	okr. wpl. rzymskich	A-43/65	archiwalne, ul. Sądowa i

				osada	?	wcz. średn. VI-VII w.		sąsiednie
41.	Krapkowice	93-37	25	osada	średniow.	XIV w.		
42.	Krapkowice	93-37	26	śląd osadnictwa	?	neolit	A-545/80	dz. nr 118, 119, 121, 122
				osada	śreniow.	XIV w.		
43.	Krapkowice	93-37	27	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia		dz. nr 104, 105, 106
				punkt osadn.	średniow.	?		
44.	Krapkowice	93-37	28	osada	śreniow.	XIV w.		dz. nr 136/2, 137
45.	Krapkowice	93-37	29	osada	śreniow.	XIII-XIV w.	A-577/80	dz. nr 50, 51/13, 51/14, 52/13, 53/8
46.	Krapkowice	93-37	30	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia		w pobliżu ul. Kozielskiej
				punkt osadn.	wczesno średniow.	X-XII w.		
				osada	śreniow	koniec XII- XIV w.		
47.	Krapkowice	93-37	31	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia		
				osada	średniow.	XIII-XIV w.		
48.	Krapkowice	93-37	32	punkt osadn.	średniow.	XIII w.		
49.	Krapkowice	93-37	33	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia		archiwalne, przy płn. granicy miejscowości, na zach. od szosy do Malni
50.	Krapkowice	93-37	34	kurhany	?	okr. wpl. rzymskich		położone na płn.wsch. od kościół, przy szosie do Malni
51.	Krapkowice	93-37	35	śląd osadnictwa	?	okr. wpl. rzymskich IV w.		archiwalne, poł. ok. 600m na zach. od toru kolejowego
52.	Krapkowice	93-37	36	punkt osadn.	?	neolit		archiwalne, poł. na płn. od stan. nr 1 w Otmęcie
				punkt osadn.	?	średniow.		
				śląd osadnictwa	?	?		
53.	Krapkowice	93-37	37	punkt osadn.	?	neolit		archiwalne, poł. na płn.zach. od stan. nr 1 i nr 2
				punkt osadn.	?	XI-XII w.		
				punkt osadn.	?	średniow.		
54.	Krapkowice	93-37	38	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
55.	Krapkowice	93-37	39	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia		archiwalne, poł. przy szosie między Otmętem a Karłubcem
				punkt osadn.	?	średniow.		
56.	Krapkowice	93-37	40	osada	?	okr. wpl. rzymskich, II-IV w.		archiwalne, w parku przy fabryce obuwia
57.	Krapkowice	93-37	41	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
58.	Krapkowice	93-37	42	punkt osadn.	?	ep.kamienia		archiwalne, poł. w płn. części miejscowości
				punkt osadn.	?	pradzieje		
				punkt osadn.	?	wcz. średn.		
				punkt osadn.	?	średniow.		
59.	Krapkowice	93-37	43	punkt osadn.	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
60.	Krapkowice	93-37	44	punkt osadn.	?	pradzieje		archiwalne, poł. w ogrodzie plebana w Otmęcie
61.	Krapkowice	93-37	45	punkt osadn.	?	ep.kamienia		archiwalne, poł. w dolinie między Otmętem a
				punkt osadn.	?	wcz. średn.		
				punkt osadn.	?	średniow.		

								Kartubcem
62.	Krapkowice	93-37	46	punkt osadn.	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
				punkt osadn.	?	ep. brązu		
				punkt osadn.	przeworska	okr. wpl. rzymskich		
63.	Krapkowice	93-37	47	punkt osadn.	łużycka	halsztat		archiwalne, poł. koło fabryki obuwia
64.	Krapkowice	93-37	48	śląd osadnictwa		neolit		archiwalne, na wsch. od Otmętu
				śląd osadnictwa		średniow.		
65.	Krapkowice	93-37	49	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
66.	Krapkowice	93-37	50	punkt osadn.	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
				osada	?	ep. brązu		
67.	Krapkowice	93-37	51	punkt osadn.	?	XIV-XV w.		archiwalne, poł. na ter. zamku i w pobliżu
				punkt osadn.	?	okr. nowożytny		
68.	Kórnica	95-37	1	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne
69.	Kórnica	95-36	2	osada	?	neolit	A-754/87	dz. nr 506, 509, 510, 513, 514, 517, 518, 521, 522, 525, 526
				śląd osadnictwa	ceramiki sznurowej	faza Chłopice - Veselé		
				osada	przeworska	IV-V w.		
				punkt osadn.	łużycka	?		
				punkt osadn.	średniow.	XIV w.		
70.	Kórnica	95-36	3	śląd osadnictwa	?	paleolit środkowy		dz. nr 460, 461
				śląd osadnictwa	?	ep. kamienia		
				punkt osadn.	przeworska	okr. rzymski		
71.	Kórnica	95-36	4	śląd osadnictwa	?	ep. kamienia		dz. nr 438, 443
				śląd osadnictwa	przeworska	?		
72.	Kórnica	95-36	5	śląd osadnictwa	?	neolit	A-752/87	dz. nr 476, 477, 478
				osada	przeworska	faza D		
73.	Kórnica	95-37	6	śląd osadnictwa	przeworska	okr. rzymski faza D		dz. nr 1372
74.	Kórnica	95-37	7	osada	?	XIV w.		dz. nr 1134
75.	Kórnica	95-37	8	śląd osadnictwa	?	późne średniow.		dz. nr 823
76.	Kórnica	95-37	9	osada	?	XIV w.		dz. nr 879, 882, 883, 972, 973
77.	Kórnica	95-37	10	osada	?	XIV w.		dz. nr 1279
78.	Pietna	94-37	1	grodzisko domniemane	?	?		archiwalne, poł. ok. 300m na poł. wsch. od cmentarza
79.	Pietna	94-37	2	śląd osadnictwa	średniow.	XIII w.		dz. nr 171
				pracownia hutnicza	?	?		
80.	Pietna	94-37	3	śląd osadnictwa	?	neolit		dz. nr 117, 118/1, 118/2
				osada	średniow.	koniec XII-XIV w.		
81.	Pietna	94-37	4	śląd osadnictwa	amfor kulistych	neolit		dz. nr 87/1, 87/2
				punkt osadn.	średniow.	XIII w.		
82.	Pietna	94-37	5	śląd osadnictwa	?	ep. kamienia		dz. nr 29, 30
				śląd osadnictwa	przeworska	okr. późno-rzymski		
				punkt osadn.	średniow.	XIII-XIV w.		
83.	Rogów Opolski	92-37	2	nieokreślona	?	neolit		dz. nr 965/1, 966/1, 969/1, 970/1
				cmentarzysko	przeworska	okr. rzymski faza C		
				nieokreślona	?	późne średniow.		

84.	Rogów Opolski	93-37	3	śląd osadnictwa	?	?		archiwalne, brak lokalizacji
85.	Rogów Opolski	93-37	4	punkt osadn.	?	ep.kamienia		archiwalne, dz. nr 1030/2, 1031/1, 1136,
				punkt osadn.	przeworska	okr. wpl. rzymskich		
				punkt osadn.	?	XIV-XV w.		
86.	Rogów Opolski	93-37	5	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
87.	Rogów Opolski	93-37	6	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
88.	Rogów Opolski	93-37	7	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne
89.	Rogów Opolski	92-37	8	osada	?	neolit		dz. nr 776/1, 777/1, 778/1
				osada	przeworska	IV-V w.		
				nieokreślona	?	pradzieje		
				osada	?	późne średniow.		
90.	Rogów Opolski	92-37	9	śląd osadnictwa	hamburska	paleolit schyłkowy	A-536/80	dz. nr 912/2, 931/4
				śląd osadnictwa	?	mezolit		
				osada	?	neolit		
				osada	łużycka	ep.brązu, okr. halsztacki		
				osada	przeworska	późny okr. rzymski		
91.	Rogów Opolski	92-37	10	osada	?	neolit	A-549-80	dz. nr 912/1, 912/2
				osada	przeworska	faza B-C		
				osada	?	późne średniow.		
92.	Rogów Opolski	93-37	11	punkt osadn.	?	XIII-XIV w.		archiwalne, poł. na ter. zamku
93.	Rogów Opolski	93-37	12	osada	?	XII-XIII w.		archiwalne, poł. na ter. parku zamkowego
94.	Rogów Opolski	92-37	13	nieokreślona	?	pradzieje		dz. nr 798/3, 799/1, 800
				nieokreślona	?	wcz. średn.		
				nieokreślona	?	późne średniow.		
95.	Rogów Opolski	92-37	14	osada	przeworska	IV-V w.		dz. nr 109/4
				osada	przeworska	XIV w.		
96.	Rogów Opolski	92-37	15	osada	średniow.	XIII-XIV w.	A-513-79	dz. nr 206/2
97.	Rogów Opolski	92-37	16	osada	?	neolit		dz. nr 801/3, 802, 803, 804
				osada	?	XIII-XIV w.		
98.	Stebłów	94-37	1	śląd osadnictwa	wstęgowa	neolit		archiwalne
99.	Stebłów	94-37	2	osada	przeworska	późny okr. rzymski		dz. nr 308, 309, 310, 313, 315, 316, 318
				osada	wcz. średn.	starsza faza		
100.	Stebłów	94-37	3	osada	przeworska	okr. rzymski		dz. nr 325, 326, 327, 328, 329/2, 331
				osada	wcz. średn.	faza starsza		
101.	Stebłów	94-37	4	śląd osadnictwa	pucharów lejowatych	neolit		dz. nr 333, 334, 335, 339, 340, 342, 343
102.	Stebłów	94-37	5	osada hutnicza	przeworska	faza B/C		dz. nr 297, 298, 299, 300
				śląd osadnictwa	wcz. średn.	faza młodsza		
103.	Stebłów	94-37	6	osada	przeworska	IV-V w.		
104.	Stebłów	94-37	7	śląd osadnictwa	?	neolit		dz. nr 517, 518
				punkt osadn.	przeworska	okr. rzymski		
				śląd osadnictwa	średniow.	XIII-XIV w.		
105.	Stebłów	94-37	8	śląd osadnictwa	przeworska	późny okr. rzymski		dz. nr 775/1, 775/2, 777/1
				osada	średniow.	XIV-XV w.		
106.	Stebłów	94-37	9	punkt osadn.	pucharów lejowatych	neolit	A-619/84	dz. nr 1111, 1112/1, 1112/2,

				osada	?	neolit		1113, 1143, 1147, 1148, 1149
				punkt osadn.	łużycka	?		
				osada	przeworska	późny okr. rzymski		
				punkt osadn.	średniow.	XIV-XV w.		
107.	Stebłów	94-37	10	śląd osadnictwa	wcz. średn.	?		dz. nr 1150, 1151, 1152
108.	Stebłów	94-37	11	osada	przeworska	późny okr. rzymski	A-897/90	dz. 231, 232/1, 232/2, 233
				osada	średniow.	XIV w.		
109.	Ściborowice	94-37	1	punkt osadn.	?	neolit		archiwalne
110.	Ściborowice	94-37	2	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne
111.	Żużela	95-38	1	osada	?	neolit		archiwalne
112.	Żużela	95-38	2	śląd osadnictwa	?	neolit		archiwalne, brak lokalizacji
113.	Żużela	94-38	4	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia		dz. nr 109, 111, 112
				punkt osadn.	przeworska	?		
114.	Żużela	94-38	5	punkt osadn.	pucharów lejowatych	neolit	A-707/86	dz. nr 300
				osada	przeworska	późny okr. rzymski		
				punkt osadn.	wcz. średn.	faza starsza		
				punkt osadn.	średniow.	XIV-XVII w.		
115.	Żużela	94-38	6	punkt osadn.	przeworska	faza C-D	A-706/86	dz. nr 393, 394
				osada	średniow.	XIII w.		
116.	Żużela	94-38	7	śląd osadnictwa	?	neolit		dz. nr 683
				osada	średniow.	XIV-XV w.		
117.	Żużela	94-38	8	śląd osadnictwa	wcz. średn.	późny okr. rzymski		dz. nr 507
				śląd osadnictwa	przeworska	IX-XI w.		
118.	Żużela	94-38	9	śląd osadnictwa	mustierska	środkowy paleolit		dz. nr 444/5
				punkt osadn.	przeworska	późny okr. rzymski		
				punkt osadn.	średniow.	XIII-XIV w.		
119.	Żużela	94-38	10	śląd osadnictwa	wcz. średn.	?		dz. nr 748/3, 751/3, 751/4, 751/5, 751/6
				śląd osadnictwa	średniow.	?		
120.	Żużela	94-38	11	osada	średniow.	XIV-XV w.		dz. nr 737, 739
121.	Żużela	94-38	12	punkt osadn.	?	neolit		dz. nr 899
				śląd osadnictwa	?	?		
122.	Żużela	95-38	13	punkt osadn.	przeworska	okr. rzymski		dz. nr 651, 653
				punkt osadn.	średniow.	XIV-XV w.		
123.	Żużela	95-38	14	śląd osadnictwa	pucharów lejowatych	neolit	A-641/84	dz. nr 850
				osada	średniow.	poł. XIII w. do poł. XIV w.		
124.	Żużela	95-38	15	osada	przeworska	późny okr. rzymski C- D	A-630/84	dz. nr 1028/2, 1032/2, 1033/1- 2, 1034/1-1, 1035/2, 1037/1- 2, 1039/2
				punkt osadn.	wcz. średn.	?		
				osada	średniow.	XIV-XV w.		
125.	Żywocice	94-37	1	śląd osadnictwa	?	?		archiwalne, poł 15m od pld.- zach. naroża budynku nr 53
126.	Żywocice	94-37	2	osada	pucharów lejowatych	neolit	A-898/90	dz. nr 1125, 1126, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139
				punkt osadn.	przeworska	późny okr. rzymski		
				śląd osadnictwa	wcz. średn.	?		
				pracownia hutnicza	?	?		

127.	Żywocice	94-38	3	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia	A-642/84	dz. nr 1100
				osada	przeworska	faza C-D		
				osada	wcz. średn.	faza starsza XIX w.		
				śląd osadnictwa	średniow.	XIII-XV w.		
128.	Żywocice	94-37	4	osada	średniow.	XIV-XVI w.		dz. nr 816/4
129.	Żywocice	94-37	5	osada	średniow.	XIII-XV w.		dz. nr 193/1, 193/2, 194, 195
130.	Żywocice	94-37	6	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia	A-631/84	dz. nr 70, 72, 74, 75, 76, 78, 79/2, 185, 186, 187, 188/2
				osada	przeworska	faza B-C		
				osada	przeworska	faza C		
				osada hutnicza	wcz. średn.	IX-XI w.		
				osada	średniow.	XIII-XV w.		
131.	Żywocice	94-37	7	śląd osadnictwa	?	neolit		dz. nr 350, 351, 352, 353, 354, 355
				śląd osadnictwa	wcz. średn.	faza starsza		
				osada	średniow.	XIII-XV w.		
132.	Żywocice	94-37	8	punkt osadn.	pucharów lejowatych	neolit	A-629/84	dz. nr 336, 337, 338, 364/1
				osada	przeworska	faza C		
				osada hutnicza	wcz. średn.	IX-XII w.		
				osada	średniow.	XIII-XIV w.		
133.	Żywocice	94-37	9	śląd osadnictwa	pucharów lejowatych	neolit		dz. nr 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334
				punkt osadn.	przeworska	późny okr. rzymski		
				śląd osadnictwa	wcz. średn.	faza starsza		
				osada	średniow.	XIV-XVII w.		
134.	Żywocice	94-37	10	śląd osadnictwa	?	neolit		dz. nr 324, 325
				punkt osadn.	przeworska	późny okr. rzymski		
				osada	średniow.	XIV-XV w.		
135.	Żywocice	94-37	11	punkt osadn.	pucharów lejowatych	neolit		dz. nr 323
				osada	średniow.	XIII-XIV w.		
136.	Żywocice	94-37	12	śląd osadnictwa	?	neolit		dz. nr 276, 277, 278, 279, 280, 281
				punkt osadn.	przeworska	faza D		
				punkt osadn.	średniow.	XIV-XV w.		
137.	Żywocice	94-37	13	śląd osadnictwa	?	neolit		dz. nr 190/2, 191
				punkt osadn.	przeworska	okr. rzymski		
				śląd osadnictwa	wcz. średn.	faza starsza		
				osada	średniow.	XIII w.		
138.	Żywocice	94-37	14	osada	średniow.	XIII-XIV w.		dz. nr 224
139.	Żywocice	94-37	15	śląd osadnictwa	?	neolit		dz. nr 255, 476
				osada	średniow.	XIV-XVI w.		
140.	Żywocice	94-37	16	punkt osadn.	pucharów lejowatych	neolit		dz. nr 256/2, 257, 258
				śląd osadnictwa	przeworska	?		
				śląd osadnictwa	wcz. średn.	IX-XI w.		
				osada	średniow.	XIII-XIV w.		
141.	Żywocice	94-37	17	śląd osadnictwa	?	mezolit		dz. nr 479, 480, 481, 482
				punkt osadn.	przeworska	?		
				śląd osadnictwa	wcz. średn.	faza młodsza		
				punkt osadn.	średniow.	XIV-XV w.		
142.	Żywocice	94-37	18	śląd osadnictwa	?	ep.kamienia		dz. nr 2/10, 2/11, 2/12, 2/13
				punkt osadn.	średniow.	XIII-XVI w.		